פרשת **לך לך** תשפ"ב לפ"ק | גליון תתתי"ט שנה כ"ד

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

תוכן הענינים

לקח טוב ..... א
דבש תמרים ~ לקיטת תמרים ..... ב
קדוש"ש יאמר לו' ..... ג
בשפתי צדיקים ~ לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה ~ דורש טוב ..... ה
לשכת סת"ם ..... ו
חוקים להורותם ..... ז
שעשועי תורה ..... ח
לוח ההילולא ..... ט
דרך עצתך ..... י
נועם שבתך ..... יא
למען ציון לא אחשה ..... יב
פשוטו של מקרא ..... יג

לשמרך בכל עת

מינה לא תזיע

צו יעדע צייט א ישועה

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

מי שענה לאברהם אבינו הוא יענינו

יום בשורה ושמחה גדולה שרר בבית השר, כשהגיע אליו הידיעה שאחיו השאיר לו בירושה עיר גדולה עם כל בנותיה ואגפיה, אבל מצד שני דאגה כירסמה בלבו ומועקה במתניו כי הוא לא ידע מאומה כיצד לגבות מיסים וארנונות מאת אנשי העיר, ובעודו עומד בטרדותיו הגיע אליו כמלאך מושיע אדם אחד ולימדו דרכי השרים ואת אופן הכנסותיהם מגביית המיסים, לאחר ששמע השר את עצותיו של היועץ, הוא הפקיד פקידים על אנשי העיר ומינה אותם לגבות מיסים וגם להעניש את כל מי שיעבור על חוקי המיסים.

לימים אירע שנכדו של אותו אדם שיעץ לשר עבר על החוק ומעל בכספי השר ותפסוהו ונתנוהו במאסר לבוא עמו בדין ומשפט על כל המפעל, היה שם זקן אחד בעיר ההיא שזכר כי הפקודה נתחדשה על ידי אבי אביו של אותו אדם, הוא הלך אל השר ואמר לו: אמנם ראוי להעניש אותו אדם על שעבר על החוק, אך עם כל זאת מן הראוי לזכור כי אביו הזקן הוא שיעץ לך בעניני המיסים, וראוי, איפוא, להתנהג עם נכדו לפנים משורת הדין.

הנמשל מובן, מובא בגמ' (ברכות ז:) אמר רשב"י מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקרא להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון שנאמר "ויאמר ה' (לשון אדנות) אלוקים במה אדע", ואף דניאל לא נענה אלא בשביל אברהם.

על כן עד אברהם אבינו הנהיג ה' את עולמו בחסד וברחמים, בנדבה ולא על פי מעשי בני האדם, ומשהכיר אברהם את בוראו וקיבל את עול מלכותו הוא קרא לה' בתור אדון, ומאותו שעה חלה מידת הדין בעולם, לנהוג עם בני האדם לפי מעשיהם, מ"מ אם בני ישראל חוטאין ומורדין ברוב פשעם לצור מלכם, אעפ"כ מבקשין אנו שיזכור ברית אברהם, והוא הוא שהודיע טבעו של הקב"ה בעולם, בכל ענייניו ודרכיו כדמובא בגמ' בב"מ, והוא אבינו והוא יושיענו שיוציא לאור משפטינו.

ואף דניאל לא נענה אלא בשביל אברהם, דניאל ביקש שה' יענה לתפילתו בזכות אברהם שקראו אדון, כלומר, הלא אברהם הביא את מידת הדין לעולם, ועל ידו נקראת "אדון" ואם כן כדאי שתהיה נושא פנים לזרעו אחריו להכנם עמהם לפנים משורת הדין.

ובצפייתינו צפינו שרחמנא אידכר לן זכותא דאברהם רחימא, ומי שענה לאברהם אבינו הוא יענינו, ומצרותינו יגאלנו, ומבור גלות ידלנו ויעלנו, עדי נגאל בביאת גואלינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

השפעת וברכת הצדיק נמשך על אלו המסכימים עמו

והיה ברכה. ואברכה מברכיך ומקללך אאור וגו'. יש לדקדק, דאצל הברכה נאמר "ואברכה מברכיך", ואצל הקללה נאמר המלות בהיפך "ומקללך אאור", ולכאורה היה לו לומר גם כן 'ואאור מקללך'. ונראה לי, **"דהנה הצדיק אשר מקדש ומטהר עצמו, נעשה הוא בעצמו ברכה, דהיינו בריכה עלונה להשפיע לכל** (עי' ברי"ר לפ, יא: "והיה ברכה קרי ביה בריכה"). **אך אותם הרוצים לקבל השפעה על ידי הצדיק, צריכים להסכים עם הצדיק, ואז הם ממילא מתברכים בשפע רב, אבל מי שאינו מסכים עם הצדיק, בוודאי לזה בלתי אפשרי שישפע לו ההשפעה על ידי הצדיק".** וזהו: 'והיה ברכה', דהיינו, שאתה בעצמך תהיה בריכה להשפיע. **'ואברכה מברכיך'**, רצ"ל, מיד, אותו שיסכים עמך אברך אותו, כי הכל הוא מוכן כנ"ל, שהצדיק הוא הברכה עצמה, וזהו כמו מברכיך, פירוש, מהבריכה שלך. **'ומקללך אאור'**, פירוש, אבל הקללה אינו באה ממילא כמו הברכה, רק אחר מעשה, עד שיאור אותו אחר קללתך. וזהו (תהלים קיט, טזה): **'טוב עשית עם עבדך'**, פירוש, ה'טוב' דהיינו ההשפעות, נתת ביד 'עבדך', שהוא המשפיע לכל העולם כנ"ל, רק באופן **'ה' כדברך'** (שם), דהיינו, שיסכימו עמו הכל, ויאמרו כולם על הצדיק שה' מסכים כדברך, **"ואז כולם נשפעים על ידי הצדיק בשפע רב וברכה".**

נועם אלימלך (וכעין זה ב'דגל מחנה אפרים', יעו"ש)

לכתחילה יתבונן במקור מחצבתו הרמה אשר לשם סופו לשוב, ובדיעבד יתבונן בשלשה דברים כפשוטם

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. יש לפרש הכתוב על פי המשנה (אבות ג, א) **'הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה'.** דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, ומפרש: 'מאין באת מטפה סרוחה, ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה' וכו'. ומקשה ה'מדרש שמואל' בשם הרשב"א למה לי הכפל, ומתרץ דלכתחילה צריך ליישב לעצמו: **'מאין באת' שהנשמה הוא חלק אלוק ממעל; 'ולאן אתה הולך' דהנשמה חוזרת למקור מחצבתה, 'ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון' רצ"ל, מאי מעליותך.** ואם אינו פועל בכ"ז, צריך אתה לעצה: 'מאין באת מטיפה סרוחה' וכו'. וזהו שאמר: **'לך לך' רצ"ל שתתיישב בדעתך מקום מהלכך מתחילתה מאין הוא, היינו ממקור קדוש, ולאן מקום מהלכך בסופה למקום מחצבת נשמות הקדושות, ובעבור גודל החשיבות שלך תשוב בתשובה שלמה.** וזהו: 'לך לך להנאתך ולטובתך' על ידי הטובה שלך **תתיישב בדעתך לחיות לבך נשבר לשוב בתשובה מאהבה,** ואם זה לא יפעול, אזי יש עוד עצה טובה להזכיר את האדם לתשובה, [על ידי] שתדע: 'מארצך' היינו: 'ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה', 'וממולדתך ומבית אביך' היינו: 'מאין באת מטפה סרוחה'; 'אל הארץ אשר אראך' היינו: 'לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון'.

רביד הזהב

הקרב קרב יותר נרמה לו שעדיין עומד מרחוק

ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך וגו' והייתי להם לאלקים. ופרש"י, אבל הדר בחו"ל, כמו שאין לו אלוק. **שמעתי אומרים בשם הריב"ש** (רבינו ישראל בעל שם) **זלה"ה** על הא דאמרינן "כל הדר באר"י דומה כמי שיש לו אלוק, וכל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוק". והקשה ז"ל שלשון 'דומה' משמע שבאמת אינו, ואם כן הדיוקים סותרים זה לזה. ותירץ, **דצדיק מבחין גדלות הבורא ויודע בעצמו שאינו יוצא** (ידי חובתו) **ושמקצר בעבודתו ית"ש מכפי הראוי לעבדו. וגם בעבודה שעובד מוצא בה חסרונות, שלא עבד אותה לשמו יתברך, ולא עבד באהבה ויראה כראוי ונכון לו ית"ש, והן "שמים לא זכו בעיניו, אף כי נתעב ונאלח"** (איוב טו, ט) משא"כ איש ארציי שאינו מכיר בגדלות הבורא ובמוראו, וכל מה שעובד לו ית"ש הוא אומר שכבר די לו וסובר שעושה כתיקונו וכמצוותו, ואינו רואה שום חסרון בעבודתו. ובאמת אינו, שלא התחיל עדיין בעבודה להשי"ת כלל. ועל זה אמרו **"כל הדר בארץ"** רצ"ל בארציות שלו בגופניותו, **דומה עליו כמי שיש לו אלוק,** ובאמת אינה. **וכל הדר בחוץ לארציות שלו,** רק שמחשבתו דבוקה תמיד בהשי"ת ומכיר גדולתו ורוממותו ומוראו, **'דומה בעיניו כמי שאין לו אלוק'** שאינו יוצא (ידי חובתו) תמיד, ובאמת יש לו אלוק. שלפי שאלוק בקרבו, לכך מכיר פחיתותו שאינו עובד כראוי ושהוא מקצר בעבודה.

אמתחת בנימין (קהלת. טובא בס' בעש"ט עה"ת)

יראת העונש הפחותה הוא פתח השער והקדמה הכרחית לזכות להכנס ליראת רוממותו ית'

ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד. יש לפרש הפסוק שבתורה, כדרכינו תמיד לפרש איזה פסוק בדרכי מוסר, **"כי כל פסוק הוא עצה מהבורא ב"ה",** ויאמר: **'ואנשי'** מלשון שכחה, לשון: **'נשני אלקים'** (להלן מא, נא) **'סדום'** יכונה לגיהנם שהוא מלשון 'סיד וגפרית', וכן בזהר (ח"א קו:) קראו לשרו דגיהנם 'מלך סדם'. **והנה האדם צריך לירא מהבורא ב"ה יראת רוממות בגין דאיהו רב ושליט** (זוה"ק ח"א יא:) **אך עכ"פ גם היראה חזי, יראת העונש של גיהנם, צריך לשום נגד עיניו לשרוף האהבות הרעות,** כנודע. וזהו: **'ואנשי סדום'** דנתנשי מינן ושוכחים ענין סדום, דהיינו עונש הגיהנם, אזי הם **'רעים וחטאים'** וכו', **"כי אי אפשר לחשיג יראת הרוממות קודם יראת העונש".**

אגרא דכלה

תורה ותפילה

זהרורי אורה למספרים הקדושים, גפרשה יפה נדרשים

לאמץ ידים רכוחות איתנים בתורה ותפילה עמודי עולמים, הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

בכל דבר תורה מאיר נשמת החכם שאמרה, ולכן צריך בלימודו להתבונן בזה ולצייר כאילו עומד לפניו

ויאמר ה' אל אברם וגו'. הנה אמרו חז"ל 'האומר דבר שמועה כו' יראה בעל השמועה כאילו עומד לנגדו'. והנה אמר אא"ז הרה"ק החי' הרי"מ זצ"ל אמר דהיינו **כיון דהשמועה והחידוש החוא שייך לשורש נשמתו של בעל השמועה, ולכן נקרא 'בעל השמועה', וכאשר לומד ויודע שחם דברי תורה, מאיר בו נשמתו של בעל השמועה** כו'. והנה הפרשיות הללו אברהם אבינו ע"ה הוא בעל השמועה, ואמר בשם הרה"ק הרבי מלובלין זצ"ל שבהגיעו לפרשת לך לך היה אצלו הבדל כמו בין האור לחושך, יען שאברהם אבינו ע"ה מאיר את העולם.

ליקוטי יהודה

בשם הבעש"ט הק' דע"י שזוכים לבחי' לשמה, מעלין אח"כ כל התורה נלמד שלא לשמה מתחילה

ותאמר שרי אל אברם בא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה וגו' מרומז בפסוקים ענין הדרכת האדם בעסק לימוד התורה ועבודת השי"ת ב"ה, על פי מה שאמר ר' נחמן האריזענקר ז"ל כו', **'ותאמר שרי אל אברם' היינו השכינה כביכול כשהיא רואה שאין האדם יכול ללמוד ולעשות בתחלה תיכף לשמה באמת ובתמים מחמת היצר הרע השוכן בקרבו אזי היא מכניסה בלב האדם לעשות שלא לשמה,** ועיקר כוונתה היא כמאמרם ז"ל 'מתוך שלא לשמה בא לשמה', וזהו **'בא נא אל שפחתי' שהוא בחינת שלא לשמה, 'אולי אבנה ממנה' שיתהווה ממנה בנינה** (של השכינה הק') **שיהיה לשמה התכלית האמיתי,** "**וזהו הדרך הטוב והנעים כשבא אחר כך לשמה אזי הוא מעלה אפילו הלימוד שלא לשמה כי נעשה כסא זה לזה כידוע בשם אא"ז נ"ע זללה"ה".**

דגל מחנה אפרים

תפילה

'לך לך מארצך' הוא דיבור הפונה לכל איש ישראל, אשר אל ישים מגמתו בכח הטבע והחשתדלות, רק ידע כי הכל בידי שמים, ובכח תפילה לשדד כל מערכות הטבע

וירמוז עוד, ויאמר ד' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך וגו'. הנה הש"י נתן חכמה ובינה באדם כו'. והנה כל החכמות שבעולם [זולת חכמת התורה] הם בחקירת הטבע, **אבל המשכיל בחכמת התורה בחכמה ובינה שלו, הנה הוא למעלה מן הטבע, על כן ישראל עם קדושו הוא למעלה מן הטבע, להיותם בני תורה שכולם שמעו בסיני אנכי וכו',** על כן נאמר ועבדתם את י' אלקיכם וכו' והסירותי מחלה מקרבך כו', וכן בטבע הפרנסה אם בחוקתי תלכו וכו', ונתנה הארץ פריה וכו' [ויקרא כו ג] כו', והנה הגם שצותה התורה להנהיג כמנהג דרך ארץ בטבעי, דהיינו חרישה וקצירה [ברכות לה ע"ב], וניתן רשות לרופא לרפאות הוא "**הכל בכדי שיהיה מלובש ההשגחה בטבע בכדי שיהיה עולם הנסיון, אבל שום פעולת הטבע לא תפעול בזולת השגחת הבורא, והוא משדד הטבעיים כרצונו ועל ידי תפלת ישראל".**

והנה הפתאים אשר לבם נפתה אליהם בחכמתם ובינתם הפתיות, מעלים בדעתם שרק הוא הכל בטבע, תפח רוחם ונשמתם, לא באלה חלק יעקב, ואחד היה אברהם אבינו ע"ה הראשון ראה בטבע המזל שאינו מוליד, **ואמר לו הש"י צא וכו', אין מזל לישראל שיכולים לשדד המערכה** [שבת קנו.] וכו'.

ובזה יתפרש **'ויאמר ד' אל אברם',** הגם שיתפרש כפשוטו על אברם גם כן, **עכ"ז בכל דור ודור יתפרש לכל איש המבין בחכמה ובינה הנקרא אברהם** [עיי"ש]. והנה אם שופט בחכמה ובינה שלו התחייבות הטבע, אזי מאמר השי"ת אליו **'לך לך מארצך', שלא יתבונן בטבע הארציות, כי ביד השי"ת להוציא פירות מארץ מלוחה לא תשב כאשר תתפלל אליו ותשים אליו לבך.** וכן **'וממולדתך'** היינו **שלא תשגיח בשפיטת המולד וכן בשפיטת יום הולדת אתך** כנ"ל, וכן **'מבית אביך'** טבע משפחתך בבריאות ומדות, כי להשי"ת הכה והממשלה, ושמא יאמר האומר אם כן למה אתנהג במנהג דרך ארץ בחרישה וזריעה וכיוצא בזה, אל יאמר כן, כי השי"ת חפץ להושיע את האדם על ידי התלבשות הטבע, והוא מזמין הראוי לו על ידי איזה פעולה שהשי"ת מזמין לידו ברצונו הטוב, וז"ש הכתוב **'אל הארץ אשר אראך',** אני אראה לך איזה ארציות הנרצה שעל ידה יבא לך מבוקשך, וזה שהתחיל ב'לך לך', לסברתך שאתה סובר שהנהגה הוא בטבע, אמת כן הוא, **אבל באופני השגחה הנרצית לרצונו, והש"ת משגיח ופועל פעולה בטבע כרצונו, וחבן מאוד כי דבר עמוק הוא.**

אגרא דכלה

דבש תמרים

פנינים יקרים, מעצר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ויאמר לו כה יהיה זרעך והאמין בהי' ויחשבה לו צדקה. ידוע כי אברהם הי' וותרן גדול בממונו כמו שמצינו שנמנע מלהנות מרכוש סדום ואעפי"כ הרים מעשר מהם, והנה קודם שנתבשר על הזרע לא היה הצדקה נחשב לו כי"כ, כי איש כזה שאין לו בן ואח ראוי להיות פזרן בטבע, כי למי יקמין ויצבור, כי לוט היה רק בן אחיו וגם כי רשע היה לא נקרא אח, אבל כיון שהבטיח לו על רובוי הזרע ככוכבי השמים, ואעפי"כ עשה צדקה כמו קודם, זה ראוי לחשוב לו לצדקה עד עולם, והיינו והאמין בהי' בהבטחת ריבוי זרעו, לכך ויחשבה לו צדקה שעשה אף אחר שנתבשר ע"ז.

(ישמח משה)

☆

אל הארץ אשר אראך. יתפרש עפי"ד רב סעדיה גאון (בפירושו על שה"ש) משניח מן החלונות מציץ מן החרכים, כי השנחת השי"ת אל עם קרובו הוא על שני פנים, האי ע"י נסים ונפלאות הנגלים לעין כל, כמו בקריעת י"ס והורדת המן, אשרי עין הרואה יראה בעליל כי יד הי' היתה זאת, והיא נקראת משניח מן החלונות שהשגחתו נראה לעין כל, והכי היא השגחה מסותרת כמו עתה אשר באותותינו לא ראינו, ועם כל זה ידענו באמונה שלימה שהכל מאת הי' לטובה, ובו נסים נסתרים שה אחת בין שבעים זאבים וזה נקרא מציץ מן החרכים, שאין אנו רואים בהתגלות את כבוד הי' ואת גדלו ע"כ, וזהו החילוק בין ארץ ישראל לארץ העמים, כי באי"י שאינה תחת השר רק תחת ידי הקבי"ה כדכתיב ארץ אשר וגו' עיני הי"א בה וגו', היא מושגח בהשגחה גלויה, משא"כ שאר ארצות שהם תחת שרי מעלה השגחה אלקית מלובש תחת הטבע, וזה שאמר לו אל הארץ אשר אראך, כלומר שאוכל להראות לך הטובות בדרך גלוי, זה רק באי"י, ומה הן הטובות, לזה אמר ואעשך לגוי גדול ואברכך וגו'.

(ייטב לב)

☆

לך לך מארצך. פירש"י להנאתך ולטובתך, ואעשך לגוי גדול, פירש"י זה שאומרים אלקי אברהם, יובן בהקדם דברי הישמ"מ דאיתא במדרש שדעת האומות דישראל בטלין ברוב לגבייהו, אך ידוע דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואינו בטל ברוב משא"כ אחר דניידי, ולפי זה אם ישראל יושבין במקומן אין חשש ביטול ברוב, אבל לאחר שגלו הוי ניידי, אבל באמת גם זה אינו חשש דהרי מצינו אחד שקול כנגד כמה וכמה כמו משה שקול כנגד כל ישראל, ואם כן יתכן דהפחות שבישראל

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ה ק' עצי התמרים

אברהם אבינו לא זכה להבטחת הארץ עד שפירש מלוט, והיה הקב"ה יושב ומצפה שיפרד ממנו, ודברי החת"ס הן הן דברי האוהה"ק בפרשתן

ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רועיך כי אנשים אחים אנחנו. כשנסעתי פעם עם רבינו לסעודת מצוה בווילאמסבורג לשכונת איסט סיד, אשר שם היו לאנ"ש בית המדרש, ביהמ"ד הגדול דקהל חרדים, בדרך ישבתי ליד רבינו, ובתוך השיחים הזכרתי לרבינו מה דאיתא בתורת משה להחתם סופר ז"ל שפי' אל נא תהי מריבה ביני ובינך, על תיבת "נא" יש נגינה המפסקת, (וכאילו נאמר 'ויאמר אברם אל לוט לא כן, אלא 'תהי מריבה' בינינו, ולכאו' הוא היפוך הכוונה) **ופי' החתם סופר ז"ל דבאמת זאת הכוונה, לדרוש ולומר אל נא, אלא תהי מריבה וכו', די"ל דהתחברות לרשעים אינו טוב אולי ילמדו דבר ממנו, והקב"ה אמר לאחזיהו בהתחברך לרשע פרץ ה' את מעשיך, וזה אל נא בנגינה מפסקת, אלא אדרבה תהי' מריבה באמת ביני ובינך ולא נהי' יחד כי אנשים אחים אנחנו, ואי אפשר שלא להתחבר מפני הקירבה, לעיני בני אדם בשבתנו יחד במקום אחד, ואם הימין ואשמאילה, כי אפילו דבר טוב שנקרא ימין אין למדין מהם, אפילו אם אתה הימין אשמאיל אנכי**, עד כאן לשון החתם סופר.

ואמר רבינו שהיסוד הזה שחייבים להפרד מרשעים והרא' מאברהם אבינו שפירש מלוט, מובא גם באור החיים הקדוש, דעד שלא אמר אברהם אבינו ללוט 'הפרד נא מעלי' לא נתייחד הקב"ה אליו, וז"ל האוה"ח שם: **יכון לומר להיות שאמר הכתוב ויאמר אברם אל לוט ונו' הפרד נא ונו' והפריד רשע מעליו, מוסיף הכתוב לומר שגם ה' הי' יושב ומצפה אל הדבר, ותיכף ומיד שנפרד הרשע דבר אליו והראהו את הארץ. הרי שרעיון זה להיפרד מרשעים והילפותא מאברהם שפירש מלוט מבואר כבר באוהה"ק.**

בוצינא קדישא (ח"א דף תל"ג)

שקול כנגד כל האומות ולאו רובא הם, וראיה לזה מהמבואר במדרש כי השיית נכנס עמהם במנין להשלים מספר שבעים. ומזה יובן כמה ספון אחד מישראל אם כביכול מחשיב עצמו לאחד מהם ע"כ, והנה כאן שצוה לו הקב"ה שילך מארצו היה חשדש ביטול ברוב כיון שהוא נייד ואינו יושב במקומו, לכך אמר לו לך לך, ר"ל אף שאני מצוה אותך להיות נייד אעפי"כ לך להנאתך ולטובתך הוא ואין שום חשש ביטול ברוב, כי ואעשך לגוי גדול כי אתה שקול כנגד כמה וכמה, ופי' רש"י זה שאומרים אלקי אברהם ר"ל שהקב"ה כביכול מייחד שמו עליהם ונכנס עמהם במנין ואין שום חשש ביטול ברוב.

(קדושת יו"ט)

☆

ואברכה מברכיך. בי במסורה תרין ואברכה חד הכא, ואידך ואברכה שמך לעולם ועד, ואפי"ל דהנה לקמן בפרשה כתיב, ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' וגו' ובמד"ר איתא רבנן אמרי עשאן שירה כמד"א אלקי אבי וארוממנהו, ונראה לפרש דהנה אאע"ה היי רוצה לומר שירות ותשבחות להקב"ה על הצלתו ממלחמת המלכים האדירים האלה אך כתב בספה"ק נועם אלימלך עה"פ ויגע בכף יריכו, דאם נתערב להאדם תערובת יצה"ר במעשיו אין יכול לברך על זה ברכה ושירה, עכלה"ק, וא"כ חשש אברהם אבינו שאם יקח מן הרכוש רשעים האלה, לא יוכל לומר שירה להקב"ה דשמא יהי' במעשה ההוא תערובות יצה"ר, וז"ש הרימותי ידו אל ה', ודרשו רבנן שעשאן שירה, לפיכך אמר אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך דע"י שלא יקח רכוש הרשעים לא יפסיד השירות והברכות. ובזה יבואר המסורה ואברכה מברכיך שהשי"ת הבטיח לאברהם אבינו שיהא מקור השפעתם מברכת ה' ומעתה לא תזקק לעולם ליהנות מן הרשעים, ע"י"ז תוכל לברך השי"ת בכוונה שלימה ורצויה כי לא יהי' במעשיך שום אחיזה לחלק הרע, וזהו ואברכה מברכיך וע"י"ז תזכה שיתקיים בך ואברכה שמך לעולם ועד, ותוכל לברך את השי"ת בכוונה שלימה ורצויה.

(דברי יואל)

☆

ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב.

ובמדרש הה"ד ויוציאם בכסף ובזהב ואין בשבטיו כושל, וי"פ עפימ"ש בתורת משה על אמרפ ז"ל בבקשה ממך אמור להם שישאלו שלא יאמא אותו צדיק אברהם ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כם יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, דהנה הקב"ה אמר לאברהם אבינו שיזכה לבנים שיעמדו בבי נסיונות נסיון העושר ונסיון העוני, וזהו הכוונה שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדום וענו אותם קיים בהם, היינו נסיון העוני והשיעבוד בזה כבר עמדו ישראל שהיו מצויינים במצרים ולא שינו שמם ולשונם, אבל ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, כי עדיין לא עמדו בנסיון העושר ע"כ, והנה האריך הרמב"ן שכל מעשי האבות היו הכנה ופועל דמיוני לדורות העתידות, ומעתה י"ל כי בזה שיצא אברהם ממצרים ברכוש גדול ועכ"ז עמד בנסיון העושר, בזה פעל והכין פועל דמיוני שיצאו ישראל ממצרים ברכוש גדול, ויעמדו בנסיון העושר, וזהו כוונת המדרש ואברהם כבד מאד במקנה בכסף וזהב, ה"ה"ד ויוציאם בכסף ובזהב ואין בשבטיו כושל, היינו שבזה הכין ופעל שיצאו שבטי יה ממצרים ברכוש גדול, ולא יהיה בהם כושל מנסיון העושר.

(ברך משה)

☆

ואעשך לגוי גדול. ובמדרש לאותו גוי שנעאמר בו כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים, ויבואר בהקדם עובדא אצל קיז הרה"ק הד"ה מצאנז זי"ע בעת שהקין משינתו והתחיל לומר מודה אני, התבונן ואמר מי אני ומה אני הלא אני בריה שפלה ונבזה, והמשיך לומר לפניו מלך חי וקים, ושוב התבונן האם אוכל לחשיג מי הוא זה מלך חי וקים, מיד אמר ברכה"ת וצוה להביא לפניו גמרא ולמד, ואח"כ אמר עכשיו הנני משיג מי הוא זה מלך חי וקים, וסיים המודה אני, ולפי זה יתבאר המדרש, ואעשך לגוי גדול ופירש"י זהו שאומרים אלקי אברהם, ולכאורה הכי יכולים אנו להבין ולהשיג בגדלותו של אלקי אברהם, ולזה קאמר המדרש אותו גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים, כי רק על ידי עסק התורה נפתחו עינינו שנוכל להשיג באפס מה גדלות הבורא.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות"ק עצי התמרים

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון. ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. בהלווייתו של הגאון ר' זעליג ראובן בענגיס זצ"ל אב"ד ירושלים, אמר הגה"צ ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל לאנשים, שצריכין למנות את הרה"ק מסאטמאר זצ"ל לאבד"ק ירושלים, והוסיף שיש לו ראי' מפסוק, דכתיב 'ומלכי צדק מלך שלם' מי ראוי להיות רב בירושלים, 'הוציא' מוציאין דבר זה (ללמדו) משני מקראות, 'לחם' מפסוק ו'לחם ל'בב א'נוש י'סעד, ר"ת יואל. 'ויין' מפסוק ו'יין י'שמח ל'בב א'נוש, שהוא גם כן ר"ת יואל.

שיח זקנים (ח"ו דף ס')

פנינים מתורתן של מרן רבי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע
מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (יב, יג). פירש"י למען ייטב לי בעבורך, יתנו לי מתנות. ולכאורה קשה להש כתיב (משלי טו, כז) 'שונא מתנות יחיה', ואיך ביקש מאברהם שיגיע שתאמר אחותי הוא למען יתנו לו מתנות. ותו קשה, דהש בודאי העיקר הוא שיאמר בחייס ולא שיתנו לו מתנות, אם כן היה לו להקדים ולומר תחלה ותחיה נפשי בגללך, ואחר כך יאמר למען ייטב לי בעבורך, שיתנו לו מתנות.

ונראה על פי דברי הרמב"ן ז"ל (בראשית יב, ו) שכל מעשה האבות היה סימן לבנים, ועל דרך פועל דמיוני לדורות הבאים, ולכן התריכו הכתובים בסיפור המעשות ופרטיות הנאות ושאר המקריים, לפי שכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לבניו, משלשת האבות, יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבוא לזרעו, וכמארז (בר"ר פרשה מ, ו) אמר הקב"ה לאברהם לאבינו, לך וכבוש את הדרך לפני בניך, את מוצא כל מה שכתוב באברהם כתיב בבניו וכו', באברהם כתיב (בראשית יג, ג) 'ואברם כבד מאוד במקנה', וביעקב כתיב (תהלים קה, לז) 'ויוציאם בכסף וזהב', עיי"ש.

ולפי זה יש לומר, כי רמה אברהם אבינו דלעורך קיום התורה והמצוות יצטרכו בני ישראל לרכוש גדול, ולזה אמר 'למען ייטב לי בעבורך', ופירש"י יתנו לי מתנות, והיינו שרצה לקבל מתנות במצרים, כדי לעשות בזה פועל דמיוני לבניו אחריו שגם הם יצאו ממצרים ברכוש גדול, ויהיה בידם ממון רב לעורך קיום התורה והמצוות. ועל זה המשיך ואמר 'וחיתה נפשי בגללך', כי מבינו שקיום התורה והמצוות הם חיותם של ישראל, וכמארינו בתפלה (תפלת ערבית) כי הם חיינו, וזהו 'וחיתה' נפשי בגללך, כי על ידי שיהיה בידם רכוש גדול, יהיו יכולים להחזיק חיותן הרוחני בתורה ובמצוות.

(דרשה א' פרשת ויצא תשכ"ד בעיר מאנסי יצ"ו)

וילך למסעיו מנגב ועד בית אל וגו' (יג, ג). פירש"י בחזירתו פרע הקפותיו.

ונראה לפרש, כי בהסתפקה לשונה מי שתפקידו להשפיע תורה וירצת שמים לאנשים אחרים, אין אם הוא אך בית בעירו, ואין אם הוא מלמד לתלמידים, מן הראוי הוא שתלמידיו ואנשי עירו יכירו לו טובה על מה שמשפיע להם תורה וירצת שמים, כי על ידו הם מגיעים בנקל ובמהירות אל השלימות, אבל על המשפיע אין מובה להכיר טובה לתלמידיו ולאנשי עירו. אך מליצת לשתת אין זה נכון, כי גם על המשפיע מוטלת חובה להכיר להם טובה, משום דידוע דכל נשמה שיורדת לעולם הזה, היא בשביל מיזה תכלית שעליה לפעול בעולן, ותכליתו של המשפיע הוא שיתעורר ממנו בני האדם לתורה וירצת שמים, ולכן כשהתלמידים ואנשי העיר מושפעים ממנו ומגיעים למיזה תכלית, הרי גורמים בזה שגם המשפיע יגיע אל תכליתו שבעבורה ירד לעולם, על כן עליו להכיר להם טובה, כיון שעל ידם הגיע הוא אל תכליתו ושלימותו.

וכמו כן מאברהם אבינו שפירשם אמונתו יתברך בכל העולם, והיה הולך וקורא מעיר לעיר עים אלוה אחד לכל העולם כולו (רמב"ם הל' עכו"ם פ"א ה"ג), לכן בחזירתו כשרצה שבניו עשו פירות, והתחילו בני האדם להאמין באלוה אחד, פרע הקפותיו, [ר"ת ער זיי נאנאלט מיט ג' לאנק'], שהכיר להם טובה שעל ידם זכה להגיע לתכליתו ולשלימותו.

(בעיר ארשיווא יע"א, אחרי שכבר נסע רבינו משם לקבל משרת הרבנות בעיר קראלי יצ"ו)

וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו (יג, יד). פירש"י כל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו.

הנה רמוי להתבונן, מיזה שייכות היה לו ללוט עם אברם, שבשביל כך פירש הדיבור ממנו, דבודאי לא היה הקירבה ביניהם בעניני רוחניות, כי לוט ומנשיו בודאי לא הלכו לבית המדרש, ומנשי בית אברהם בודאי לא הלכו לבתי טרטיאות, ועל כרחך

שהקירבה שביניהם היה רק בעניני גשמיות וממונות לחוד, וכמו שמצינו (פסוק ז) 'ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט', הרי שהשייכות ביניהם היתה בעניני ממונות וכדומה, ועם כל זה לא נתייחד הדיבור עם אברהם אבינו הלא הגדול בענקים כל זמן שהיה לו שייכות עם לוט, אם כן מוכח מזה שאסור ללמד להיות לו שום שייכות עם אינשי דלא מעלי, ואפילו בעניני ממונות.

(שנת תר"פ באסיפת הרבנים בעיר גרייסוואלדין יצ"ו)

המדובר היה שם באחד מראשי הקהילות, שהציע לפני הרבנים שיאחדו את כל הקהילות יחד, ואף את הקהילות שאינם יראים וחרדים, ולא שיהיה להם שום שייכות בעניני רוחניות, רק שעל ידי זה יוכלו להקל קצת את המשא הכבד של החזקת הקהילות שהיה אז בימים ההם. וכאשר הציע הצעה זאת, עוד טרם שסיים דבריו, הפסיקו רבינו באמצע דבריו ואמר לו את הפירוש הנ"ל. וכשגמר רבינו את דבריו המשיך ואמר בהתלהבות אש: 'מיר זיצן דא אינאיינעם, עם שטייט דאך (תהלים פב א) אלקים נצב בעדת קל, די שכינה איז דא מיט אונז, און דא ווייל מען זיך צוזאמענשטעלן מיט אזעלכע פושעים, וואס מיט דעם פארטרייבט מען חלילה די שכינה הקדושה, עס איז זיכער אז די שכינה וויל זיך נישט מייחד זיין אויף אזא אופן'.

ומן הראוי לציין, כי באותה אסיפה באו והתקבצו עשרות רבנים גדולים וחשובים, והיו שם לכל הפחות מאה וחמשים רבנים מדור הקודם, וביניהם הגה"צ מדעעש זצ"ל בעל כנסת יחזקאל, הגה"צ מסאטמאר זצ"ל בעל קרן לדוד, הגה"צ משאמלויא זצ"ל, הגה"צ מנאסוויד זצ"ל, הגה"צ מקאשוי זצ"ל, הגה"צ מביקסאד זצ"ל, הגה"צ מסעקלהיד זצ"ל, ועוד הרבה רבנים גדולים וחשובים מדור הקודם, ורבינו היה אז צעיר לימים בגיל ל"ג שנה בהיותו אב"ד ארשיווא יע"א, ועם כל זה כשהתחילו לדון על הצעה הנ"ל, תיכף פתח את פיו בחכמה והביע התנגדותו לזה, וכאשר אמר כן החליטו לעשות.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון, ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ, וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך ויתן לו מעשר מכל (יד, יח-כ). ופירש"י ויתן לו אברם מעשר מכל אשר לו, לפי שהיה כהן. ויש לדקדק מדוע סיפרה התורה ענין זה כאן דייקא, הא גופאי נתן לו מעשר גם קודם לכן משום שהיה כהן.

ויש לומר על פי דברי הגמרא (נדרים לב ע"ב) בזיקא דקב"ה להושיע כהונה משם, שנאמר והוא כהן לאל עליון, כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום הושיעה מאברהם, שנאמר ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ, וברוך אל עליון, אמר לו אברהם וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו, מיד נתנה לאברהם. ולפי זה יתכן לומר, כי תיכף אחר שראה אברהם שהקדים שם ברכת עבד לברכת קונו, שפט בדעתו שעתיד הקב"ה ליטול את הכהונה ממֶשֶׁם וליתנה לו, וממילא לא יוכל עוד לקיים המצוה הגדולה הלזו של נתינת מעשר, כי מדרכה מהיות והלאה יבואו אליו תרומות ומעשרות. על כן אחר שסיים שֶׁם את ברכתו, מיד ויתן לו אברם מעשר מכל אשר לו, כי הבין שזהו פעם האחרונה שיוכל לקיים מצוה רבה הלזו.

(יום שב"ק לך תשי"א)

ויפול אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד (יז, יז). ויש לעיין, כי בלידת יצחק מזינן שהגדיל הכתוב את תוקף הנס, ולעומת זאת כשהוליד אברהם את בני קטורה (ברא"ם כה, ו), הנס שהיה אז זקן יותר מבלידת יצחק, אף על פי כן לא מצינו שהגדיל הכתוב את תוקף הנס, אם כן משמע מזה דבאמת לא היה בזה נס ופלא כל כך.

אבל הענין הוא, כי בעת שנשמת הצדיק עומדת לבוא לעולם הזה, אז מתאמצים המקטריגים בכל כוחם לבטל את לידתו, כי יודעים כי בנפשם הוא

[עיין תולדות יעקב יוסף (פרשת שופטים אות ט) וזה לשונו, שמעתי ממורי וכו', כי בעת רדת הנשמה קדושה מלמעלה לגוף החדש, נתאורר קטרוג מלמעלה מפ"מ לומר, מעתה לא יוכל לפעול פעולתו להסטין ולפתות, מאחר שזה יחזיר את כל העולם למוטב, ואם כן למה נברא לריק, עד שנותנים לו נגד זה את יצר הרע וכו' אשר יתלונן מזה את השטן, ומי שירצה ידבק בזה או בזה, והבחירה חפשית, עכ"ל].

וכן היה בעת שעמדה נשמת יצחק אבינו לרדת לעולמנו הזה, אז לחמו המקטריגים בכל כוחם למנוע את לידתו, ורק על ידי גם גדול נולד לעת זקנותו של אביו, על כן הגדיל הכתוב את תוקף הנס, לפי שבאמת היה בלידתו גם גדול. אבל בני קטורה הגם שנולדו לאברהם כשהיה זקן יותר מבלידתו של יצחק, מכל מקום לא הפריעו המקטריגים את לידתם, כי אינם חושבים מבניו כלום, על כן באמת לא היה גם גדול כל כך בלידתם.

(פורים תשי"ב)

יאמרו נא בית אהר"ן כי לעולם חסדו

מריחוק מקום וקירוב לב, נישא ונשגר ברכת מזל טוב, קדם מעלת כבוד ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, ברוך הכשרון, בהכשר ויתרון, להגיד שבחו של אהר"ן, שמו הטוב מהולל בהילולים, לא ישבות למעינינו יומם ולילה להרבות פעלים, ידיד נאמן למען קהילתינו, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, מגדיל עשות בהתמסרותו העצומה למען כל קדשינו,

ה"ה הרבני הנגיד הנכבד, כביר המעש ובעל חסד

מוה"ר אהרן דוב הלוי געטטער הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק' בבארא פארק יע"א

יברך את בית אהר"ן

לרגל שמחת הולדת נכדתו בס'מן טוב ובמזל טוב

אצל חתנו כבנו האברך היקר והמהולל

הר"ר **יוסף הכהן גלאנצער** הי"ו

יה"ר שתזכה להמשיך במעשיך הטובים לעלם ולעלמי עלמיא, ובשכר זאת תתברך בשפע ברכה והצלחה, תענוג ונחת מכל המשפחה, מתוך אושר ועושר בהרחבה ובהרווחה, עד ביאת מלכא משיחא, בב"א

המברכים ברגש הודאה והוקרה

הנהלת הקהילה

סימן טוב ומזל טוב

סיפורי צדיקים, בגיאוגרפיה הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

הנך הרה וילדת בן

סיפר לי דודי הגאון רבי נפתלי הכהן שווארץ ז"ל כשהיה בלבוב אצל הגאון רבי צבי אורנשטיין מלבוב ז"ל והשתעשע עמו, כשרצה ללכת ולוה אותו הגאון ועמדו על הפתח, אמר לו הרב מלבוב: אספר לכבודו מעשה אשר יהיה חשוב מאוד אצלו, הנה הרב הגאון רבי דוד מפאדהייץ ז"ל סיפר לי כשהדפיס ספר הנפלא הנפלא אבני מילואים מאביו הקצות החושן, לא היה יכול למוכרם יען שהקצות החושן היה מתנגד לחסידים, וכן היה בנו הרב הנ"ל מתנגד גדול, על כן לא קנו ממנו החסידים את הספר, והיה צר לו מאוד על זה, ולא ידע עצה בנפשו מה לעשות, ובנסעו עמד להינפש אצל איש אחד ת"ח חסיד, וקירב אותו החסיד מאוד שראה שהוא תלמיד חכם ובן הקצות החושן ז"ל אשר היה נכבד וחשוב מאוד בעיניו, ואמר לו האיש: איעצך עצה שתסע לקאזניץ אל המגיד הק' בעל עבודת ישראל, ותבקש ממנו מכתב לאנשי שלומו, והוא יקרב אותך ויכבדך, ויקנה ממך הספר, ויתן לך כתב, ואז תמכור כל הספרים שיש לך כרצונך, כי כל האנשים המסתופפים בצילו ימהרו לקנות הספר מכבודו, אך אחת אבקשך שתזכיר שמי לפני מורי ורבי הרה"ק מקאזניץ, כי אני חשוך בנים, ויברכני להפקד בזרע של קיימא, וישמע הרב מפאדהייץ לעצתו, אף שהיה קשה לפניו ליסע אל רבי רבן של חסידים, אבל הבין שזה יועיל למכור ספרי אביו ז"ל ועל כן שמע לעצתו, וגם הבטיח שיזכיר את שמו לפני רבו כבקשתו, ואחר איזה ימים בא לקאזניץ, והלך אל בית הרב והשתדל שם אצל משמשי הרב שיניחו אותו ליכנס, וכשבא לפניו קירב אותו וישב לפניו, ושאל אותו מה בקשתו, וענה אני הרב מפאדהייץ בן הקצות החושן, והדפסתי ספר אבני מילואים, ספר נחמד על שו"ע אהע"ז ממנו ז"ל, אבל לא אוכל למכרו, ויעצני פב"פ ממקום פלוני שאסע אל כבודו לבקש ממנו שיכתוב לי מליצה לאנשי שלומו, ומיד קנה ממנו ספר אחד, וכתב לו מליצה טובה, אבל כארש היה כבר רחוק מקאזניץ נזכר שלא הזכיר את אותו האיש לפני הרה"ק, ונצטער מאוד כי מעל בשליחותו, ושב עם עגלה הקטנה ושבורה שלו לקאזניץ, ובא לפני הרה"ק ואמר לו כי נשכח ממנו להזכיר את פב"פ שיפקד בזש"ק, ויען לו הרה"ק מקאזניץ ואמר: הנה מלאך הממונה על הריון בגימ' ע"ה, יאמר לי מעלת כבו תורתו איה נרמז דבר זה, השיב הרב מפאדהייץ: דבר זה מבוא בגמ' (נדה טז:) דמלאך הממונה על ההריון לילה שמו, וגימט' של לילה הוא ע"ה, אמר לו הרה"ק: יפה אמרת, אבל הוא במקום חושך, אני אגיד לך ממקום אור ולא חושך, בפרשתן כתיב שהמלאך אמר להגר הנך הרה וילדת בן, הנך בגימ' ע"ה, וכיון שהנך בגימ' ע"ה על כן יפקד האיש פב"פ בבן זכר, ונסע משם ומכר אח"כ במחיר טוב כל הספרים, כי כל החסידים קנו הספר בכסף מלא, באותו שנה נולד לאותו החסיד בן זכר. **(לחם שלמה)**

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט. יש לדקדק למאי נפקא מינה פרט הכתוב שהלך אתו לוט ומה מרמז בזה. ונראה לי על פי הצחות, כי אברהם אבינו ע"ה עיקר תשוקתו היה לעשות רצון השי"ת, והגם שהבטיחו הקב"ה בברכות גשמיות, לא שם לבו לילך לארץ ישראל רק בשביל לקיים מצות בוראו, ולא שם לבו כלל וכלל להבטחת הברכות, רק הלך עבור כי ציוהו השם. אמנם לוט למה רץ ועל מה רץ, רק בשביל ששמע שהבטיח הקב"ה לאברהם הברכות בממון ובבנים ובשם, נשאו לבו ללכת גם כן אולי יתברך גם הוא, וכן היה שנתברך בשביל אברהם. וזהו וילך אברם כאשר דבר אליו ה', רצה לומר לקיים מצות בוראו, אבל לוט הלך רק אתו, כדי שיתעשר, וזהו וילך אתו לוט כדי שיתברך אתו, וקל להבין.

מאור ושמש

אנכי מגן לך. אמר (הרה"ק רבי מדרכי מנדבורנא ז"ע) **בדרך הלצה**, אברהם אבינו ע"ה קיים הכנסת אורחים כהוגן, ובודאי אכל עם כל אורח, בכדי שהאורח לא יבוש מלאכול כל צרכו, והיה ירא מחולי מעיים כדין אכילה גסה, הבטיחו הקב"ה שיחזיק לו הקיבה, שקורין בל"א מאגי"ן, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע.

מאמר מרדכי

ואברם כבד מאוד במקנה וכו' וילך למסעיו מנגב וכו'. יש לומר דרך הלצה אעפ"י שהי' כבד בכסף ובזהב וקנינים רבים בכל זה לא הכבידו עליו לבטלו מה עיון בעניני השי"ת. וז"ש וילך למסעיו, בדרך נסיעה שלו בדרך החכמה שהוא מנגד הרומז לחכמה, וכמ"ש 'הרוצה להחכים ידרים', עד בית אל, שיבא לידיעת עניני השי"ת.

היכלי שן

על כן קר"א שמו לו"י

ובית הלו"י נעימות יזמרו

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נשגר ברכת הודאה, ומזלא טבא וגדיא יאה, לידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, עסקן נמרץ לכל דבר קודש, עוזר ומטיב לכל מבקש, נודע בהתמסרותו למען המוסדות הק' והקהילה, עומד לאחיעז"ר ולאחיסמך בלונ"ח יומם ולילה, יקר רוח מאוד נעלה, יראתו קודמת לחכמתו, בפי ישרים תהילתו, כשמו הטוב כן תפארתו

הרבני החשוב הנעלה והנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר קלמן אליעזר לעווי הי"ו

מגדולי עסקני מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל שמחתו הגדולה, בעזר נורא עלילה

בהולדת בנו ני"ו

בסימן טוב ובמזל טוב

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה אסירי התודה והברכה
ידידיו מוקיריו השמחים אתו בשמחה

יחזקאל ראטטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וכו' ואעשך לגוי גדול וכו'. במדרש ואעשך לגוי גדול, לכהן גדול, כמ"ש והכהן הגדול מאחיו, ונל"פ עפי"מ דאיתא בירושלמי הרוצה לידע שם הגדול יתרחק מהנאות של אנשים אחרים, והשתא יובן דברי רשיז"ל בפרשתן לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים ממעטת את השם ממעטת את הממון וממעטת פרי' ורבי', ולכאורה בשלמא הנך תרתי ממון ופרי' ורבי' ניחא אבל ממעט השם הא חזינן דאינו ממעט השם אדרבה הוא מגדל את שמו דאם הוא במדינת מרחקים לא יוודע מעשיו הטובים, וכשהוא מטלטל עצמו למדינה אחרת יכירו וידעו כל יושבי תבל מתורתו וצדקתו וקונה שם טוב לעצמו, אמנם לפי דברינו י"ל הכוונה שהדרך ממעט את הש"ם שאינו יכול ללמוד שם המפורש כיון שעפ"י רוב בהיותו על אם הדרך מוכרח ליהנות מאחרים וזאת הוא הגרמא בנזקין שלא יוכל ללמוד שם המפורש, אמנם הקב"ה הבטיח לו ואברכך בממון שלא תצטרך לשום מתנות אדם, וא"כ שפיר אמר ואעשך לגוי גדול לכהן גדול שיודע את השם המפורש.

(דברי מהרי"א)

☆

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. י"ל דהנה אברהם אבינו היה כהן כדאי' בגמ' (נדרים ל"ב:) ואצל כהן איתא בגמ' (שם ס"ב.) וקידשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון, והנה בסעודה אינו מברך רק על לחם ויין, דפת פותר כל דבר שבסעודה חוץ מהיין (ברכות מ"א:) על כן הוציא לו לחם ויין שיברך עליו ראשון, הואיל והו"א כהן לקל עליון שאברהם היה כהן.

(דרוש שמואל)

☆

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. יש לפרש הפסוק דלכאורה קשה וכי דרכו של מלך בכך, וכלום חסר מבית המלך האם לא היה לו משרתים עושי רצונו, ומדוע הוציא המלך בעצמו לחם והיין, אמנם יתבאר הדבר עפי"מ דאי' בילקוט ראובני בשם המדרש עה"פ ואעשך לגוי גדול לכהן גדול, והנה מבואר ברמב"ם (הלכות מלכים פ"ב ה"ח) דהמלך עומד בפני כהן גדול עיי"ש, והשתא מבואר מאמה"כ ומלכי צדק מלך שלם הוציא בעמו לחם ויין יען שאברהם הוא כהן לקל עליון, ולכן הותר למלך בעצמו לכבדו.

(דברי חנוך)

☆

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. יל"פ עפי"מ דאי' בפרקי דר"א דנח מסר לשם ונכנס בסוד העיבור ועיבר את השנה וכו' ושם מסר לאברהם וכו', ומנין שמסר שם לאברהם שנאמר על דברתי מלכי צדק, עיי"ש, ואי' בגמ' (סנהדרין י"ח:) דאין מושיבין מלך ולא כהן גדול בעיבור שנה, מלך משום אפסניא (שמחלק ממון לחיילותיו כך וכך לשנה ונוח לו שיהיו כל השנים מעוברות) וכהן גדול מפני הצינה (שאינו רוצה שתתעבר השנה מפני הצינה שצריך לטבול ולקדש ביוהכ"פ ואם תתעבר שנה הרי תשרי במרחשוון וצינת מרחשוון תהי' בתשרי) נמצא שהמלך פסול משום שיש לו נגיעה שהוא רוצה שיהיו כל השנים מעוברות, וכהן גדול יש לו נגיעה הפוכה שהוא רוצה שיהיו כל השנים פשוטות, ולפי"ז נמצא שאם היה מלך וגם כה"ג היה מותר לישב בעיבור השנה, והשתא יתבאר הפסוק, כי מלכי צדק מסר עכשיו לאברהם סוד עיבור השנה והוא היה עד עכשיו מעבר השנים, א"כ קשה איך היה מעבר הרי הוא מלך ומלך אינו מעבר, לזה אמר והוא כהן, כיון שהוא גם כהן אין מפריע מצד מלכותו וכנ"ל.

(צמח דוד)

דורש טוב

ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך. וקשה דבסיפור הדברים בפסוקים הקודמים לא מצינו אלא שהיה 'ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט', ולא מצינו שיהיה מריבה בין אברם ולוט עצמם. ואמנם במדרש [רבה מא, ז] מצינו דכמו שהיה מריבה בין רועי לוט וכו' כן היה המריבה בין לוט לאברם. **וא"כ קשה אמאי לא נזכר פרט זה בפסוק בסיפור המעשה מתחילה, ולא נתגלה הדבר בפסוק רק בדברי אברהם ללוט.**

וי"ל דהנה מבואר במדרש כי לוט היה תמיד רע מעללים, ובלא ספק העלים מאברם מעשיו הרעים ונדמה בעיניו כצדיק, כמו עשו לפני יצחק, ולא נתגלה לאברם פנימיותו האמיתית. אבל כשנתהוה מריבה בין רועיהם, **אז קמו רועי אברם וגילו מצפון לוט ומעשיו הרעים לפני אברם כדי שישפוט**, ויראה בעיניו כי שורש הריב דרועי לוט נצמח מרעת אדונם לוט. [כמאמר החכם 'מושל מקשיב ע"ד שקר כל משרתיו רשעים' (משלי')]

ומעתה מיושב שפיר, דאכן מתחילת המעשה לא היה ריב בין אברם ללוט גופא, כי לוט היה ציד בפיו והעמיד פני צדיק וישר, [ועוד יותר אי' במדרש (רבה מא, ז) עה"פ כי אנשים אחים אנחנו. 'שהיה קלסתר פניו של לוט דומה לאברהם']. **ורק אחר שנתהוה הריב בין רועיהם, ובאו רועי אברם וגילו לפני אדונם את אמיתיות מצפונו לוט הרע, ע"י זה נתהוה גם ריב בין אברם ובין לוט עצמם.** ולכן בדיבורי אברם אל לוט אמר לו : כיון שנתגלה לי אמיתיות פנימיותך, שוב לא אוכל לדור אתך במדור אחד, אלא הפרד נא מעלי, **כדי שאוכל לעבוד את הש"י כרצוני לשמור דרך ה' באין מפריע.**

כתב סופר

לעילוי נשמת

הרבני החסיד הנכבד רודצו"ח

ר' ישכר דוב
בעריש וויים ז"ל

ראה"ק דקהל יטב לב מאנטשעסטער

בן הגה"ק רבי **יצחק יעקב וויים** זצ"ל
גאב"ד ירושלים ת"ו - בעל "מנחת יצחק"

נלב"ע י"א חשון

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו הרבני החשוב והנכבד
מוה"ר **חיים וויים** הי"ז

שמחת נישואין בחודש מרחשון

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

עומדים אנו כעת בתחילת זמן החורף, וכבר נכנסנו לחודש מרחשון, וכידוע מרגלי' בפומי' דאינשי דחודש מרחשון אינו מסוגל לשמחות, ושמו מוכיח עליו "מר" חשון, מר שמו ומר הוא, ויש מקפידין שאין נושאין אשה בחודש זו, ולכן ב'טריסק' היו חוששין מאד לקרותו בשם מרחשון, והי' קורין החודש "רם חשון", ובמאמר זו נעמיק בענין אי יש ממש בזה, ומה היו דעת רבותינו הק' בדבר הזה:

בראש וראשון יש מו"מ בספר 'שדי חמד' (מערכת חתן וכלה אות כ"ג) שכתב בלשונו "ובמקומותינו יש מדקדקים ומקפידים שלא לעשות חופה בכל חודש מרחשון, ובמכתבי להרב הנז"ל נתבלבלו הדברים להודיעו ממנהג המדקדקים הנ"ל, ובתשובתו אלי כתב כי לא ראה ולא שמע מעולם מי שהקפיד על זה, ומה שנקרא מרחשון אינו לשון מרירות, אלא על שם שבו רביעה ראשונה, והוא מלשון כמר מדלי והאריך קצת במכתבו הנ"ל הלא הוא כמוס עמדי, ובאמת לא ראינו אינו ראיה וכבר הוזכר מנהג זה בלב חיים ח"ב סי' כ"ו שכתב ויש הרבה שאין נושאין בחדש מרחשון עי"ש, ואם זכרוני אינו מכזיב כמדומה לי שכן המנהג בעיה"ק ירושת"ו וקושט"א, ועם שהאמת הוא שמה שנקרא מרחשון הוא על שם טיפת גשמים שיורדים בו וכבר הביא כן הרב קמח סולת בדיני חדש מרחשון, מכל מקום חששו העולם למה שכתוב עוד שם שיש אומרים שנקרא מרחשון על שם שאין בו יום טוב ולא נזכר שם החדש בשום אופן, ויש אומרים על שם שבו מתה שרה וממעם זה סדר הרב קמח סלת כל דיני אבילות ואנינות בחדש זה יעי"ש, דלפירושים האלה מרחשון הוא לשון מרירות ולכן נמנעים מלישא בו, אך בעיר הזאת אין מדקדקים בזה ונהרא נהרא ופשטיה עיי"ש.

[אגב מש"כ דמרחשון מקור שמו בשביל גשמים עי' בפרי חדש (אעה"ז קכו): "דיסוד השם מלשון כן גוים "כמר" מדלי, דהיינו טיפות עיי"ש, וחודש זה שמו בנ"ך (מלכים א ו ל"ח) ירח בול", ועיי"ש ברד"ק משום שהגשמים יורדים בו, ומלשון "מבול" עיי"ש].

וגם במצרים היה נהוג כן, כנראה מדברי הגאון רבי אליהו בכור חזן זצ"ל בספרו 'תעלומות לב' (חלק ג' סימן נ"ז) שכתב: "רוב בני אדם מקפידין פה שלא לעשות נישואין בכל חודש חשון". גם בכמה מקהילות החסידים נתקבל המנהג, וכן הוא ב'מנהגי חב"ד' להחמיר שלא לערוך נישואין בחודש מרחשון, וכן מצינו בספר 'מנהגי מהריי"ד' (תפארת אבות אות תרמ"ח) שמביא עובדא שחתונת אחיו הגה"צ מוה"ר יוסף מאיר זצ"ל אדמו"ר במיהלפאלווא נקבעה לז' בחודש חשון ונדפסו הזמנות החתונה, ובעוד קודם שליחתן בא מכתב דחוף מהמחותן הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל שרוצה לדחות החתונה לחודש כסלו כי רוצה להקפיד שלא לעשות בחודש חשון. אולם יבואר להלן דדעת רביה"ק ז"ל הי' שלא להקפיד ע"ז כלל לערוך נישואין במרחשון, וכבר כ' ב'שלחן העזר' (סי' ד' סק"ח) דלא מקפידין בזה.

ונבאר הענין על סדר לפי מה שכ' השדי חמד: הנה הטעם שלא לישא בחודש הזה בעיקר לפי מה שכ' בספר קמח סלת להגאון רבי יאודה עלי זצ"ל מעיר נישי על חדש מרחשון, שיש אומרים שנקרא מרחשון על שם

שאין בו יום טוב אשר על כן חששו העולם, עוד טעם כתב שם בשם בעל קמח סולת בטעם קריאת החודש מרחשון דלא נזכר שם החודש בשום אופן, והיינו דבפסוקי הנביאים לא מצינו שם חודש זה, ועוד טעם שנקרא כן על שם שבו מתה שרה, על כן חששו העולם שלא מסמנא מילתא לערוך בו נישואין [ולכן הביא שם בספרו את כל דיני אבילות בחודש מרחשון משום שנפטרה בו שרה] עיי"ש.

ובשו"ת 'שם משמעון' (או"ח כ"ג) תמה על השדי חמד דהא מרחשון הוא מלשון מרות ואדנות, ויותר קשה דמה שמביא ראי' מ'מר מדלי' דהיינו גשמים, אדרבה רש"י פירש שם דהיינו טיפות "מרים", ומר לשון מרירות, ועוד כיון דהצירוף של החודש הוא ו'דבש ה'יום ה'זה י'ה-ו-ה מורה שיש בו מתיקות כדבש, ומסיק דעיקר לשון מרחשון לשון רחושי שפתותי' דהיינו נענוע, דהעלין של האילנות מנענין בחודש הזה, ומכח הנענוע הזה העלין נופלין מהאילנות, ולכן נקרא ג"כ "בול", דהעלין נובלין ונופלין בחודש הזה כמבואר בירושלמי פ"ק דר"ה, עיי"ש.

ואגב ידוע מאמר הצדיקים (צמח צדיק בשם חמיו הרה"ק מרוזין ז"ע, ורבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע) דשם מרחשון אינו אלא תיבה אחת ולא מר חשון והוא מלשון רחושי מרחשין שפוותיה, דהנה נפסק בשולחן ערוך או"ח (סימן צ"ב ס"ח) דצריך לשהות ארבע אמות אחר גמר התפילה שהשפתיים עדיין מרחשין בתפלה, כן בצאתינו מחודש תשרי שהוא יומי דצלותי עדיין רוחשים שפתינו בתפלה.

וב'שו"ת הרדב"ז' מכת"י (סי' תר"ע) מבאר להדי' דעיקר שם החודש הוא מרחשון [ומוכיח כן מלשון הרשב"א בנדרים סג:] ולא כסופרים דכותבין חשון דהיו חושבין דמר לשון מרירות ולכן משמיטין אותו, וזה אינו דמר לשון מרות ושררה, עיי"ש.

ועי' בספר 'נחלת שבעה' (סי' ד') שכתב: "מרחשון חד תיבה ובחד וא"ו, והוד לי ושמעתי שנמצא כ' בספר דנקרא כן דמחודש חשון נחשב הקביעות, ולכן לענין זה הוא ראש לכל חדשים, ומחודש זה ידעינן קביעות כל החדשים, ולכן נקרא "מר", וקשיא דלפי זה היה לך לכתוב מר חשון ב' תיבות, ולא ראיתי כן בשום מקום, בפיוט מוסף יום ראשון של פסח כתוב מרחשון תיבה אחת, ובגמ' דר"ה (דף ו) ובתרגום שני במגילה ובתרגום יונתן בפ' נח ובפ"ק דתענית בכל מקום כתיב מרחשון תיבה אחת, ועוד דהא הקביעות לא במרחשון לבד תליא רק גם בכסליו, וא"כ גם כסליו היה ראוי לקרות מר וכו', ומאריך שם ומסיים לכן צ"ל דאין טעם זה העיקר רק הוא שם העצם", עיי"ש.

ועי' בס' 'חזון ישעי' (שערי תשובה סי' כ"ב) ובספר רבי ישעי' מטשעחוב זצ"ל, דהרה"ק הנ"ל נשאל פעם מאחד מן החסידים האם שפיר למיעבד נישואין במרחשון לאשר שמע שאינו מסוגל לברכה מפאת שם מר, והשיב הרה"ק מי אמר לפתרו על לשון מרירות והרי יש לפרשו לשבח כי מר לשון שררה וגדולה וכדאמרינן בגמרא דידן 'אמר מר', עיי"ש, וכמו"כ הובא בס' 'הבית בהבנותו' [עניני נישואין ממרן רביה"ק ז"ל] (דף קמ"ט) אשר כמה פעמים ענה רבינו ז"ל לשואלים דמי אמר דפירושו לשון מרירות, אדרבה לשון מר דהיינו מרות ושררה, ובשנים הקודמות הי' מתרעם על השואלים בזה, דלא הי' ניחא לי' להחזיק את החודש הזה לאינו מסוגל, ופעם אמר דעיקר קפידא על חודש זה בא מבני הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב ז"ל, דהרה"ק ר' אליעזר ז"ל נפטר בג' חשון, וגם רבנית שלו נפטרה בחודש הזה, וכנודע דהיו גברי דקפדי, ומאז החזיקו דחודש זה אינו מסוגל בעבורם, ומהם נתפשט החשש אצל ההמון, ועי' להלן מה שענה למעשה.

שוב מצאתי בספר 'מצא טוב בספר' (דף כ"ז אות ל"ה) בשם הרה"ק משינאווא ז"ל כי אדרבה חודש מר חשון מסוגל לשמחת נישואין לפי שמר הוא לשון אדנות ומרות, כי הוא בא אחר חודש תשרי אשר בו חלים הימים הנוראים עיי"ש. וב'מנהגי בעלזא' מצינו שהרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ז"ל אף התבטא שנקרא כן מלשון מר דרור (שמות ל כג), ואדרבה שמו זה מורה על יקר חשיבותו.

ועי' ב'שו"ת בצל החכמה' (ח"ב סי' ס') דמביא השדי חמד הנ"ל ותמה מאד ע"ז וזהו תו"ד: דהחשש של לשון מר אינו חשש, דהא בירושלמי (פ"ק דר"ה ה"ב הובא בתוס' ר"ה ז' ע"א ד"ה מדברי) מבואר כי שמות החדשים עלו עמם מבבל, וכן מבואר ברמב"ן פרשת בא, וכ' שם כי עוד היום הגויים בארצות פרס ומדי כך הם קוראים אותם ניסן תשרי וכולם כמוהו, מעתה גם שם חודש מרחשון

לשון בבלי הוא וא"כ נהי דבלשוננו לשון הקודש אפשר לפרש מילת מר שמשמעותה לשון מרירות מי יאמר שכן הוא גם בלשון בבלי, ואף אם נניח שאכן המילה מר גם בלשון הגוים סובל לשון מרירות, עדיין תמוה לומר שכיון שלישראל אין יום טוב בחודש הזה, יקראוהו הפרסים מרחשון מלשון מרירות.

ועל הטענה שהחודש מר עקב העדר בו יום טוב, פריכא היא - שהרי גם בחדשי תמוז אב אלול אין בהם יום טוב, וגם אם נאמר דט' באב נקרא מועד כדאמרינן במס' תענית (דף כ"ט ע"א), שהרי מהאי טעמא אין אומרים בו תחנון כנפסק בשו"ע או"ח (סימן תקנ"ט סעיף ד), מכל מקום אכתי תמוז ואלול הוי תיובתא, ועוד שבחודש תמוז אירעו מאורעות רעים את ישראל ולא קוראים לו מר ומדוע יגרע חודש חשון.

ועל הטענה שלא נזכר שם החודש בנ"ך בשום אופן - אם רצה לומר כי השם מרחשון לא נזכר בקרא, הרי גם אייר תמוז אב ותשרי לא נזכרו בקרא בשמותם, ולומר דכונתו שגוף החודש מרחשון לא נזכר בקרא, זה ודאי אי אפשר לומר שהרי הוא נזכר בספר מלכים (א' ו' ל"ח) ובספר זכריה (א א).

ועל טענה בתראה שחודש זה מר הוא לפי שבו מתה שרה אמנו - עיין בספר 'מליצי אש' (חלק תשרי אות א') בשם המדרש כי שרה אמנו נפטרה בא' בתשרי, גם להסוברים כי עקידת יצחק ביום הכיפורים היתה על כרחך נפטרה שרה בין יום הכיפורים לסוכות, לפי המדרש שע"י בשורת העקידה פרחה נשמתה, נמצא שלא נפטרה שרה אמנו במרחשון, אלא שגם לפי דבריו שמתה במרחשון אכתי קשה להבין למה יגרע חודש מרחשון להקרא מר לשון מרירות, טפי מחודש ניסן ותשרי שבהם נפטרו אבות העולם אברהם יצחק ויעקב עי"ש.

ואכן מצינו לגדולי החסידות שערכו חתונות בחודש חשון בלי שום פקפוק, כדלהלן: בס' 'תורת שמעון השלם' (אהל שמעון עמוד קי"ב) מודפס איגרת מכת"י של הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זצ"ל לבנו הרה"ק רבי יצחק זצ"ל, בו מבשרו שחתונת אחותו עם בנו של הגה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש זצ"ל תתקיים בחודש זה, וזה דבר המכתב אשר נכתב בראשית חודש חשון והנושא את התאריך ד' פרשת נח "שלום לאהובי בני ה"ה הרבני החסיד המופלג כבוד שמו מוהר"ר יצחק, הן היום בא אלינו אגרת מבוטשאטש שתהי' החתונה למזל של בתי הכלה בעז"ה חצי חודש הבעל"ט", ועיין בס' 'אגרות האוהב ישראל' שנישואי הרה"ק מאפטא זי"ע היה בחודש חשון.

וגם מרן החתם סופר זצ"ל נשא את בתו של הגה"ק רבי עקיבא איגר זצ"ל בחודש חשון תקע"ג, ונשתמר טופס כתב התנאים אחרונים של חתונה זו: "למזל טוב יציץ ויפרח וכשמש יזרח אלו דברי התנאים אחרונים שנדברו והותנו בין שני הצדדים בשעת החופה ביום דלמטה בין ה"ה הרב הגאון המפורסם המאוה"ג אבד"ק פ"ב מהו' משה פראנקפורט ובין הגאון המפורסם הרב המאוה"ג מהו' עקיבא איגר פה קהילת קודש אייזנשטאט יום ה' כ"ג מרחשון תקע"ג". וכן עשה הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל בנישואי בנו הרב ר' ישראל מאיר ז"ל מקליינווארדיין בחודש חשון. וכ"כ מבואר בס' 'זר זהב' להרה"ק ר' זאב מסטריקוב זצ"ל דחתונת נכדתו הי' בחודש חשון.

וכן הוא מנהג צאנז, והגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זצ"ל עשה נשואין לאחד מבניו בחודש חשון, כפי שמובא בשטר התנאים שכ' לנכדתו בת חתנו הגה"ק מציעשנוב ז"ל.

וגם בברסלב כנראה לא הקפיד ע"ז וכמבואר ב'ימי מוהרנ"ת' שמסופר בו תולדות הרה"ק רבי נתן מברסלב זצ"ל: "בשנת תקס"ה בחשון היו הנישואין של בתו מרת מרים זכרונה לברכה שהיתה כלתו של הגאון מולטשיסק ורקד פה ברסלב בשבת ראש חודש חשון שאז היה הפארשפיל ואני זכיתי לנסוע עמו על החתונה לקהילת ולטשיסק כאשר פקד עלי" עיי"ש.

וכמבואר לעיל, דעת רביה"ק ז"ל הי' דליכא קפידא בזה כלל, אולם ברבות השנים כאשר רבו השואלים המקפידים על זה [ומאן דקפיד קפדינן] השיב הרבה פעמים דחודש כסליו יותר מסוגל ומוכשר, אבל מעולם לא אמר בפירוש למנוע מחודש מרחשון, ואדרבה אם החתן כבר הי' מבן עשרים ולמעלה הי' מזרז לעשות הנשואין אף בחודש הזה ועיי' בס' 'הבית בהבנותו' כמה עובדות בענין זה.

וראוי לציין שבמסורת יהודי תימן לא רק שלא שמעו על מנהג זה אלא אדרבא עודדו נישואים בחודש

זה כבכל חודשי החורף האחרים, ואף נתנו סימן לאלו החדשים שראוי להתחתן בהם: "הא מכשטא - הא מצלחא". מכשט"א הוא ראשי תיבות של החודשים מרחשון, כסלו, שבט, טבת, אדר. והרמז ברור: נישואים בחודשים אלה הם סגולה להצלחת הזיווג

ובספה"ק 'בני יששכר' מאמרי חודש חשון (אות ב') מביא בשם הרה"ק ר' מענדלע מרימנוב זי"ע, וז"ל: "עינינו הרואות שכל הגזירות המתחדשות על שונאי ישראל מצד המלכיות וכן נתינת המיסים וארנוניות התחלתן תמיד מן מרחשון, ואמר הטעם שבחודש הזה היתה המרידה במלכות בית דוד וימליכו את ירבעם כמבואר בנ"ך, על כן גזירות המלכיות בחודש הזה", וכן כ' ב'אגרא דפרקא' (אות קכ"א), ולכן בחודש הזה יתקן הדבר ויבקשו דוד מלכם, ומשיח יבוא ובית המקדש יתחנך בחודש הזה, עיי"ש. ויש דהביאו ראי' מזה דחודש חשון מר הוא, אולם בשו"ת בצל החכמה שם תמה ע"ז, דאף חודש אב אינו נקרא מר משום זה, ואדרבה מנחם אב עם שם העתיד, וגם החודש הזה לעתיד יבנה הבית השלישי", עיי"ש.

ועוד מצאתי בס' 'שם משמואל' בפרשתן (תרע"ד) וז"ל: "הגיד הרה"ק מהר"ם זצללה"ה מרימנוב שכל גזירות האומות תחילתן בחשון משום חטא ירבעם שעשה את החג בחודש השמיני, בחודש אשר בדא מלבו, כי צורת החודש הזה כגשמיות, התחלת ימי גשמים שאין דעתן של בריות נוחה וגשם דולף טורד והעלה נבל ונופל, ונקרא מקודם חודש בול שבלה הכל, וכמו כגשמיות כן כרוחניות מעותד חודש זה לנפילה וע"כ היתה אז תחילת נפילת עשרת השבטים בימי ירבעם שחידשו חג בחודש הזה ומזה נסתעפו כל הגזירות בגלות כנ"ל, אך אין זו נפילה בהחלט, דכמו בגשמיות שהנפילה של החודש הזה שהיא התחלת ימי הגשמים היא חיים לעולם, ובסיבת הנפילה יתחדשו פני האדמה לעשות ענף ולשאת פרי, כן כל נפילת הרוחניות היא כסגנון זה ואף שאין אתנו יודע איך הוא זה, לעתיד כשיתגלה כבוד ה' ומלאה הארץ דעה את ה' אז כל אחד יראה בעיניו את כל הטובה שהיתה טמונה בנפילה, ושלא הי' אפשר לבוא לכל הטובה הגדולה והיתירה אלא ע"י הנפילה, ולטובתי נשברה רגל פרתי כבירושלמי הוריות פ"ג, וכמו שאמרנו במק"א שזו תהי' הנחמה לעתיד שיתראה לעין כל שלא הי' אפשר באופן אחר, וכמו שבירת רגל הפרה שדמי' קלים בערך האוצר היקר שמצא בסיבתה, וכל מה שסבלו ישראל הוא דבר נקל וקל לעומת רב וגודל הטובה העתידה, ואילו היו יודעין זה מראש היו מתאוין לזה כמו שמתאוין ומתפללין על הגשמים אלא שהי' טמון ומכוסה, ומ"מ המשכיל ירגיש בחוש הריח את העתיד", עיי"ש.

ומפ"ק של כ"ק רבינו שליט"א שמענו אימרא נאה במעלת וסגולת נישואין בחודש מרחשון, כאשר ביאר הגמ' במסכת שבת (דף קל.) ליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא. והמאמר הזה הוא הפלא ופלא, היאך יתכן לומר שיש ממש בכל כתובה ונישואין תיגרא ומחלוקת, ומי כעמך ישראל שורש האחדות, ולמה דוקא בעת שמחת נישואין יתלהב ביניהם אש המחלוקת רח"ל, אחרי ששורה ביניהם תמיד אהבה ואחוה ושלום ורעות.

בהקדם מה שכתב הקדוש מהר"ם גאלאנטי בקול בוכים על הכתוב (איכה א ה) היו צריה לראש אויביה שלו, הענין דאיתא בשימושא זוטרא שיש שתי קליפות, הא' נקראת מחלת בת ישמעאל והולכת במדברות ועמה תע"ח כתות של מלאכי חבלה כמנין מחל"ת, והב' נקראת לילי"ת בת"פ כיתות של מלאכי חבלה כמנין לילי"ת, ומחלת הולכת מרקדת ומחוללת במחולות כשמה ולילית הולכת ומיללת כשמה, ומלחמה ארוכה ביניהם ואינן פוגעות זו בזו, כי אם ביום הכיפורים שאז פוגעות מערכה מול מערכה ומתגרות זו עם זו במלחמה נמרצת, ובין דין לדין תפלתם של ישראל ותעניתם עולה למעלה בלי קטרוג. ולזה אפשר שכיוון המקונן באומרו אויביה שלו, דהיינו אלו השתי כתות הנזכרים, שלו ונשלמו יחד לקטרג על ישראל, על דרך שפירשו ז"ל (סנהדרין קה.) וילכו זקני מואב וזקני מדין (במדבר כב ז), תנא מדין ומואב לא היה להם שלום מעולם, ורק להרע לישראל עשו שלום. וכן בשעת החורבן היו כמה חכמים וחסידים גדולים שהיו מתפללין תפילות גדולות, אבל אלו שתי נשים עינו לציון, כי גבר קטרוגם ולא הועיל שום ענין להעלות התפילות, ונתקיים (איכה ג ח) סתם תפלתי, עכ"ד.

ועפי"ז פירוש מרן שליט"א ג"כ את מה שאנו מתפללין בליל יום הכיפורים (פזמון יעלה) 'קולי שמע וראה דמע עיני ריב ריבי שעה ניבי', הכוונה כי מאחר שביום הכיפורים צריכים לעורר מלחמה ביניהם, ובעוה"ר לאו כל אדם זוכה לזה, אם כן יש חשש

שיתעכבו ח"ו התפלות שלא יגיעו למעלה ח"ו, לזה אנו מתפללים ריב ריבי, שאם אין אנחנו בכחינו לעורר המלחמה, אז השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו יעורר את הריב ומלחמה בין הקליפות הנזכרות מה שאנחנו צריכים לעורר, ועל ידי זה שעה ניבי, שיתקבלו תפלותינו לרצון לפניו ית"ש.

ובזה ביאר את מאמרם ז"ל 'ליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא', הכוונה שגם ביום החופה, מגודל קדושת היום כי הוא נורא ואיום, ויש בו קדושת יום הכיפורים (עיין דגל מחנה אפרים פ' בא), נתעורר מחלוקת ומלחמה בין שני כתות הללו, ורמו בה תיגרא, ובין כך ובין כך תפלות ישראל עולות לאבינו שבשמים.

ולזה סיפר מרן שליט"א מה ששמע ממר אביו כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה שאמר משמיה דק"ז מרן הדברי חיים זי"ע, דשמחת נישואין בימי חודש אלול היה אצלו הכנה דרבה לימים הנוראים, עכ"ד. **והנה כי כן יש לומר דגם חתונה בחודש מרחשון יש לה שייכות לימים הנוראים, דידוע מה שאמרו הצדיקים דחודש זה נקרא מרחשון מלשון רחושי מרחשין שפתא עדיין בצלותא של הימים הנוראים. והנה בימים הקדושים בני ישראל שופכים נהרי נחלי דמעות לפני ה' להוושע בדבר ישועה ורחמים, וכולנו מצפים לישועה שתפלתינו יתקבלו לרצון לפני אדון כל, אבל אין אתנו יודע עד מה, אולי ואולי חס וחלילה לא נתעורר מחלוקת בין המקטריגים למעלה וח"ו היה להם כח לעכב תפלות ישראל, אך כבר נתבאר דגם יום החופה יש לה סגולת יום הכיפורים לעורר מחלוקת בין הקליפות, ועל כן כאשר נזדמן יום החופה בחודש חשון דעדיין רחושי מרחשין שפתא בצלותא, הזמן מוכשר שכל התפלות שנתעכבו עד הנה יתקבלו עכשיו ברחמים וברצון לפני אדון כל**, עכ"ד.

ונסיים בדבריו הק' שמובא בס' 'שם משמואל' פרשת בראשית (ראש חודש תרע): "שבאשר על החודש זה נאמר החודש אשר בדא מלבו, בעוה"ר נהפכה התחדשות חודש זה להם כנ"ל, **ונראה שיש תיקון לזה ע"י ההתחדשות שבישראל בעת הזאת שקובעין שעורים תמידים כסדרם ללמוד וללמד איש ואיש חבורה וחבורה ההתחדשות הזאת מוציאה מתחת ידיהם את כח ההתחדשות אמן כי"ר" עיי"ש.**

הללוהו בתו"ף ומחו"ל

וע"ד הרמז י"ל עוד במעלת וסגולת חודש מרחשון לבטל כחות הני שני כתות, על פי מה שכתב בשל"ה הקדוש (פ' בשלח) על הכתוב (שמות טו כ) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת, תף חסר כתיב, לרמוז שבטלה ת"ף כתות של לילית, וכן הדור להם לנשים צדקניות לבטל את הנשים הארורות, ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחולות, ובמחל"ת חסר כתיב, לבטל קליפת מחלת, ובזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל, עכדה"ק.

והנה כתב בבית יוסף (או"ח סי' תכ"ב) בשם השבלי לקט (סימן קע"ב) מנין שאומרים הלל בראש חודש, מצינו שרמזו דוד בתהלים (מזמור קנ) הללויה הללו אל בקדשו, י"ב פעמים הללו כנגד י"ב חדשים, וא"ז זללה"ה בייטב פנים (שירת דודי אות ד) הביא בשם א"ז הישמח משה זללה"ה סמך להמנהג לתקוע בשופר בכל חדש אלול, דלפי זה הללויה הראשון הוא על ניסן שהוא ראשון לחדשים, הללו אל בקדשו הוא על אייר, הללוהו ברקיע עוזו הוא על סיון, הללוהו בגבורותיו הוא על תמוז, הללוהו כרוב גדלו הוא על אב, הללוהו בתקע שופר הוא על אלול, עכדה"ק.

ולפי דבריו הקדושים נמצא דהללוהו בנבל וכנור הוא על תשרי, הללוהו בתף ומחול הוא על מרחשון. ואם כן זהו סגולת חודש מרחשון הללוהו בת"ף ומח"ל, להכניע אלו שני כתות, ובכח מצות שמחת חתן וכלה לעורר ריב ומדנים בין הני ב' קליפות, ועל ידי זה זוכים להכניעם ולהפר עצתם, והשי"ת מקבל תפלותינו ברחמים וברצון.

(לב אהרן)

מצות כתיבת ספר תורה (ב)

שאלה ב'

1) הקונה ספר תורה מתוקן לגמרי, האם מקיים בזה מצות כתיבת ספר תורה?

2) האם עדיף לכתוב ס"ת בעצמו, או להזמין סופר שיכתוב בעבורו ס"ת, מלקנות ספר תוכן מוכן?

3) כשקונה ס"ת באמצע הכתיבה, והסופר גומרה בעבורו, האם מקיים בזה מצות כתיבת ספר תורה?

4) ביהמ"ד שאין שם ספר תורה, וצריכים בדחיפות לספר תורה שיוכלו לקרוא בזה, מה עדיף שיזמינו ספר תורה חדש, שיכתוב מתחילה בשליחותם, אבל באופן זה יתחילו לקרוא בזה רק עוד כשנה ומחצה, או לקנות ספר תורה שכמעט מוכן, ויגמרו הס"ת בשליחותם, ויוכלו לקרוא בזה בהקדם?

תשובה:

1. נחלקו הראשונים והפוסקים בזה, י"א דיוצא המצוה רק שאינו מן המובחר[1]. וי"א שאינו יוצא בזה המצוה כלל[2].

2. לכו"ע המצוה מן המובחר לכתוב ספר תורה בעצמו, או להזמין אצל סופר שיכתוב בשבילו, מלקנות ספר תורה מוכן[3].

---

1. בגמרא (מנחות ל.) הקונה ספר תורה בשוק, הרי הוא כחוטף מצוה מן השוק, והכותב ספר תורה בעצמו, נחשב כאילו קבלה מהר סיני. ונחלקו בכוונת 'כחוטף מצוה בשוק', האם יוצא המצוה, רק שאינן מן המובחר. או שאינו יוצא המצוה כלל.

דעת רש"י (שם ד"ה כחוטף) ששפיר קיים המצוה, אבל אם כתב הוה מצוה יתירה. וכן מבואר בנמוק"י (שם ד"ה כחוטף) שכתב שהקונה ספר תורה בשוק אין לו שכר גדול כל כך, משום שיש מקום למדת הדין לקטרג עליו שאם לא היה מזדמן לו בקלות לא היה טורח בכתיבת הספר תורה ולא היה מקיים את המצוה. הרי לנו שסובר שמ"מ קיים המצוה.

וכן פסקו להלכה הט"ז (יו"ד סימן ער סק"א), והגר"א (שם אות ג'), כדעת רש"י שמקיים המצה רק אינו מצוה מן המובחר.

2. רמ"א (שם). וז"ל "אבל לקחה כך ולא הגיה בה דבר הוי כחוטף מצוה מן השוק ואינו יוצא בזה". והנה המנחת חינוך (מצוה תריג אות ב') דקדק בדעת הרמב"ם שהקונה ספר תורה בשוק לא יצא ידי חובתו כלל, שהרי הרמב"ם כתב (ס"ז מהל' ס"ת ה"א) שצריך לכתוב הספר תורה בידו, ואם אינו יודע לכתוב בעצמו ישלח אחר שיכתוב לו. ולא הזכיר עצה זו שיכול לקנות ספר תורה. ומשמע שאינו יוצא בזה המצוה כלל. וכן הוכיחו המנ"ח כשיטת הרמב"ם מדברי רבה בגמרא (שם כא.) 'אע"פ שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצוה לכתוב משלו', ומבואר שאינו יוצא המצוה בס"ת שירש מאביו, וה"ה שאינו יוצא בס"ת שקנה. שאין חילוק בין קניה לירושה.

3. אמרו חז"ל אפילו הגיה בו אות אחת מעלה עליו הכתוב כאילו כתבו כולו. ונפסק להלכה ברמ"א[4]. ולכן המנהג שהמזמין הספר תורה כותב האות האחרון, שיהא נחשב כאילו הוא כתב הכל בעצמו.

4. יש לדון בזה טובא. דהנה לכאורה מדין מצות כתיבת ספר תורה עדיף לכתוב התורה מתחילתה עד סופה. [אע"פ שיוצא המצוה גם כשהגיה אות אחת]. אמנם בנידו"ד שאין ספר תורה בביהמ"ד זו, אולי יש לצרף דעת הפוסקים דבזמה"ז אין מקיימים מצות כתיבת ספר תורה, ועיקר הסגולות והזכותים בכתיבת ספר תורה, הוא שקוראים בספר תורה וכו', א"כ אפשר שעדיף לקנות ס"ת כמעט מוכן, שיוכל לקרוא בזה בהקדם. שהרי גם באופן כזה כיון שהוא גומרו, מקיים שפיר המצוה. וצ"ע. ואדרבה נשמח לשמוע דעת הקוראים בזה.

אמנם בהגהות במנ"ח שע"י מכון ירושלים מציין (שם הערה ג) כדלהלן, כן נקטו הרבה אחרונים בדעת הרמב"ם. אכל כבר העירו בזה שבסה"מ כתב להדיא "ואם אי אפשר לכותבו צריך שיקנהו או ישכור וכו'".

3. כנ"ל בסעיף הקודם. לא מיבעיא להסוברים שאין יוצאים בס"ת מוכן, אלא אפילו להפוסקים לעיל שיוצאים המצוה בס"ת מוכן, מ"מ המצוה בשלימות הוא לכתוב בעצמו, ואם אינו יכול לשכור סופר שיכתוב בעבורו. [וכששוכר סופר שיכתוב נחשב כאילו הוא כתב בעצמו. ולא הוה כקונה ספר מוכן. (רמא שם ס"א)]

4. ז"ל הרמ"א שם "או שקנאה והיא היתה מוטעת והגיהה הרי זה כאילו כתבה. אבל לקחה כך ולא הגיה בה דבר הוי כחוטף מצוה מן השוק ואינו יוצא בזה".

בית הסת"ם כהלכתה

בראשות: הרב שמעון יואל בראך שליט"א

בעמח"ס: 'כתיבה תמה כהלכתה', 'שבילי הסופרים', 'חלה כהלכתה', ועוד

ארץ ישראל. בני ברק

בכל עניני ספר תורה

ניתן להתקשר בסעל:

972-504122383

או באימעיל:

036182411@BEZEQINT.NET

ברכת ד' מציון

באותות כבוד, בהדר והוד, ישמחו ורננו ידידים, בשבח וסילודים, להריק שפעת ברכיתינו ואיחולינו, אל מע"כ ידידינו, איש המעלה, מאד נעלה, יראת שמים חופף על פניו, שמו הטוב הולך לפניו, ידיד כל בית ישראל עדת מי מנה, העומד לימינינו בכל עת ועונה, בעושה ובמעשה ברוח נבונה, משליך עצמו מנגד לטובת מיסדיתינו הק' במסירות לב ונפש נאמנה, ה"ה

מוה"ר

קלמן אליעזר לעווי

הי"ו

עסקן נמרץ לטובת מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל שמחתו בהולדת בנו שיחי'

מ"ה יתן משאליתינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכית מענוי צחצחות נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטוב
דשנים וירעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכלל
ויזכה לכל הברכית והישועית אשר בתוריתינו הקדושה חקוק וכתוב
תבנה ויתכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון וירושלים

הכ"ה בברכת ציון וירושלים

בשם הנהלת המוסדות
בעיה"ק ירושלים תובב"א

ישכר יצחק יאנאן

הלכות שמיטה (ג)

השתמשות בפירות שמיטה

בפירות שביעית מותר להשתמש רק בצורת שימושם הרגיל, ואין להשתמש בהם שלא כדרכם, שנאמר "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה" - ודרשי' לאכלה ולא להפסד - וכל שימוש שלא כדרך הרגילה נחשב להפסד (רמב"ם פ"ה הל' ב-ג ועוד).

דבר שדרכו לאוכלו חי אסור לאוכלו מבושל, דבר שדרכו לאוכלו מבושל אין לאוכלו חי, דבר שדרכו לאוכלו בין חי ובין מבושל אפשר לאוכלו בין חי ובין מבושל

(שם, ובגר"א בפי' על המשניות, וכן בחזו"א סי' י"ד כתבו דהאיסור הוא מטעם הנ"ל דכל שינוי מדרך ההשתמשות נחשב להפסד.

ויש לחקור בדבר שדרכו לאכול חי שאסור לאוכלו מבושל, האם האיסור הוא על עצם הבישול או על האכילה, וזה פשוט דגם עצם הבישול אסור דע"י הבישול הוא משנה את הפרי ממה שעומד לדרך השימוש, והנידון הוא אם האיסור חל גם על האכילה, והנפק"מ הוא כשבישלו כבר האם יהא מותר לאוכלו, דבדבר שדרכו לאכול מבושל דעצם האכילה אסור כשהוא חי, חזינן מזה דעצם האכילה שלא כדרך נחשב להפסד, אם כן ה"נ בדבר שדרכו לאכול חי אז עצם אכילתו מבושל נחשב להפסד, או דילמא דבדבר שדרכו לאכול חי אז בעת הבישול כבר היה ההפסד, וא"כ מה איכפת לו מה שיאכלנו עתה כשהוא מבושל, והרמב"ם כתב בשניהם הלשון "לא יאכלם").

למעשה

דברים שדרכם לאוכלם חי - כגון פרי הדר תפוזים וכדו', מלפפונים, צנון וכו' - אין לבשלם.

דברים שדרכם לאוכלם מבושל - כגון קישואים, תפו"א, חצילים, חטים וכדו' - אין לאוכלם חיים.

דברים שדרכם לאכול בין חיים ובין מבושלים - כגון גזר, תפו"ע, פירות המיועדים לקאמפא"ט, עגבניות [שדרך הרבה בני אדם להניחם במרק או לטגנם עם ביצה וכדו'] **- מותרים לאוכלם בין חי ובין מבושל.**

דברים שדרכם לאכול בכבישה [אף אלו שאין הדרך לבשלם] **- מותר לכובשם, ולכן מלפפונים, עגבניות, פלפלים, מותר לכובשם**

(וכבר כתבנו בגליון הקודם דהמים שכבשו בהם מלפפונים אין צריך לשומרם בקדושת שביעית כיון שאין רגילות להשתמש בהם).

האכלת פירות שביעית לגוי

אסור ליתן פירות שביעית לגוי, שנאמר "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה" - ודרשי' לכם ולא לעכו"ם

(ספרא פר' בהר, רמב"ם פ"ג הל' י"ג, ובחזו"א כתב דהאיסור אינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, והטעם דאסרו כיון דהגוי אינו נוהג בהם קדושת שביעית).

נכרי שמתארח אצל ישראל מותר להאכילו (שם), **וכן נכרי שהוא שכיר לזמן אצל ישראל, או עודת נכרית העובדת בבית ישראל מותר ליתן להם פירות שביעית**

(קובץ מבית לוי בשם בעל שבה"ל זצ"ל, והיה מקום לדון דברמב"ם כתב דמותר ליתן לשכיר שנה או חודש דמזונותיו עליו, ואפשר דדווקא מי שעובד לזמן בענין שמזונותיו על הבעה"ב, וכן מה שכתב הרמב"ם דמותר להאכיל את האכסניא היינו באכסניא דמיירי שם דהיינו חיל של המלך דבזה הקילו).

אכילה גסה

אסור לאכול פירות שביעית באכילה גסה, דהיינו שאוכל בשעה שהוא שבע כל כך עד שנפשו קצה בכל מה שהוא מוסיף לאכול, לפי שאכילה זו נחשבת להפסד פירות שביעית (תורת הארץ להגר"מ קליערס פ"ח אות מ"ו).

מס' שבועות - דף י"ד

קידוש בתי כנסיות ובתי מדרשות הוא ע"ד שקידשו את הר הבית, בשירות ותשבחות בלבד

מקדשין בשתי תודות ובשיר. בספר כנסת ישראל הביא דבר יקר בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה זיע"א שפי' בפסוק (תהלים ק, ד) **בואו שעריו בתודה חצרותיו בתהלה,** עפ"י המבואר בגמ' כאן (שבועות יד.) שכשהיו מוסיפין על העיר ועל העזרות היו מקדשין בשתי תודות ובשיר, ובית דין היו מהלכין ואחריהם היו נושאים שני לחמי תודה, וכל ישראל אחריהם, וכך היו הולכים בהיקף סביב, ושם (טו.) אמר רמי בר חמא אין העזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה, מ"ט כירושלים וכו' מה ירושלים דבר הנאכל בה ויוצא ממנה נפסל אף עזרה דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל.

והקשו בתוס' (ד"ה ויוצא) **איך קדשו את הר הבית, שאין דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל, ויש לו קדושה בפני עצמו, ותירצו דהיכא דלא אפשר לא אפשר, והיינו שקדשוהו רק בשירות ותשבחות.**

וזה הפי' **'בואו שעריו בתודה'** היינו העזרה, **'חצרותיו'** קדשו רק בתהלה, היינו הר הבית קדשו בתהלה, **וגם בתי כנסיות ובתי מדרשות שנקראים מקדש מעט צריך לקדשם בשירות ותשבחות,** וזהו **'כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו'** לרמז, **שזה יהי' לעולם, בכל דור ודור יקדשו בתי כנסיות ובתי מדרשות בתהלה, עכדה"ק, הרי לנו מזה ששירות ותשבחות נחשבות כתודה וקרבנות.**

מס' שבועות - דף ט"ו

למה עלה המהרי"ל ז"ל כל בוקר להסתכל על מקום המקדש

אין בנין בית המקדש בלילה. כתב בזה בעל בן איש חי בספרו "בן יהוידע" וז"ל: נ"ל בס"ד הטעם כי הלילה רמז לגלות, ולכן 'אין בונין בית המקדש בלילה' להורות להם דאל יאיצו לדחות את השעה לבנות בית המקדש בזמן שהם בגלות, וכמ"ש **'אם תעירו ואל תעוררו את האהבה עד שתחפץ'.**

ובענין זה מסופר בשם זקני ירושלים זצ"ל, שהיו מספרים אודות המהרי"ל דיסקין זצ"ל, כי בכל בוקר ובוקר היה יוצא מביתו שבבתי מחסה בירושלים שלפנים מהחומות ת"ו, ועולה למקום גבוה אשר ממנו נראה מקום המקדש וצופה שם אל עבר הר בית ד', כשטעמו ונימוקו עמו: "שמא נבנה בית המקדש בלילה", דלשיטת רש"י (סוכה מ"א.) **שבנין השלישי יכול להבנות בלילה. כלומר, תינח אם היה נבנה ביום בודאי כבר היו הבריות מרגישות בכך, אך בלילה מי יתן לבו לכך, ובגודל ציפייתו לישועה קיותה נפשו אולי באישון לילה ירד הבנין בנוי ומשוכלל.**

המשך בעמ' כתובות:

דף ל"ה

ומכה נפש בהמה ישלמנה, 'גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין ליה'

ומכה נפש בהמה ישלמנה, אמר הרה"ק מוהר"ם מקאברין זצללה"ה זי"ע בשם הרה"ק מוהר"ם מלעכוויטש זצללה"ה זי"ע, **'ומכה נפש בהמה', "דער וואס צוברעכט דעם נפש הבהמיות, 'ישלמנה', "קען ער קומען צו שלימות"** ע"כ לשון קדשו דברים הבוערים כאש להבה. וזל"ק בספר התניא קדישא (פרק מ"ב): מאחר שנתלבשה הנפש [האלקית] בגוף, צריכה ליגיעה רבה ועצומה כפולה ומכופלת. האחת היא יגיעת בשר לבטש את הגוף ולהכניעו שלא יחשיך על אור הנפש כמש"ל בשם הזהר **'דגופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין ליה'** והיינו על ידי הרהורי תשובה מעומק הלב כמ"ש שם, עכל"ק.

דף ל"ז

משל נחמד לבאר הפסוק 'ואהבת לרעך כמוך אני ה'

ואהבת לרעך כמוך. ז"ל בספר אוהב חסד לבאר פסוק זה: **משל נחמד שמעתי עה"פ** (ויקרא יט, יח) **ואהבת לרעך כמוך אני ה',** דלכאורה בלתי מובן כאן סמיכות תיבות דאני ה', ודרחז"ל ידועה. אך יבואר ע"ד משל לאב עשיר שהיו לו ב' בנים גם הם עשירים, לימים העני אחד מהם, בא

לו אצל אחיו העשיר ללוות מעות, ודחהו שילך אצל חברת גמ"ח, טענו העני והרי יאמרו לי כלך אצל אחיך העשיר, אז ענהו אמור להם כי אינני עוד אחיך, ולראיה אבוא על החתום בשטר כי הסעתי עצמי מן האחווה, ואכן כתב וחתם לו על כך. אחר זמן ירד גם האח העשיר מנכסיו, ונסעו שניהם אצל אביהם העשיר שיתמכם בימינו, וכאשר ראה כי אין להם כלל התקרבות ביניהם כדרך אחים, שאלם ע"ז, והראה לו בנו כתב הפירוד שנתן לו אחיו, ואמר להם בקול עצב אם אתם אינכם אחים, אזי אני איני אביכם. **והנמשל ממילא יובן, אם יהא ביניכם אהבה ואחוה ואהבת לרעך כמוך, אזי אני ה'.**

ובס' עירין קדישין מביא בשם הרה"ק מרוזשין זי"ע לבאר במשל הידוע: מעשה בשני אוהבים נאמנים אשר נפשם היתה קשורה באהבה רבה, והיו דרים רחוק אחד מהשני, פעם העלילו עלילה נוראה על אחד מהם, ונגמר דינו בבית המשפט ליהרג, וכפי מנהג המדינה בימים ההם הוכרז בחוצות שביום זה וזה יתלו את האיש ההוא על העץ, למען ישמעו ויראו, באותו יום הזדמן גם אוהבו הקרוב אליו להיות שם, ובראותו כי זה הנידון הוא ידיד נפשו, החל לצעוק בקול רעש גדול, הניחוהו, הניחוהו לנפשו אדם זה נקי וחף מכל פשע, אני הוא זה שעשיתי את העול הגדול ולי מגיע העונש והמיתה, כשאך הבחין הנידון באוהב נפשו הצועק מרה, לא היה יכול שוב לעצור ברוחו, ולמרות שעד עתה הכחיש את אשמתו, החל לזעוק לעומתו, לא כן כי דובר שקרים הוא האיש הלזה, אני הוא האשם והחייב מיתה, מבוכה גדולה שררה במקום ועד מהרה הגיעו הדברים לפני המלך, שאמר להביא אותם לפניו, ושאלם לפשר ואמיתת הדבר, שהרי זה ידוע שרק אחד עשה את הדבר, ולמה אם כן יחפוץ הזולת ליהרג בחנם או אז פתח השני ואמר יודע אני בחבירי שלא עשה שום עול, כי מכיר אני במזגו ומהותו הטוב שאינו מסוגל לדברים כמו אלה, ואין זה כי אם עלילת שוא ומדוחים שהעלילו עליו אנשי בליעל, ומכיון שחיי תלויים בחיי חבירי, מוטב אם כן שאמות אני ולא אראה במיתתו, וכן טען לעומתו הנידון. ניכרים דברי אמת ונגעו הדברים בעמקי לב המלך, ופטר אותם לשלום בהוסיפו בקשתו לפניהם, בין שני אוהבים כמותכם, חפץ אני גם כן להיות שותף בברית אהבתכם, וזה שאמר הכתוב ואהבת לרעך כמוך, זו אז אני ה', דהשי"ת גם מבקש לשרות בתוככם שתאהבו גם אותי, וגם אני אהיה לכם לאוהב נאמן.

הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ אמר פעם: כשהייתי ילד ולמדתי אל"ף בי"ת אצל מלמד אחד, לימד אותי ששתי יודי"ן כשהן באות זו בצד זו, הרי הן שם ה' ב"ה. והנה יום אחד טעיתי ואמרתי על "שווא" שזהו שם ה' כיון שזה ג"כ שתי יודי"ן זה ליד זה, העיר לי המלמד על כך ואמר נקוט כלל זה בידך, בשעה שהיודי"ן (יהודים) עומדים זה ליד זה בשורה אחת, הרי הם בבחינת ה', אבל בשעת שיו"ד אחד מתרומם את עצמו מעל חבירו זה אינו שם ה', ומזה למדתי פי' הפסוק בפרשתן, ואהבת לרעך כמוך, שבשעה שתאהב את חבירך ויהי' כמו"ך, בשורה אחת עמך, אזי אני ה'.

מס' שבועות - דף ט"ז

גם עתה לא יחסר למעלה להקריב הרצונות טובים של בנ"י להקריב כל הקרבנות כל אחד במועדו

שמעתי מקריבין אעפ"י שאין בית. איתא בספה"ק תפארת שלמה עה"פ "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים ירושלים הבנוי' כעיר שחוברה לה יחדיו' (תהלים קכב, ב- ג). וזל"ק: הנראה לבאר עפ"י מ"ש בגמ' (שבועות טז, א) שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית. פי' **כי עיקר הקרבן שהי' בבהמ"ק הוא הרצון של האדם שהי' סומך ידיו על קרבנו ומתודה עליו אשר חטא. והכהן כאשר הקריב למטה אזי גם למעלה** (מנחות קי, א) **עמד מיכאל הכהן הגדול והקריב רצונו של האדם לפני הש"י ב"ה,** וז"ש (ויקרא ט, ד) כי היום ד' **נרא"ה אליכ"ם** [בב' תיבות אלו יש] אותיות אהר"ן מיכא"ל. וז"ש (ירושלמי ברכות לה, ב) בהמ"ק שלמטה מכוון נגד בהמ"ק שלמעלה. **לכן גם עתה לא יחסר למעלה להקריב הרצונות טובים של בנ"י להקריב כל הקרבנות כל אחד במועדו.** וז"ש (שבועות טז, א) **שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית, כי למעלה נוכל להקריב הרצונות שלנו כמו בזמן הבית.** וז"פ **עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים.** רמז על הרגלים שלנו עודם עומדים למעלה בשערים של ירושלים שלמעלה. **ירושלים הבנוי' כעיר שחוברה לה יחדיו.** כי בהמ"ק שלמעלה מכוון נגד בהמ"ק שלמטה.

מס' שבועות - דף י"ח

ביאור ענין פישוט ידים ורגלים, ביטול כל כוחות הנפש להש"י

השתחואה, זו פישוט ידים ורגלים. ביאר הענין על דרך העבודה בעל שם משמואל זצוק"ל וז"ל (בפר' כי תבא) : **הידים והרגלים המה התפשטות הגוף, הידים למעלה והרגלים למטה.** והנה "ידים" אין לו לשום בעל חי זולת האדם, והטעם: כי האדם, בכוחו לאחוז במה שלמעלה ממדרגתו, מדרגות שכליות נעלמות. לעומתם: הרגלים, מרמזין שאפשר לו לאדם לירד מטה מטה ולהיות כבהמה שאינה בעל בחירה. **וזהו ענין ההשתחואה, הוא מסלק כל כוחותיו, מה שלמעלה ומה שלמטה, ומבטל הכל לרצון הש"ת.**

י"א מרחשון

הגה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל זי"ע
בעל "מאור עינים" זי"ע

וזרח השמש

נולד בשנת ת"צ לאביו רבי צבי הירש בן הרה"ק הצדיק נסתר ר' נחום גאון זצ"ל הנקרא "רבי אדם בעל שם" זי"ע, סיפר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (בן הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע) שזקינו כשהי' ילד קטן נשאר יתום מאב ואם ר"ל, וגדלו דודו אחי אביו, ושמו רבי מרדכי, פ"א נתקשה לרבי מרדכי מאמר בזוהר הק', ולא יכול לשית עצות בנפשו לדעת מאמר הזוה"ק, הוריד בשם את שר התורה מן השמים שיאמר לו הפי', כאשר ירד אליו השר התורה הרעיש עליו בקול גדול, מה לך טפה סרוחה שהורדתני, זה כמה שנים שלא הטריח אותי שום אדם, איך מלאך לבך לעשות כך, ולולא שהכריזו בשמים, שאזהר בך, שאתה צדיק בן צדיק, הייתי עושה עמך גל של עצמות, ר' מרדכי לא התפעל כלל מהרעש, רק קם מן הכסא, והעמיד רגלו אחת על הכסא, ואמר, אם כן שהכריזו כך בשמים, לא אניחך עד שתאמר לי הפי' בהזוה"ק, והוכרח להגיד לו, וכל זה ראה זקיננו רבי נחום, והי' אז כבר שית כבר שבע.

האיש מקדש

בהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדקת מרת שרה ע"ה נכדת רבי יצחק שפירא אב"ד דק"ק קובל ולובלין בן להגאון המפורסם בדורו רבי נתן נטע אב"ד הורדנא זצ"ל בעמח"ס מבוא השערים על שערי דורא ואמרי שפר על רש"י, אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע שזקינו הי' אומר שהיא עשתה אותו לרבי, ומעתה סיים המגיד תוכלו לראות מה הוא רבי, שאחר כל גדלותו שראה שר התורה כבר שית כבר שבע, ועדיין לא הי' במדריגת רבי, מתחלה הי' עני ואביון עד אין שיעור, ולא הי' בביתו לכסות עצמו מפני הקור רק פעל"ן אחד, ובלילה בימי החורף כשהי' צריך לילך לטבול א"ע בנהר, הלכה אשתו עמו לשמרו, והיתה היא לובשת הפעלץ עד בואם אל הנהר, ובחזרתם הי' הוא לובש את הפעלץ, פ"א כשהלך לטבול בנהר והנהר הי' מכוסה בקרח, ושבר הקרח ועשה בו חור, וירד דרך שם לטבול, כשרצה לעלות מהנהר לא מצא את החור, ונשתהה הרבה זמן תחת הקרח, עד שבחמלת ה' עליו מצא את החור ועלה משם, כשעלה הי' מראהו בלא"ה (תכלת) מגודל הקרירות, וכשראתה זאת הרבנית הצדקנית אמרה לו "נחום האסט פארגעסן פון רבש"ע", ותיכף נתכסה בזיעה.

בצל רבותיו

תקופה קצרה אחרי חתונתו נתקרב להבעש"ט הק', סיפר מהרי"י מסקווער איך נתקרב אל הבעשטה"ק, דהוא הי' מלמד תינוקת באיזה מקום, והבעש"ט רצה מאד שיתקרב אליו בראותו נשמתו הק', על כן נתן פקודה להורי התלמידים שלומן הבא לא ישלחו עוד את בניהם ללמוד אצלו, וכן עשו, ובחוה"מ כאשר הרגיש שהתלמידים אינם חוזרים אצלו, אמר בלבו בוודאי לא הי' ההורים שבעי רצון ממנו לכן לא שלחו את בניהם אליו, ונמצא שדמי השכירות שלקח מהם הי' בחנם, ורצה להחזירם, אך לא הי' לו מעות במזומן, הלך והשכין את כל אשר לו עד שקיבץ כל המעות, והלך לאחד ולשני להחזיר להם המעות, אבל לא רצו לקבלם באמרם שהיו מאד שבעי רצון ממנו, רק הבעשטה"ק צוה אליהם שלא יחזירו את בניהם אליו, וכששמע זאת החליט לנסוע להבעשטה"ק, ואז קירבו הבעשטה"ק ונעשה תלמידו המובהק, ב'

ימי ההילולא

י' מרחשון

- גד בן יעקב אבינו משבטי י-ה
- רבי מאיר מרגליות ב"ר צבי (מאיר נתיבים) - תק"נ

י"א מרחשון

- מתושלח בן חנוך – א' תרנ"ו
- רחל אמנו ע"ה – ב' קצ"ב
- בנימין בן יעקב אבינו ע"ה – ב' שי"ז
- רבי מנחם נחום ב"ר צבי מטשערנאביל - תקנ"ח
- רבי אברהם ב"ר מתתי מסלאנים (חסד לאברהם) - תרמ"ד

י"ב מרחשון

- רבי זאב קיצעס (תלמיד הבעש"ט) - תקמ"ט
- רבי משה ב"ר יחזקאל שרגא הלברשטאם - תר"פ

י"ג מרחשון

- רבי יודא לוואי הזקן זצ"ל - ה' ר"א
- רבי ברוך ב"ר אברהם מקאסוב (יסוד האמונה ועמוד העבודה) - תקמ"ד

פעמים הי' אצל הבעש"ט ואותן ב' פעמים הי' בפרשת כי תשא, ולכן כתב באותו פרשה ב' פעמים על הבעש"ט "מורי", עם כי בספרו מביא הרבה פעמים מהבעש"ט אבל לא כותב מורי רק באותו שני פעמים, עם פטירת רבו הבעש"ט הק' התקשר בכל לבו ונפשו לממלא מקומו ה"ה הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע והי' אצלו מגדולי תלמידיו, הוא הי' אחד מהתלמידים ששלח רבם המגיד הק' לנדוד מעיר לעיר בתפוצות ישראל לפרסם את דרך החסידות ולקרב לבם לאביהם שבשמים.

איש על העדה

מתחילה הי' מגיד בעיר פראהבישט ואח"כ בעיר טשערנאביל, הי' נחשב כאחד ממלאי מקום רבו הק', כעדותו של הגה"ק מרן בעל דברי חיים מצאנז זי"ע בתשובותיו (ד"ח ח"ב חו"מ סי' ל"ב) וז"ל: "והנה מצינו למופת כגון הרב הקדוש איש אלקי רשכבה"ג מו"ה דוב בער זלה"ה ממעזריטש השאיר הגדולה לתלמידיו הרב הק' מבארדיטשוב, ומאור עינים, ואור המאיר זלה"ה", ואכן הרבה מתלמידי המגיד זי"ע הסתופפו בצלו כמו שאמר נכדו הרה"ק מטשערקאס זי"ע: "אצל זקיני איז געווען איין אויבן– אן מיט ווייסע זשיפעצעס", פ"א אמר הרה"ק מטשערנאביל זי"ע הלא אני כמין רוכל ואבקת רוכל לי, יש בידי מחטין ושפילקעס, גם יש בידי מיני בשמים לרוב, למי שצריך מיני בשמים ישיג אצלי, ולמי שצריך מחטין יש בידי לעוקצו, גם יכול אני להיות מרפא חולים ופוקד עקרות ולהשיב נפשות ולהרבות שובע בעולם ולחדש בעולם שמחת אהבת זיווגים ולגדל צמחים ולהמשיך מיני ברכה ולבטל גזירה ולהכניס חכמה ולדרוש כמעין המתגבר, וכללו של דבר הכל ביד הצדיק בסוד צדיק מושל וגו', ואם תאמר למה אני משבח עצמי, אומר אני לכם שזו דרכי התורה הוא, אמרה תורה כי תצא למלחמה וגו' הי' הכרוז יוצא מי שבנה בית חדש וגו' מי שנטע כרם וגו' מי שארס אשה וגו' הירא ורך הלבב וגו', יחזור, ודרשו חז"ל (סוטה מ"ד.) הירא מעבירות שבידו ולכך תלתה לו התורה לחזור על בית וכרם ואשה לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם שלא יבינו שהם בעלי עבירות, והרואה שחוזר אומר שמא בנה בית או נטע כרם או ארש אשה, וכו', כן אני יש מי שיבוש ויכלם לבוא אצלי לקבל תשובה על חטאיו לזה אני תולה כל הדברים בי לרפא חולים ולפקוד עקרות וכו', והרואה מי שילך אצלי אומר שמא איזה מבוקש צריך לו בריפוי חולים וכדו', לזה אל תתביישו כלל, וכל מי שיש בידו עון וחטא יבא אצלי ובעזהי"ת ארפאנו ברפואת הנפש.

פדיון שבוים

רבות עשה ופעל למען הצלת נפשות ישראל ופדיון שבויים מישראל, פ"א נמצא מומר הרוג בזיטאמיר, העלילו על הרה"ק מטשערנאביל זי"ע כי יש לו יד בדבר, אסרוהו בבית האסורים, וחייו היו בסכנה, הרה"ק ר' שלמה מקארלין עם הרה"ק ר' זאב מזיטאמיר זי"ע השתדלו רבות להצילו, וכל פעולותיהם הי' לשוא, ראו בעליל כי אין זה דבר טבעי שכל עבודתם יורדת לטמיון, הבין ר"ש כי ידו של ר"נ עצמו בדבר, היות ורצונו למסור נפשו על קידוש ה', השתדל לבקרו בבית האסורים, דיבר עמו שיחזור בו מרצונו ואמר לו "הפוך צלותך", אמר לו ר"נ "מחשבה זו לא ידעה אף מלאך ושרף, ואם הרגשתם בזאת, אין לי צורך בזה", ואכן ברגע שבו נתרצה לצאת הועילה השתדלותם והצליחו, אמר ר"ש "הוא השליך מחשבה זו, ואני לקחתי'... ור"ש אכן נהרג על קידוש ה' הי"ד.

ורפא ירפא

פ"א הגיע לברית מילה ואמרו לו שאבי הבן נוטה למות רח"ל, וציוה לעשות הברית מיד ובעז"ה יבריא אבי הבן, ואכן כך הוה, והסביר הענין שמצינו שכשהי' אברהם אבינו חולה הגיעו שלשה מלאכים וכל אחד בשליחות אחר, כי אין מלאך אחד עושה שני שליחות, ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, ולמה לא שלחו מלאך מיוחד להציל את לוט, רק דלפעמים אין זכות לאותו אדם שיבא מלאך בשבילו לרפאותו, רק מכיון שבא בשביל אחר יכול ג"כ לרפאות את זה, וכן הי' בלוט, שלא הי' לו זכי' שישלחו מלאך בשבילו רק מכיון שבא לרפאות את אברהם הלך משם להציל את לוט, וסיים, וכן כאן שאבי הבן חולה אולי אין לו זכות שיבא מלאך לרפאותו אבל כיון שאליהו מלאך הברית בא בשביל לרפאות את הדרך הנימול יכול כבר לרפאות גם את האב.

ידע את הקץ

סיפר הרה"ק ר' משה מקאברין זצ"ל שאמרו פ"א להרה"ק בעל מאור עינים על צדיק אחד שהגיד הקץ, אמר מי שיודע אינו מגיד ומי שמגיד זהו סימן שאינו יודע, וסיים אני יודע ואיני מגיד,

ימי ההילולא

י"ד מרחשון

- הגאון הגדול רבי אברהם יצחק משכיל לאיתן - תרס"ה

ט"ו מרחשון

- מתתי' בן יוחנן כהן גדול - ג"א תרכ"ב
- רבי צבי הירש ב"ר מאיר הורוויץ מטשארטקוב - תקי"ד
- רבי אלעזר קאליר (אור הדש) - תקס"ב
- רבי לייב בעל יסורים מחברון צפת - תקצ"ו
- רבי שמואל ב"ר שרגא פייוויש פרענקל אב"ד דארעג - תרמ"ב

ט"ז מרחשון

- רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום - תקי"ז

וסיפר איך יודע, כי מנהגו הי' בלימודו שלא הלך להלן ממקום שלא הבין עד שיגע והבין, פ"א הגיע לאיזה מקום בזוה"ק שלא הבין והתחיל לבכות ולהתייגע, אמרו לו מן השמים שילמוד להלן ולא יעמול על זה כי לא ידע הפשט שאי אפשר להגיד לו מחמת שעי"ז הפשט יתגלה עת הקץ שמרומז שם, ואמר שלא יכול לעשות זאת כי מעולם לא עשה כן להניח מקום שלא ידע הפשט וללמוד להלן, והוכרחו להגיד לו משמים הפשט בהזוה"ק ומשם יודע עת הקץ.

ובא השמש – מורשתו הרוחנית

נפטר י"א חשון תקנ"ח, ומנו"כ בטשערנאביל.

מדברי תורתו נדפס הספה"ק מאור עינים, הכותב של תורותיו הי' איש חסיד בעל מדריגה תלמידו הנאמן הרה"ק ר' אליהו מיורעוויטש זצ"ל, כשנכנס ר"א לרבו עם הכתבים שכבר היו לכרך גדול גדול כחמשה עשר פעמים כמו שהיא עכשיו, ועבר על כל הכתבים, ואלו הדברי תורה שזכר שהוא אומרם לא נתן רשות להדפיסם רק אלו הדברי תורה שלא זכר אותם שאמרם זאת נתן רשות להדפיסם, והסביר שכל מה שאינו זוכר היתה השכינה מדברת מתוך גרונו.

ספרו נתקבל בקרב ישראל כאחד מספרי היסוד בתורת הבעש"ט הק', בסוף שנותיו של החיד"א זי"ע הביא אליו אחד את הספר מאור עינים, והי' נהנה מאד, ויתאנח ואמר, אני מתחרט ומיצר שהייתי בכמה וכמה מדינות רחוקות (כידוע שסיבב בהרבה מדינות בעולם לצורך עניי אר"י) ולמה לא הייתי באותן המדינות אשר נמצאים שמה תלמידי הבעשטה"ק, אילו ראיתי ספרי תלמידי הבשעטה"ק לא הוצרכתי לחבר חצי מספריי, (כידוע שחיבר למעלה משמונים ספרים).

פ"א שאל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע את תלמידו הרה"ק בעל אור לשמים מאפטא זי"ע אם לומד הספר הק' מאור עינים, וכשהשיב לו שאינו לומד אמר החוזה: לפלא בעיני מה שאין אתה לומד בספר הזה, אני אומר לך שלא מצאתי בשום ספר דברים נפלאים כאלו כמו שמצאתי בשלשה ספרים אלו הספר הזוהר הק' וספר אור החיים הק' וספר מאור עינים.

אצל רביה"ק זי"ע הי' הספר "מאור עינים" כאחד מספרי יסוד בתורת החסידות, והי' מעתיק הרבה מדבריו בתורותיו ובדרשותיו, פ"א נכנס אחד לחדרו ומצא אותו הוגה בהספה"ק בהתלהבות, וענה רבינו ואמר "וועז דער ספר איז ארויס געקומען איז די גאנצע חסידישע וועלט אויפגעטרייסלט געווארן פון זיין קדושה".

י"ב מרחשון

הרה"ק רבי משה האלבערשטאם זי"ע

אבדק"ק שינאווא

מתולדותיו

נולד ט' מנחם אב שנת תר"ב כבנו בכורו לאביו הרה"ק בעל דברי יחזקאל זי"ע, כפי הנראה נקרא משה ע"ש זקינו הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע, (אמו היתה בתו של ר' מרדכי מהאלאשיץ זצ"ל חתן הארי' דבי עילאי שהי' חתן מרן הישמח משה), כשהי' בטל ילדותו נתייתם מאמו, ונתגדל בבית דודו הרה"צ ר' משה אונגאר זצ"ל חתן מרן הד"ח זי"ע, שגר בצאנז, ומשם כך זכה ליצוק מים על ידי זקינו הגדול מצאנז, וממנו שאף מלא חפניים קדושה ויראת שמים, והי' מקושר אליו בכל נימי נפשו, עד כדי כך הי' מקושר אליו כמסופר שלאחר חתונתו נסע פעם לצאנז ומשם חזר לבית חמיו בעיר בריגעל, בבואו העירה ראה את האב"ד דשם וסיעת מרחמוהו נוסעים על עגלה, שאל להם לאן פניהם מועדות, והשיבו שנוסעים לצאנז, מרוב השתוקקות להיות בצאנז ביקש מהם שיקחוהו עמהם אף שרק עכשיו חזר מצאנז, והסכימו בתנאי שיקח רשות מזה הרבנית, ועשה כן, כשבאו לצאנז, התנהלה שיחה בין חסידי צאנז עם אורחים מפולין, הללו ספרו שאצלם אפי' הרביים הבלתי מופרסמים יש להם עדה של אלפי חסידים, פתאום יצא הד"ח מחדרו ואומר: אם הייתי רוצה הי' לי חסידים הרבה, והסיבה שאין לי מפני שאינני רוצה, ומדוע אינני רוצה, מפני שאסור ובאמרו זאת הבחין בנכדו העומד שם שרק אתמול נפרד ממנו, טפח הד"ח על כתפיו ואמר! האתם רואים, משה'לע שלי יהי רבי למאות חסידים.

צדיק ורע לו

סבל מאד כל ימי חייו מבני מעיו וכל מה שאכל הקיא מיד וכתוצאה מזה נעשה רזה וחלש מאוד, והי' שוכב במטתו רוב היום עד שאמר עליו אביו שכבר אינו זקוק לסיגופים, גם רביה"ק זי"ע סיפר כשהי' פ"א אצל שולחנו של הרה"ק מהר"מ שינאווא ואחרי אוכלו הרוטב רצה רבינו ושאר מסובין לחטוף שיריים אבל הרה"ק לא הניחם ואמר שהרוטב הובשל ע"י גוי בשבת ורק לו הוא מותר לפי שהוא חולה אבל לאחרים אסור. בכל זאת לא נמנע מלעבוד קונו במסירות נפש ובהתלהבות עצומה, ובמיוחד באמירת הודו בתפילת מנחה עש"ק, אביו דיבר פ"א משבח בניו ועליו אמר "מיין ר' משה'לע איז אן עובד ד' באמת גאר אן קונצ" פ"א ביקר זקינו הד"ח בביתו חתנו ר' משה הנ"ל, ובתו הזכירה לפניו את הילד החלוש שהי' אז בן ד', נגש הד"ח אל מטתו והביט בפניו ואמר: הילד עוד יהי' זקן שבע ימים, וישברו בביתו את הדלת כדי להכנס אליו, למעלה מחמישים שנה עברו מאז, ובחג השבועות תרנ"ט השנה הראשונה שהתחיל לנהוג אדמורו"ת, בא אליו קהל רב של חסידים, במוצאי החג נדחקו בהמוניהם לקבל ברכת פרידתו, ומרוב הדוחק נשברה דלת חדרו, קרן אור פניו ואמר, אם נתקיימה בי הברכה שישברו את הדלת, מעתה בודאי תתקיים בי הברכה בשלימותה, פ"א כשהי' בן ו' שנים הי' חולה מסוכן עד שכל מה שאכל הקיא אפי' שתיית מים לא סבל גופו ורצו לזקנו הד"ח בבהלה, צחק ואמר נו קער ער דאך זיין רבי, אמנם כשהפצירו בו שהוא מסוכן מאוד אמר שיחי' עוד ע' שנה. ואמנם הגיע לשנתו השבעים ושש על אף חולשתו התמידות ושהותו הממושכת בביה"ח בוינה.

האיש מקדש

פ"א התבטא אביו שמי שיסלק כך וכך נדן, יחתן את בנו ר"מ אליו, והי' שם גביר אחד החסיד מגזע היחס ר' מאיר צבי הירש טענענבוים וסילק מיד את הסכום, אביו לא רצה לחזור מדיבורו

ונעשה חתן אצלו, החתונה התקיימה בין יוה"כ לסוכות, ובעת החתונה הי' זקינו מרן הד"ח התפאר במחתנו ואמר כי המחותן קרוב יותר ממנו בדור אחר להרבי ר' העשיל מקראקא זי"ע.

הי' ת"ח גדול וגם מורה הוראה מובהק אביו מסר לו הרבנות בעיר שינאווא כמה שנים קודם הסתלקותו, וקראו "הרב הצעיר", ואחר הסתלקות אביו בשנת תרנ"ט מילא מקומו בשינאווא הן ברבנות והן באדמורו"ת ואלפי חסידי אביו נהרי אליו, ובשנת תרס"ד עבר לגור בצאנז עד יום פטירתו.

צדקתו

חסידותו ופרישותו וקדישותו הי' למופת פ"א אמר לו אביו: משה'לע מקנא אני בך, קל לך להיות יר"ש כיון שנולדת בלי שמץ של גשמיות, וכולך רוחניות. פעם נדחפו החסידים אצלו בחוה"מ סוכות אמר שאם לא יפסיקו לדחוף יגלה העבירות של כל אחד, סיפר רביה"ק זי"ע כשנסע בימות הקיץ בשנת תרס"ד למרחץ בארדיוב והי' שם גם הרה"ק ר"מ משינאווא, בליל שב"ק הלך להסתופף בצל קדשו, ובאותה סעודה הי' מסובין על שולחנו כמה אורחים רבנים וצדיקים ששהו אז בהמרחץ, וכאשר נתנו עיניהם לאכול מהפשטיד"א שמע שכמה מהמסובין מלחשים זל"ז שהפשטידא טובה היא בטעמה, ועמד הרה"ק משינאווא ממקומו והלך לבית המבשלות ושהה שם כמה רגעים וחזר לשולחנו, וסיפר להמסובין שהמבשלת היא יתומה עני', וכאשר שמע מהם שהפשטידא טובה, רצה להחיות נפש יתומה עלובה, לבשרה שתבשילה מצא חן בטעמו אצל האורחים.

צדיק מה פעל

נודע שמו לפועל ישועות גדול ורבים ניושעו מפיו, פ"א הסתבך אחד מחסידיו במשפט פלילי והקטיגור הי' ידוע כשונא ישראל, ביום המשפט בירכו בהצלחה ושיהי' להקטיגור מפלה, כשהחל המשפט והקטיגור עמד לשאת דברו, צנח לפתע ארצה ומת במקום, הדבר נודע לרבים וגרם לקידוש השם גדול. – אחד מחסידיו הי' סוחר של פטריות, פ"א ראה שמחירן יורד חשש שיפסיד ממון ורצה למכרן מהר, התייעץ עם רבו, והורה לו שלא ימכרם עכשיו רק ימתין לשנה הבאה, ואז ימכור בריווח, ולשנה הבאה לא גדלו פטריות ונתעשר מאד.

בקרב קדושים נתהלל

הי' נערץ בעיני כל גדולי דורו ובמקומות הרחצה הכיר צדיקים רבים, וכולם נהגו בו כבוד רב, הרה"ק ר' יהושע הורוויץ מדיזקוב בקרו במארינבאד והוא סירב בתוקף שיחזיר לו ביקור, הרה"ק מהרי"ד מבעלז זי"ע מדי בואו למארינבאד הי' סר לאכסניתו לקבל ממנו שלום, פ"א הזדמן מהרי"ד לאיזהו מקומן ששהה שם הרה"ק מהר"מ משינאווא, חריפי החסידים ניסו להשפיע על רי"ד שיחכה תחלה לביקרו של מהר"מ משינאווא, ואח"כ יחזיק ביקור, אבל הוא לא שהא לדבריהם והתבטא אח"כ כי הי' כדאי להקדים לו ביקור, ויש לו קורת רוח מרובה שלא שמע לעצת מקורביו, הגה"ק מקאלשיץ זי"ע הי' אומר אף על פי שנסעתי יותר לציעשנוב אבל חסיד הייתי מרבי משה'לע. – השתתף באסיפות גדולות ושונות, ודבריו נשמעו לרבים בנושאים כללים שעמדו על הפרק, בין היתר השתתף בכנס הרבנים בעיר וינה, בו נדונה בקשת ממשלת אוסטרי' שרבני גאליציע יביעו התנגדות להכרזת בלפור.

אחרית ימיו

לפני הסתלקותו אחר מלחמת העולם הראשונה, כשעדיין לא הי' ממשלת פולין פשוטה על גאליציע אמר שאינו רוצה להיות ביחד עם פולין הרשעה ולפלא ששבועות מספר אחר הסתלקותו השתלטה על גאליציע.

ביום ה' י"א מרחשון שנת תרע"ט אחר הצהרים עשה יחודים והתכונן לעלות השמימה, ולא נתן לשום איש להביט בפניו, וכך נתמשך עד למחר עש"ק, בעת הסתלקותו עמד שם הרה"ק מנאסאד וידיו תלויות למטה ועיניו זלגו דמעות, אמר הגה"ק משינאווא: מה הוא רוצה ממנו, והבינו שעושה פעולות להחזיקו בחיים, ונתאסף קהל גדול סביב ביתו בשמעם מצבו, וביני לביני בא הרופא ואמר שרגעיו ספורים, וכששמעו הקהל דבריו, נדחפו כולם הביתה, שרצו להיות בשעת יציאת נשמה, ומפני זה לא הי' אוויר זך לנשימה והי' קשה אליו הנשימה ובקש הרה"ק משינאווא מהקהל לצאת, אבל שום אחד לא יצא, אז אמר שאם לא יצאו יגלה חטאם שעשו מיום הולדם, וכששמעו זאת ברחו כולם החוצה, והי' שם גם הגה"צ ממאדא ובני הרה"צ אבד"ק האלאש, הגה"צ ממאדא הי' עוד חסיד של אביו הדברי יחזקאל, והמשיך אחר הסתלקותו לנסוע לבנו ר"מ, וגם הוא רצה לצאת אמר הרה"ק משינאווא לא לכם נתכוונתי ואמר כתיב רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנהו הפשט היא כך "רבים" היינו אנשים רבים העומדים סביב איזה בן אדם "מכאובים" רק "לרשע" דהיינו שקשה אנשים רבים לרשע אבל "והבוטח בה" דהיינו לצדיק "חסד יסובבנהו" טוב לו שאנשים רבים עומדים סביב, אבל מה אעשה שאין זה לפי כוחתי, והגה"צ ממאדא ובנו נתנו לו קויטל האחרונה בימי חייו, ואח"כ לבש השטריימל וביקש מים לשתות ועשה ברכה ועלה בסערה השמימה.

גדולים צדיקים במיתתן

אחד מחסידי שינאווא הי' לו ניירות ערך ואחד מלחמת העולם הראשונה ירדו הרבה מאד ורצה לשמוע חוות דעתו של בנו של מהר"מ ה"ה הגה"ק ר' לייבוש מרדכי משינאווא זי"ע אם למכור הניירות ולא השיב לו מיד, אחר זמן הלך ר' לייבוש מרדכי לציון אביו הק' והזכיר אותו שם ונתגלה לו אביו בחלומו, וצוה לו שלא ימכור הניירות עד יום פלוני, והנה הניירות התחילו לעלות מעלה מעלה עד יום פלוני ואז מכר הכל, ותיכף אח"כ ירדו שוב מטה מטה.

י"ב מרחשון

הרה"ק רבי זאב (וואלף) קיצעס זי"ע

תלמיד מרן הבעשטה"ק זי"ע

התקרבותו למרן הבעשהטה"ק זיע"א

כשבא הבעש"ט בשנת תק"ה לקהילת מעזיבוש לא הי' חשוב בעיני הני תרי צדיקים הלא המה המגיד מישרים דשם ה"ה הרה"ק

רבי וואלף קיצעס ומחותנו הרה"ק רבי דוד פורקעס זי"ע, מחמת השם שקראו אותו בעל שם (כי בימים ההם קראו לאנשים פשוטים בעל שם), והי' להם תלמיד הגון איש טוב וצדיק אשר חלה, והלכו לבקרו ורצה החולה לקרוא אליו הבשטה"ק ולא רצו רבי וואלף ורבי דוד, ואח"כ נחלש ביותר והסכימו לקרוא את הבעשטה"ק ואמרו להחולה שיודיע להם כל מה שידבר עמו, וכשבא אליו הבעשטה"ק צוה שיצאו כלם מן הבית, ואכן כולם יצאו חוץ מן נער אחר שהחביא את עצמו בתוך החדר, ושמע שאמר הבעשטה"ק להחולה כי ימות, אבל דבר זה לא תקנת ואמר לו אותו דבר שלא תיקן, ואמר לו החולה אני ציפיתי לתקן הדבר ומה אעשה עכשיו, אמר לו הבעשטה"ק דלא ידאג שהוא יראה שלא יהי' לו שום עיכוב בשביל דבר זה והוא יכניסו לגן עדן, והזהירו שלא יגלה דבר מה שדיבר עמו והלך לו, וכשבאו רבותיו הנ"ל ושאלו אותו מה דיבר עמו הבעשטה"ק לא רצה לגלות להם, ענה הנער וסיפר להם כל מה ששמע, ושאלו להחולה אם כנים הדברים, אמר כן דיבר עמי, והיתה תמי' גדולה בעיניהם האיך יש לו ידיעה למעלה את מי יכניסו לגן עדן, והכריחו את החולה שיתן להם תקיעת כף שיגלה להם איך התנהגו עמו אחר מותו, ואכן אותו תלמיד נפטר כדברי הבעשטה"ק, אחרי זמן מה בא אליהם בחלום וסיפר להם שהכניסו אותו לגן עדן ולא ראה שם את הבעשטה"ק ולא ידע על ידי מי הכניסו אותו, אך לא הי' לו מקום בגן עדן כי כאשר ישב במקום אחד בא אחר ודחה אותו ממקומו וישב על מקום זה, וכן הי' כשישב במקום אחר עד שהעתיקו אותו מכל המקומות והייתי נע ונד, ולא ידעתי על מה ולמה זה, והרהרתי בדעתי שהבעשטה"ק הבטיח לי להכניס אותי בג"ע ואין לי מקום מנוחה והי' לי מזה צער גדול, פ"א אירע שבני היכלא ההוא שהייתי הלכו אל היכל אחד והלכתי גם אני עמהם, וכשבאו להיכל הנ"ל קפצתי לתפוס מקום לישב אצל השולחן, והעתיקו אותי ממקומי עד שלא הי' לי מקום לישב רק עמדתי לפני השלחן בסופו, וראיתי משם הבעשטה"ק יושב ביניהם ואמר ד"ת, ושאל אותם הבעשטה"ק קושיא וציוה לבני הישיבה שיתרצו לו הקושיא, ולא יכלו לתרץ, ותירץ הוא בעצמו, והלכו להם משם כל אחד להיכל הקודם למקומו, ונשארתי שם ושאלתי להבעשטה"ק מפני מה אין לי מקום בגן עדן, אמר לי מפני שנתת תקיעת כף ולא קיימת, ומיד באתי אליכם בחלום, ואמר להם הקושיא והתירוץ שאמר הבעשטה"ק בג"ע, ומיד באותה שבת באו אליו לסעודה שלישית ואמר תורה זו וכששאל הקושיא אמרו הם התירוץ, ואמר להם הבעשטה"ק דיודע שהמת אמר לכם התירוץ, ומהיום ההוא והלאה נתקרבו אליו, ונעשו מגדולי ומראשי חבורת החסידים של הבעשטה"ק זי"ע (שבחי הבעש"ט).

שליח להבאה

הי' גדול וחשוב מאד בעיני רבו הק' מרן הבעשטה"ק זי"ע, אמר הרה"ק הצמח צדק מליובאביטש זי"ע שהבעש"ט הק' אמר פ"א לתלמידו ר' וואלף "דאין ביניהם רק כחוט השערה אבל מעולם לא יעבור חוט השערה זו", ורבו הי' משתמש בו בשליחותיו הק' לקרב רחוקים ולעורר לבם של ישראל על דרך הישרה, מובא בספר "ספרן של צדיקים", שמעתי מהרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאזניץ זי"ע, שבימי הבעש"ט זי"ע הי' מכנים אורחים גדול מאד, שנתן לאורחים אבילה ושתיה ומתת כסף, אך הי' משתבח בפני כל אורח ואמר, אמת שאני מכניס אורח גדול, והבעש"ט ברוח קדשו, ראה שכל טרחתו ועמלו וכל המצוה שלו הולך לסט"א ר"ל, ושלח אליו אחד מתלמידיו, כמדומה שהי' הרה"ק רבי זאב קיצעס זי"ע, וקבלו בספר פנים יפות, והאכילו והשקהו, ושבח את עצמו בפניו גם כן באמרו, אמת שאני מכניס אורחים גדול, השיב לו הרב הק' רבי זאב, נראה הלאה, ואחר איזה שעה הילל עצמו שוב לפניו, והשיב לו גם כן, נראה הלאה, וכשהלכו לישון, ודרכו של אותו האיש הי' לישון בין האורחים, וכאשר הגביר נתנמנם קצת, הלך אליו ר' וואלף ואחז אותו באצבע הקטנה, וחלם הגביר, שהמלך בא אליו, וכיבדו בכוס חמין, ופתאום באמצע השתיה נתעלף המלך ומת, והעלילו עליו שהמיתו בארס, ונתנו אותו בתפיסה קשה, ונעשה לו נס, שנשרף בית הסוהר, ונמלט משם וברח, ונעשה נושא מים, אכן היתה קשה לו הפרנסה, כי המים היו שם בזול גדול, ונודע לו שבמקום פלוני, המים הוא ביוקר קצת, והלך לשם, ושם הי' המנהג שאם לא היו מביאים דלי מלא הי' מוכרח ליתן בחנם, ופ"א נפל עם המים, ונשברו רגליו ר"ל, והתחיל להשתומם בעצמו, איך שהי' עשיר גדול ונפל מאיגרא רמי וכו', והתחיל לבכות, אז הרפה ר' וואלף את אצבעו והקיץ, וראה והנה הוא מונח בכבודו בין האורחים, ונתעלף מרוב השמחה, והקיצו ר' וואלף ואמר לו זה בא לך בגלל שאתה משבח את עצמך, ואמר לו, דע שאתה מוכרח לנסוע אל הבעש"ט, ונסע עמו אל הבעש"ט והראה לו הבעש"ט איך שכל ה'כנסת אורחים' שלו נכנס אל תוך פי כלב ר"ל, ונתעורר אותו האיש בתשובה, והבעש"ט נתן לו תיקון.

דולה ומשקה

הרב ר' יחיאל אבד"ק הוראדנא, הבעש"ט הוביל אותו אל רבנות הוראדנא, וכאשר בא לשם הי' שם למדן אחד אשר הקשה ערפו בוויכוחים ופלפולים נגד הרב, והי' שם ג"כ תלמידו של הבעש"ט הר' וואלף קיצעס כי נסע שלשתם יחד, וישב ר' וואלף את עצמו אצל השלחן ברחוק למטה והבעש"ט והרב ישבו בראש על השלחן וגם הדיין שהי' למדן פשוט, אמר הבעש"ט לר' וואלף למה לי עניות שלך קום אלי, והלך וישב ג"כ שם, אמר לו הבעש"ט שישוב ע"ד הלמדן הנ"ל, וענה לו על כל שאלותיו, ובאלו הימים שהי' שם הבעש"ט כבדו לו ולהרב ר' יחיאל ליסע על ברית מילה א' על סנדק ומוהל, וכאשר ישבו על העגלה דחק עצמו גם הלמדן שגם הוא רוצה ליסע ונסע גם הוא והרב ר' וואלף ג"כ, ובישבם על העגלה התחיל הלמדן הנ"ל לדבר מחכמת התכונה, שהי' לו ידיעה בזה, וחשב שבזה ודאי לא יוכל איש לענות אותו, ג"כ אמר הבעש"ט לר' וואלף שיווכח אתו, ונצחו גם בזה, ענה הלמדן איני יודע כלל ממהות החסידים, שחשבתי שבשאר חכמות אין להם שום ידיעה וכעת אני רואה שגם בתכונה יש להם ידיעה (כתבי ר"י שו"ב).

לב נשבר

בראש השנה הי' הבעש"ט הבעל מקריא ור' וואלף הי' הבעל תוקע, פ"א לפני התקיעות יצא ר' וואלף לחוץ והשאיר בתוך המחזור את הפיתקא אשר עליה הי' כתוב הכוונות לבעל תוקע,

ניגש הבעש"ט למקום ולקח את הפיתקא, וכשחזר ר' וואלף ולא ראה את הפיתקא של הכוונות חלשה מיד דעתו ולא ידע מה לעשות, ועוד הוסיף הבעש"ט ואמר לו תיכף ומיד לגשת לתקיעות ונשבר לבו מאד, ואחרי התקיעות אמר לו הבעש"ט שהיום היו התקיעות יותר גבוה מתמיד, כי כוונות הם כמו מפתח ופעמים מכוון ופעמים לא, אבל לב נשבר הוא כמו קרדום שאפשר לשבור את כל הדלתות בכל עת (יהי אור).

ויתפלל בעד רבו

פ"א נסע הסבא קדישא הנקרא בפי כל "דער שפאלער זיידע" זצוק"ל עם זקן אחד אשר הי' מכיר היטב את הבעש"ט, ובנסעם בדרך אמר הסבא קדישא להזקן כאשר הכרתם היטב את הבעש"ט על כן ספרו נא לי איזה דבר מהבעש"ט, ויספר לו הזקן מעשה שעלה על זכרונו כי פ"א ביוה"כ אחד תפלת שחרית קרב הבעש"ט אל הרה"ק ר' וואלף קיצעס זצוק"ל וילחש לו באזנו דבר מה, וביום הזה הי' השמש מאיר מאד ובעת תפלת נעילה נתקדרו השמים בעבים, ויתפללו וגמרו תפלת נעילה ותפלת ערבית ולא יכלו לקדש הלבנה כי הענן היה כבד מאד, והבעש"ט הבדיל על הכוס ויטעם מאומה וכן עשו תלמידיו הק' וישמחו התלמידים שמחה גדולה ויעשו ריקודים כדרכם בקודש עד שהבעש"ט רקד ג"כ עמהם, ואחד מהתלמידים השגיח כי הרה"ק ר' וואלף קיצעס איננו ביניהם, וישאל היכן הוא ר' וואלף, וירמוז לו הבעש"ט שיעשה א"ע כאילו לא ידע, ואח"כ הלכו משם וישכיבו א"ע כל אחד על משכבו, ויבא הרה"ק הנ"ל וידפוק בחלון בית רבו הק' ויאמר לו, רבי, קומו ונקדש הלבנה כי נתפזרו העבים, ויקם הבעש"ט וגם כל התלמידים ויקדשו הלבנה בשמחה רב, ואחר קדוש לבנה שמח הבעש"ט ותלמידו הרה"ק ר' וואלף שמחה גדולה וירקדו וכל התלמידים רקדו עמהם ולא ידעו דבר אך הבינו כי דבר פלא הוא, ויספר להם הבעש"ט כדרכו בקדוש בכל מוצאי יוה"כ לספר להם מהנעשה ביום זה בעולמות עליונים, ויאמר להם כי בעת שהתפלל תפלת שחרית הודיעו לו שיש עליו קטרוג גדול ומוכרח הוא להעדר מעוה"ז בקרוב, ויתנו לו סימן כי בעת תפלת נעילה יתקדרו השמים בעבים ולא יוכלו לחדש הלבנה, ולכן לחש דבר זה באזני הרה"ק ר' וואלף, והרה"ק ר' וואלף התאמץ בתפלה עד שפעל בעד רבו לטוב, ובהתימו לספר המעשה הזאת אמר הסבא קדישא להזקן מהמעשה ניכר כי היא אמיתית כי האמת ניכר (מעשיות ומאמרים יקרים, סקווער).

איש דורות... ראו עיניו

באמצע אמירת התורה של הבעשטה"ק אירע כמה פעמים שבעל ה'תולדות' זי"ע הפסיקו באמרו שהאריז"ל אומר להיפך, פ"א כשהתגלה האריז"ל לפני הבעשטה"ק ור' וואלף הי' ישן אז בחדרו והקיצו הבעשטה"ק שיראה את האריז"ל שבא אצלו שיוכל לענות לה'תולדות', (שבחי הבעש"ט).

פ"א רצה ר' וואלף לנסוע לארץ ישראל, ונכנס אל רבו הבעש"ט, לקבל ממנו ברכת פרידה, בירכו הבעש"ט שיסע לשלום, והוסיף: ר' וואלף ייזהר בדבריו, וידע מה להשיב, נסע ר' וואלף לדרכו עם ספינה, באמצע הדרך הגיעה הספינה אל אי אחד, ויצאו כל הנוסעים אל האי כנהוג, וחזרו מיד אל הספינה, ר' וואלף יצא אל האי להתבודד קצת ומחמת גודל הדביקות וההתבודדות נשתהה שם זמן ארוך ושכח לחזור לספינה, והספינה הלכה משם לדרכה, כשהפסיק ר' וואלף התבודדותו, ראה שהוא בצרה גדולה שהוא נשאר יחידי במקום שמם, התחיל ללכת משם, וראה מסילה אחת עוברת, הלך בדרך המסילה וראה מרחוק בית אחד, נכנס אל הבית וראה זקן אחד יושב שם, הזקן נתן לו שלום, ושאל אותו הזקן למה הוא כל כך מודאג, השיב לו ולמה לא אדאג הלא אני בצרה גדולה הספינה שלי הלכה לה ואני נשארתי לבדי, אמר לו הזקן אל ידאג, תשאר פה לשבת ואחר שבת יבואו ספינות ותסע באחת מהם, וכן הי' ר' וואלף שבת שם, ואחר שבת באו ספינות לאותו מקום, והזקן הלך עמו ללוותו אל הספינה, בהגיעם אל הספינה, שאלו הזקן, ר' וואלף שכחתי לשאול אותך, מה שלום היהודים במדינתו ומה מצבם, ר' וואלף בהיותו טרוד מאד, השיבו "השם יתברך אינו עוזב אותם", ונכנס אל הספינה והספינה הפליגה לדרכה, כשדעתו נתיישבה עליו התחיל ר' וואלף להתבונן בשאלת הזקן, ונצטער: מה עניתי לו, הלא הבעש"ט אמר לי שאדע מה להשיב, ולמה לא סיפרתי להזקן על גודל הדוחק והצער של היהודים במדינתנו, ומרוב צערו החליט לחזור מדרכו ולבוא אל הבעש"ט, וכן עשה, כשבא להבעש"ט נתן לו הבעש"ט שלום, ואמר בכל יום עומד אברהם אבינו לפני השי"ת ושואל אותו: רבונו של עולם, בני, היכן הם, והשי"ת משיבו איני עוזב אותם, והראי' ר' וואלף נוסע לארץ ישראל, והוא יהודי כשר, שאל אותו עליהם, אילו היית מספר לו גודל היסורים והצער של ישראל בגלות, הי' הגואל צדק בא, אבל אתה לא שמרת על ציווי והגלות נמשכת.

ואברכך, בממון

ר' וואלף הי' רב בקהילה קטנה, פ"א נתארח הבעש"ט אצלו ועשה ארוחה טובה עבורו, אחר הסעודה אמר הבעש"ט שלחו אחרי מעד טוב, אך בעד ב' זהוב מידה, כי הי' גם מעד בזול אך הוא רוצה שישתו מין המובחר, ונתכרכמו פניו (של ר' וואלף, הכ'), כי לא הי' לו ממש פרוטה כי גם על הארוחה הי' בקושי גדול, (ר' וואלף הי' עני גדול, הכ') ואמר עוד פעם, שלחו למה אתם עצלים להושיט ידכם להכיס שלכם וליקח ב' זהוב, וכן עשה ומצא שם ב' זהוב, ושלח אחרי משקה (כתבי ר"י שו"ב).

זקן בא בימים

זכה לשיבה טובה מופלג מאד נפטר ביום י"ב חשון שנת תקמ"ח-ט והוטמן בבהי"ח במעזיבוש לימין רבו מרן הבעשטה"ק זי"ע, הנה בכתבי ר"י שו"ב מובא וז"ל: אחר פטירת הבעש"ט הי' ר' וואלף קיצעס הזקן שבחבריא כי הי' אז בן צ' שנים, וזקן מהבעש"ט, והמובן כי הלך אחר הלוי' בראש כולם אצל מטתו של הרב, כשבאו להב"ע צוה להעמיד מטתו והלך וגילה מעט הפנים של הרב ואח"כ כיסה אותו, וכן עשה איזה פעמים עד קבורתו, אח"ז אמר הענין שעשה כן, מחמת שהמלאכים ושרפים ואופנים הי' תשוקתם להביט בפניו בחיים אך לא היו יכולים להסתכל בו בחיים מגודל קדושת אור פניו, עתה ראיתי שנתקבצו מלאכי מעלה ורצו להסתכל בפניו מחמת שעתה ירד הקדושה קצת

כמובן, היו יכולים להסתכל בו, ועשיתי מבוקשתם, וגיליתי פניו איזה פעמים בכדי שיוכלו לראותו, עכ"ל, נמצא שבשנת תק"כ שנת פטירת הבעשטה"ק הי' בן צ' שנים, ור' וואלף נסתלק בשנת תקמ"ט או כמובא בשבחי הבעש"ט תקמ"ח, נמצא שבעת פטירתו הי' לערך קי"ח שנים.

ט"ז חשון

הגה"ק רבי עמרם חסידא זי"ע

מראש צורים

נולד בשנת תק"ן לאביו ר' משה נחום בעיירה הקטנה וואזשאני אשר בארץ אונגארין, אשר ישב שם על כסא הרבנות, ומשם בקע אור קדושתו למרחקים, על מצבתו של ר' משה נחום נחרת שהי' חוטר מגזע הצדיק רבי נחום זלה"ה המכונה "רבי אדם בעל שם", כן הי' מיוחס לעוד הרבה גאונים וקדושים מצוקי תבל, מהם הג"ר מנחם מנדל מניקלשבורג בעל "צמח צדק" הראשון, תלמיד רבינו הב"ח; הרבי ר' העשיל מקראקא; ומהר"ל מפראג שהי' מוכתר כידוע בכתר יוחסין, – מיוצאי חלציו של רש"י הקדוש, והתנא האלקי רבי יוחנן הסנדלר, ולמעלה בקודש עד אדוינו דוד מלך ישראל חי וקים. – מסופר ששנים רבות לא זכה ר' משה נחום להיפקד בזרע של קיימא, יום אחד דפק על פתח ביתו איש פלא מן הצדיקים הנסתרים, ובקש ממנו שיתנו לו ליכנס, ולהניח תפילין דר"ת כי ירא פן תשקע עליו החמה, ר' משה נחום הניח אותו לכנס, האיש נכנס והניח תדר"ת, וקרא ק"ש בנעימה יתירה, ורצה להמשיך דרכו, ביקש ממנו ר' משה נחום שיאכל קודם משהו, הלה נעתר לבקשתו, ולאחר גמר אכילתו, ברך ברכת המזון בהגיע לברכת הרחמן הגביה קולו ואמר: הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה ואת הרבנית בעלת הבית הזה, אותם ואת זרעם, כשגמר לברך פנה אליו ר' משה נחום ואמר לו הרי עדיין לא נתברכו בזרע של קיימא ומה ראה לברך אותו ואת זרעינו, מי יתן שברכתכם תתקבל ונושע בבנים, נענה האורח ואמר דבר המעכב אתכם מליהפקד בזרע של קיימא היא משום שמול ביתכם מתנוסס בית תיפלות של נוצרים, וכשיוצאים מפתח ביתכם נתקלים בלי משים בהסתכלות בהשתי וערב הנעוץ על הגג, ובוודאי רוצה הקב"ה לפקוד אתכם בזש"ק ולכן אין מן הראוי שהרבנית תביט בצורת השתי וערב כי זה פוגם מאד, לכן עצתי שתעקרו מיד את ביתכם ואז תוושעו, וכן עשו, ועברו לגור במקום אחר, ונפקדו בבן אשר נקרא שמו בישראל "עמרם", והעולם הוסיפו לו את הכינוי "חסידא" בגלל חסידותו וצדקתו.

במעלליו יתנכר נער

עובדות וספורים רבים מלווים את שנות ילדותו, כבר אז העידו בו הכל כי לגדולות נוצר, קדושתו הרבה ראו עוד בימי ינקותו, פ"א בהיותו כבן שלש שנים התעורר באמצע השינה בבכיות נוראות, אביו שהתעורר לקול הילד ניגש אליו בחרדה ושאלו למה הוא בוכה, ענה הילד שחלם לו שאביו שכח להעמיד ליד מטתו מים לנטילת ידים, וע"כ התחיל לבכות, אביו הניח במהרה מים ליד מטתו ונחה דעת הילד, כבר בהיותו ילד קטן כשהי' מזכיר שם שמים הי' עוצם עיניו, לתמהיתו של אמו על התנהגות הלזו, ענה את אלקים אני ירא וע"כ אני עוצם את עיני בעת הזכרת שמו הגדול, פ"א נסעו הוריו מביתם והשאירו את הילד אצל קרוב משפחתם, והימים הי' ימי קור וצינה, באמצע הלילה קם הקרוב בחששו שלא יתקרר הילד ח"ו, לקח מעיל צמר וכיסה בזה את הילד שהי' שקוע אז בשינתו, כאשר הניח את המעיל על גבי הילד החל הילד להזדעזע ולבעוט בכל כוחו עד שזרק את המעיל, כך הי' כמה פעמים, למחרת כאשר נשאל הילד על פשר הדבר לא ידע מה לענות, באמרו כי לא הרגיש כלל שנתנו עליו מעיל, כאשר חזר אביו וספרו לו את המעשה אמר שילכו לבדוק את הבגד אם הוא נקי משעטנז, הלכו ובדקו ואכן המעיל הי' שעטנז, ויהי לפלא איך מן השמים הי' מונעים אותו שלא יבוא לידי חטא, בהיותו כבן שש הלך פ"א ברחוב ניגש אליו ערל אחד וחטף ממנו את הטלית קטן שלו, הילד החל לבכות בקול מר ולא רצה בשום אופן לזוז ממקומו בלי ד' כנפות עד שהביאו לו ט"ק אחר, ואז מתוך אנחת צער פלט הנער: הלואי וייבלע באדמה, עברו ימים מועטים והקול יצא שהערל נפל לבור עמוק ונתרסקו אבריו, כששאלו מה ראה לקללו דווקא בקללה זו, ענה, למדתי כי קורח לגלג על מצות ציצית ונבלע באדמה, פ"א בליל הסדר שאל את אביו למה כשפותחים את הדלת לאמירת "שפוך חמתך" מקבלים את אליהו הנביא בשמחה ואומרים "ברוך הבא", ובשעת יציאתו לא יוצאים ללוותו, השיב לו אביו בתמיהה וכי מי רואה אותו יוצא, ענה הילד אף הוא בתמיהה ואמר: הרי כשם שרואים אותו בכניסתו כך רואים אותו ביציאתו, האב התפעל מדברי הילד ושמר את הדבר.

נשיאיו - ונשיאתו

בהיותו בן י"ג שנה נשא אשה את בתו של הגאון ר' ישראל אב"ד פלאטא, ואחרי חתונתו המשיך ללמוד תורה ועלה במעלות התורה והפרישות עד להפליא, ונתפרסם מאד מחסידותו ופרישתו עד שכינוהו בני דורו הכינוי "חסידא", מרן החת"ס חיבב את ר"ע מאד, ועטרו בתוארים היותר הגדולים שהוזכרו בכל תשובותיו שנכתבו על ידו, עיין בשו"ת חת"ס סי' רל"ג תשובה שכתב החת"ס בתשובה אליו על קדושת ירושלים שהיא עולה על שאר עיירות שבא"י והיא אגרת לכל יושבי א"י וביחוד לר"ע וכך כותב שם "שלום וברכה, מאלקי המערכה, ליושבי ארץ נכוחה, וביחוד י"נ וחמדת לבי ורב חביבי, הרב הגאון חסידא ופרישא, המופלג בתורה, תכנית חותם, זאת בריתי אותם, וחד מינן דאזיל להתם, אמרי רבנן בכפילא וישבעו במראיתם, קורא על אדמת קודש שמותם שם המיוחד כק"ש מו"ה עמרם נ"י נשיא אלקים בתוך הנשיאים לאומתם, ה' עליהם יחיו," החת"ס מתחיל בדברי תשובתו וכותב, עיניו הבדולחים יביטו בהעתק תשובתי לגאון ישראל

מוהר"ז מרגליות בהא דהכל מעלין לירושלים ... יעי"ש, – בשנת תקע"ד נתמנה לרב בעיר אירשא וכהן שם עד שנת תק"פ שאז נתמנה לרב בעיר מאד, עד שנת תקפ"ו שאז עלה לארץ הקודש.

גדלותו בתורה

הי' גדול בתורה מאד כפי אשר מעיר עליו החתם סופר בתשובה הנ"ל וז"ל: ומאד תמהתי על דברי י"נ הגאון מה"ו עמרם נ"י, מוחזקני בו שהוא בקי בחדרי התורה, עכ"ל, את השגותיו בגדלות כח התורה כבר נבע כשהי' עוד ילד קטן, שמסופר שפ"א בעת שישב לפני רבו והסביר הרבי את גודל כח התורה, וסיפר להם על התנא הק' ר' יונתן בן עוזיאל שבשעה שעסק בתורה כל עוף הפורח עליו מיד נשרף מגודל כח הקדושה של התורה הק', עמד הילד עמרם על רגליו ואמר: בוודאי העופות שנשרפו הי' עופות טהורים, דאם לא כן מדוע זכו ונשרפו באש התורה, המלמד יצא מהתפעלות מרוב התרגשות על השגות הילד, מסופר בהיותו בן שמונה שנים חזר פ"א לביתו מבית רבו ומעיניו זלגו דמעות, על שאלתו של אביו על פשר בכייתו ענה בקול בוכים שרבו סיפר להם כי הגאון מוילנא ז"ל נסתלק לשמי מרום, והרבי סיפר להם מגדולת הגר"א מרוב קדושתו וגאונותו בתורה, ועכשיו עם עלותו למרום נתבצר בעולם חלל גדול, והרבי סיים שאנו מוכרחים להשתדל ולעשות מה שבכוחינו למלאות את החלל הזה, שאלו אביו מה בדעתו לעשות, ענה הילד, כי בדעתו להשכים כל יום שעה אחת מוקדם ולהוסיף עוד שעה אחת בלימוד התורה וכך להשלים במעט את החסר עם פטירתו של הגר"א מוילנא ז"ל, ואכן כן עשה וקיים מה שקיבל על עצמו, מסופר שגדולי התורה שבאותו הדור אמרו כי בשעה זו קנה לו רבי עמרם שלימות התורה יותר מאשר בכל היום, והוסיפו כי דמעותיו על הסתלקותו של הגר"א עמדו לו להיות גדול הדור.

מרא דארעא דישראל

כבר מילדותו היתה לו געגועים לילך לארץ ישראל, מסופר שבעודו נער בן שבע שמו לב בני הבית שהילד איננו וגם שמו לב שהכובע של אביו איננו, והלכו לחפשו, אביו יצא מעיירה ופגש באיזה גוי ושאלו אם ראה איזה ילד, סיפר הערל שלפני כמה דקות ראה ילד עם כובע גדול והילד שאל אותו היכן הדרך לארץ ישראל, חיש מהר אזר אביו כוחותיו והמשיך ללכת לחפש את הילד, ולאחר זמן קצר פגש את הילד ורצה להחזירו לביתו, פרץ הילד בבכי הרי אני בדרכי לארץ ישראל ולמה הנך מחזירני, ואכן בסוף ימיו זכה לקיים את געגועיו, בשנת תקפ"ו עלה להשתקע לארץ ישראל, נכדו הגדול ה"ה הגאון המפורסם רבי עמרם בלוהם זצ"ל בעל שו"ת בית שערים מספר בספרו ערבי פסחים על הגדה של פסח על הפלא שקרה עם זקינו בדרך עלייתו לארץ ישראל וז"ל: ...וכאשר נסע לשם ירט הדרך לנגדו דרך אני בלב ים, כי הקדימה לבוא שם בתשעה ימים קודם, ומרן החת"ס זי"ע העיד עליו שלא הניח כמותו בצדקות בחו"ל, עכ"ל, מתחילה היתה כוונתו לעלות לירושלים ולגור שם, אבל המסבב כל הסיבות סיבב שהגיע לצפת ונתיישב שם, מרן מחת"ס מזכיר זאת בהספידו על ר' עמרם בדרשותיו, וז"ל: ...הצדיק הגאון מה"ו עמרם חסידא זצ"ל ...אשר בצדקתו מילט אי נקי, ונשא נפשו בכפו ונסע עם כל בני ביתו אל ארץ הקדושה, וכל מגמתו הי' לשוב לשבת בירושלים עיר הקודש, ונתעכב ע"י סיבות בצפת תוב"ב, ואגרת שכתב לי זה אשתקד כתב ופני מועדת לירושלים....., כאמור השתקע בצפת, מיד עם עלותו לא"י התחיל לעסוק בענייני מעות ארץ ישראל, עד שתוך זמן קצר נתמנה לממונה מטעם כולל החסידים על מעות ארץ ישראל, הרבה עשה לטובת עניי ארץ ישראל, הרבה אגרות כתב וכתבו אליו מעיני מעות א"י, החת"ס מכנהו בהספדו "מרא דארעא דישראל".

אשכבתי' דרבי

רבי עמרם לא האריך ימים ובט"ז מרחשון שנת תק"צ השיב נשמתו לבוראו, והוא בן ארבעים שנה בלבד, נכדו הנ"ל מספר שם בספרו ע"פ עובדא נפלאה ששעה אחת קודם פטירתו ראה רבי עמרם את אור הגנוז ובירך בשם ומלכות ברוך אתה וכו' המאיר לעבדיו מאור הגנוז משמת ימי בראשית, הוטמן בבית החיים הישן בצפת, באותו זמן לא הטמינו שום אדם בבית החיים, כי לא נמצא שם שום מקום פנוי, אבל רבי עמרם גילה ברוח קדשו עוד בחייו על מקום פנוי בין ציוני של האר"י הקדוש ומהר"מ אלשיך זי"ע ושם הטמינו את גופו הקדוש, מרן החת"ס נשא עליו הספד והוא נדפס בדרשותיו לז' אב בו הפליג מאד ברוב גדלותו וקדושתו וז"ל בין הדברים: ...ואגרת שכתב לי זה אשתקד כתב ופני מועדת לירושלים, אמנם תפלתו עשתה מחצה ואחר שלמד ולימד וריבץ תורה בצפת ד' שנים נתבקש בישיבה של מעלה, וכתבו עליו רבני ארץ ישראל שממש המית עצמו מתוך צער גלות השכינה...–...אך אמרו חז"ל (כתובות ע"ה.) חד מינייהו של בני ארץ ישראל כתרי מינן בחו"ל שנאמר ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, ואמר רבא חד מינן כד אזיל להתם כתרי מינייהו, נמצא זה הגאון וצדיק מה"ו עמרם זצ"ל שעלה לארץ ישראל מלבד שהי' גברא רבא וגאון וצדיק מפורסם בהיותו בחוץ לארץ, גם כי עלה לארץ ישראל ונעשה כתרי מינייהו והרי הוא כארבעה כיוצא בו..., ...ועתה לא די לנו בכפרת חורבן ביהמ"ק של השתא הכא, עוד לנו מיתת צדיק קדוש ונורא הלזה..., ...נתבקש לישיבה של מעלה בן מ' שנה איך אנחם..., ...א"כ אין נחמה על מיתת צדיק הלז..., ...והנה לא זכה להעמיד תלמידים רבים מפני נסיעתו כידוע... , ומסיים שם החת"ס וז"ל: והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ ותוליכנו קוממיות לארצינו, תרוייהו צריכא כי הביאה לשלום מד' כנפות הארץ יהי' ע"י גלגול מחילות בשעת התחיה העתידה [ככתובות קי"א], ע"כ אמר ותוליכנו קוממיו"ת לארצינו לא קבורים בקבר ע"י גלגול מחילות, ואלו אמר קוממיות, סד"א כמו שזכה ר' עמרם שהלך קוממיות ולא ראה קיבוץ גליות ומת שם קודם הגאולה, ע"כ תפילתנו שיביאנו כולנו יחד מד' כנפות ובקוממיות יובילנו לשם בב"א.

דבר בעתו

חודש פרחשון (ב)

לקט מאמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון, תעודת קדושת היום ומגילתו

נהגו אנשי קדמונינו ללמוד בחודש אייר ובחודש מרחשון הלכה תוספת, מפני שבימי החג והימים טובים שעעל"ט נתגלו קדושת עליונות על כנסת ישראל, שהן בינה דעת, וצירוף של חודש אייר וחודש חשון מורים על הדעת, ונתכשרו חדשים אלו להשיג דעת התורה מבשאר חדשים, והיה זאת להם לאות אם ניתוסף להם דעת יותר ומחדשין חידושין דאורייתא יותר משאר חדשים, אז ידעו שהשיגו בהחג הקדושת העליונות.

(מאור ושמש)

◆◆◆

יוצא לנו מכל זה כי חינוך הבית המקוה במהרה בימינו יהיה בחודש הזה מרחשון, וטעמא רבא אית ביה על פי מה ששמעתי מפי כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מהרמ"מ [מרימינוב] זצוק"ל, אשר עינינו רואים שכל הגזירות המתחדשות על שונאי ישראל מן המלכיות וכן נתינת המסים וארנוניות, התחלתן תמיד מן חודש מרחשון, ואמר הטעם שבחודש הזה היתה המרידה במלכות בית דוד (מ"ב יז כא) וימליכו את ירבעם, על כן גזירת המלכיות במרחשון, עכד"ק, ונראה דעל כן בעת התיקון במהרה בימינו, הנה ימלוך מלך דוד משיח צדקינו, ויתחנך הבית במרחשון, ויתוקן העולם במלכות, והנה לפי זה, סדר החינוך של הבתים היה מתחילה בית ראשון בתשרי המיוחס לאפרים, ובית השני בכסלו חודש המיוחס לבנימין, ובית המקוה במהרה בימינו נזכה לראותו יהיה חינוכו במרחשון חודש המיוחס למנשה.

(בני יששכר)

◆◆◆

איתא מהרה"ק ר"מ מרימאנוב זצללה"ה זי"ע שבחודש מרחשון הם רוב גזירות על ישראל, מפני שאז נתחלקו מלכות בית דוד, ובמד"ת (פ' תולדות ה') אתה מוצא ישראל אומרים לפני הקב"ה רבון העולמים ראה האיך עכו"ם משתעבדין בנו אין להם מלאכה אחרת אלא יושבין ומתיעצין עלינו שנא' (איכה ג' סג) שבתם וקימתם הביטה אני מנגינתם וכו' ויצו פרעה וגו' כל הבן הילוד וגו' (שמות א' כב) ורוה"ק צווחת (איכה ג' לו) מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה פרעה לא ציוה ה' לא ציוה וכו' המן ביקש ה' לא ביקש, והאמת כן הוא שהם חושבין עלינו גזירות, ובחודש הזה הוא רוב הגזירות, אך ע"י שמחזיר הכבוד והתפארת והמלוכה להבוב"ה, ומקבל על עצמו עול מלכותו, מבטל מעצמו כל הגזירות רעות, וממתיק מר במר, וז"ש חז"ל (אבות פ"ג מ"ה) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועל דרך ארץ, היינו כל המקבל ע"ע עול מלכות שמים, היינו הרמ"ח עשין ושס"ה לאוין, וממליך הכביכול על הרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ע"ז הוא ממתיק המרירות ממרי לב, ומבטל הגזירות ומעביר מהם עול מלכות ועל ד"א, וז"ש בספה"ק דהצירוף משם הוי"ה המאיר בחודש הזה יוצא מהפסוק (דברים כו טו) זבת חלב ו'דבש ה"יום ה'זה י' אלוקיך מצוך וגו', על ידי שמקבל על עצמו עול מלכות שמים ציווי המלך ופקודיו, הוא ממתיק כל המרירות, ונעשה מתוק כדבש.

(ישמח ישראל)

◆◆◆

ידועים דברי הרה"ק ר' מנחם מענדל זצל"ה מרימינאב, שכל הגזירות הרעות המתחדשות על ישראל רח"ל, וכל המסים והארנוניות שמוצצים דמי ישראל, התחלתם תמיד בחודש מרחשון, ולפי מה שכתבנו יובנו הדברים, שבאשר על החודש זה נאמר אצל ירבעם (מ"א יב לג) "בחודש אשר בדה מלבו", בעוה"ר נהפכה התחדשות זו חודש זה להם כנ"ל, (עי"ש לעיל מיניה שמבאר באריכות, כי מלכות ישראל היא דוגמת הירח המתחדש בכל חודש, וכמו שהירח נקרא חודש על שם ההתחדשות, כן מלכות ישראל מתחדשת תמיד בתשוקה חדשה להשי"ת ובכל יום חביבה עליהם כשעה ראשונה, והיא באר מים חיים הנובעת תמיד וכו', אך ירבעם קלקל מדת ההתחדשות שבו, וחידש התחדשות רעה, "וזה בחודש אשר בדה מלבו" ואז נטלו אומות העולם כח ההתחדשות מישראל והגלונו מארצינו, ותמיד הם גוזרים עלינו גזירות רעות וגזירות חדשות"), ונראה שיש תיקון לזה ע"י ההתחדשות שבישראל בעת הזאת, שקובעין שיעורים תמידים כסדרן ללמוד וללמד, איש ואיש, חבורה וחבורה, ההתחדשות הזאת מוציאה מתחת ידיהם את כח ההחדשות של גזירות רעות רח"ל.

(שם משמואל)

◆◆◆

הזמן החודש מרחשון לקבל עליו עול תורה באמת ועיקר עול תורה היא בלימוד תורה שבעל פה שיש בה צער גדול ונידוד שינה, ומי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבעל פה וכו', ועל כן רוב הגזירות בחודש זה כדי שיקבלו התורה באמת.

(פרי צדיק)

◆◆◆

האדמו"ר מהרש"ב מקראשנעוויץ זי"ע אמר בשם הגר"א מסאכאטשאוו זצ"ל שאמר כי כל החדשים יש להם איזה יומא דפגרא אבל לחודש חשון אין שום יו"ט דיומא דפגרא ולכן נקרא שמו מר חשון.

(שיח שרפי קודש)

~ נלקט מספר "מקראי קודש - לשבת" אוצר נפלא על עניני שבת ~

פני שבת נקבלה

קבלת שבת ◇ לכו נרננה ◇ מזמור לדוד

קבלת שבת

השמחה הכנה לעורר הארת שבת

שמעתי מאמו"ז פירוש הפסוק (שמות טז, ה) והיה ביום הששי והכינו כו', כי והיה לשון שמחה, שעל ידי השמחה לקבל השבת זה הכנה לעורר הארת שבת.

(שפת אמת – פרשת נשא שנת תרלה בד"ה במדרש)

בשמחה רבה ובפנים שוחקות

קבלת שבת בהכנסתו יהיה בשמחה רבה ובפנים שוחקות מה דאפשר, וביותר בפנימיות הלב שמח כשמחת חתן וכלה, ומה טוב אם אפשר להיות בשמחה זו, עד אחר עודת מלוה מלכה.

(הנהגות מבעל מעגלי צדק, דעעש – אות י)

חסידים מתפללין קבלת שבת מעוטף בבגד עליון (הנקרא רעזשואלק"ע), וי"ל טעם הדבר עפ"י מ"ש בשו"ת שם משמעון (סי' א' ד"ה ואף אם) דאחד מהטעמים ע"ט שיש להתעטף בערבי שבתות בטלית, משום דבע"ש ביה"ש נבראו המזיקין, וכיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין, וע"כ מתעטפים בטלית לינצל מכל נזק ומשחית. ולפ"ז ה"ה בבגד עליון דהוא בחינת אור המקיף, וע"י אור המקיף בורחים כל החיצונים.

(מנהג ישראל תורה - סי' יח סק"א)

ודע שסגירת העינים בעת קבלת שבת הוא צורך גדול ויש בזה סוד, לכן צריך ליזהר בזה. ורק אותם בני אדם שמוכרחים לומר קבלת שבת מתוך סידור תפילה, הם מוכרחים לפתוח עיניהם לראות בספר שבידם, ואין למחות בידם בעבור זה, וכמו שכתבתי בתפילת העמידה.

(בן איש חי - שנה שניה פרשת וירא אות ב)

לכך נקרא קבלת שבת', כי תלוי בהמקבל, ולפי מדריגתו של המקבל כן בא השבת.

(מאיר עיני הגולה - מלואים ותוספות פח בשם החידושי הרי"ם)

אמר החידושי הרי"ם. שמרו עצמכם ואז תהיו הסידים, כי זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו (ר"ה כז.), היינו שלפי השמור כן ניתן הזכור.

(שיח שרפי קודש - ח"א מערכת עבודת ה' אות סג)

הי' מרגלא בפומיה של הרה"ק רבי נחמיה יחיאל מביחאווע זי"ע בערב שב"ק בקבלת שבת צריך כל איש לשפוך שיחו ולבו לפני השי"ת, כמו בן שזה זמן רב לא ראה פני אביו, והרבה הרפתקאות עדו עליו, ובראותו את אביו שופך לבו ונפשו לפניו.

(תפארת יהודי, פשיסחא – אות טו)

כשנכנסת השבת אנו מקבלים אותה בשירים ובזמרה, שנאמר מזמור שיר ליום השבת.

(מדרש שוחר טוב – תהילים צב א)

אם אי אפשר [לקבל שבת] ברוב עם הדרת מלך, באיזה סיבה ומנהג המונעת, יעשה כל אחד כפי הבא בידו, בביתו או בבית מדרשו, כי זה כל האדם, ומי שטרח בערב שבת לכבוד שבת מלכתא, שתזדווג עם בעלה תפארת ישראל, יאכל בשבת, שב"ת ראשי תיבות ש'כרו ב'יומו ת'תן, בנשמה יתירה כאמור.

ואותה הקבלה צריכה להיות ביתר שאת וביתר עוז ותעצומות, בקול נאה בשירות ותשבחות, באהבה ובחדוה וברעותא דלבא, וזהו (תהלים צב, א) מזמור שיר ליום השבת, כי הא דרבי יהושע בן לוי בפרק חלק (סנהדרין צא.), האומר שירה בעוה"ז זוכה ואומרה לעוה"ב, ומכל שכן בשיר וקול זמרה לכבוד שבת כלה מלכתא, שאז כל הקליפות נכרתים ומסולקים.

(תקוני שבת - סדר ערב שבת)

ע"י קבלת שבת בהתלהבות בשמחה יכול לזכות לבחי' קרבה אל נפשי גאלה שאנו מבקשים בעת קבלת שבת כי בעת ההוא יכולין להגאל מכל בחי' החשכות והדינין, כי בעת קבלת

שבת שולט השם ש'ועתינו ק'בל שהוא ר"ת ק"ש בגימ' ד' מאות והוא מסוגל להכניע הד' מאות איש של עשו, וזהו בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ורומז לשב"ק שהוא בחי' יעקב ויוסף בחי' אש והתלהבות, כי אז הוא עת וזמן של כל ההבלים דקדושה, ואזי הסט"א נכנעין לשם הקדוש ק"ש שהוא הר"ת של ש'ועתינו ק'בל ששולט בעת קבלת שבת, וגם ק'בלת ש'בת הוא ר"ת ק"ש וזהו לק"ש וכו'. נמצא שע"י קבלת שבת בהתלהבות יכולין אנו לזכות לבחי' קרבה אל נפשי גאלה בחי' גאולת הנפש מגלות היצה"ר גאולה פרטית, ועי"ז יכולין אנו למהר את הקץ של גאולה הכללית שאז יהיה קץ וסוף לכל החשכות.

(אהבת שלום, קאסוב – פרשת מקץ בד"ה ויהי מקץ)

קבלת שבת היא כמו קבלת פנים להיות השבת נותן קדושה לכל אחד לפי הכנתו לקבל הקדושה.

'עם מקדשי שביעי'. הפי' ג"כ שהשבת מקדש אותם כי הם מזומנים לקבל הקדושה ע"י שהם מקדשי השבת ומניחין כל המלאכות להיות מוכן לקבל הקדושה.

(שפת אמת – פרשת וישלח שנת תרנג)

ילך לבה"כ בשמחה ויקבל שבת, ויאמר הו' מזמורים לכו נרננה וגו' בשמחה כי המה שיר ושבח גדול להקב"ה, ור"ת של מזמורים אלו גי' נפש, ויהיה לו למשיב נפש, ואחר שאמר ו' מזמורים אלו קודם שיתחיל לכה דודי, יאמר תפלת של ר' נחוניה בן הקנה אנא בכח, ואח"כ יאמר השיר לכה דודי בשמחה גדולה ובשיר ובעמידה יש אומרים ג"פ בואי כלה וכן הוא בתיקוני שבת.

(קיצור שלה"ק – דף קנב ע"ב)

ז"ל בעל קנ"ח בס' דע"ח שער השבת פרק ט', שבת נקרא כלה כי השכינה שורה על האדם בשבת יותר מבימות החול, והשכינה נקראת כלה (כמ"ש בזוהר על לא מאכתים ולא געלתים לכלתם חסר ו' לשון כלה שהשכינה כביכול עמם בצרה) ולכן מקבלים השבת בשמחה גדולה ושירות נאים ותשבחות ורננים. ובכמה קהלות מנגנים בכלי זמרים ונבלים וכנורים והיא ע"פ מ"ש רז"ל אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה כמ"ש בדוד ויהי כנגן המנגן ותהי עליו רוה אלהים עכ"ל.

ומנהג ק"ק פ"פ שאין מקבלים שבת כל עיקר, רק קדמונים הקימו חברא קדישא שהיו מקבלים שבת. ועודם נוהגים שאחד מבני החברא מתפלל מנחה בבה"כ הישנה, ואח"כ עומר החזן על הבימה ומקבל שבת. ואח"כ יורד החזן לפני התיבה ומתפלל מנחה לכל הקהל, ובבה"כ החדשה מתפללים מנחה באותו פעם שמתפללין בבה"כ הישנה פעם שנית ואין מקבלים שבת כלל כאשר הוא יסוד מנהגם. וגם בק"ק ווירמייזא איו מקבלין שבת.

(נוהג כצאן יוסף - שבת אות טז עמוד קנו)

לצפות בכובד ראש על ביאת השבת

יושב בכובד ראש מיהל לקבלת שבת, כמו שהוא יוצא לקראת מלך.

(רמב"ם - הל' שבת פ"ל ה"ב)

לכו נרננה

ו' מזמורים לשבור הקליפה של ימי השבוע

לכו נרננה וכו', הם ששה מזמורים נגד ששה ימים, והם ראשי תיבות גימטריא נפש, ויכוין לשבר הקליפה של כל יום.

(כף החיים, פאלאגי - סי' כח אות ז)

נגד ו' ימי החול

פותחין בארצות הללו לכו נרננה, וגומרים ו' מזמורים מן צ"ה עד צ"ט, וכ"ט, כנגד ו' ימי החול.

(יעב"ץ בסידורו - קבלת שבת אות א)

מתחילין ואומרים אלו הששה מזמורים [מלכו נרננה] קודם כל, וכל מזמור ומזמור כנגד יום אחד מימי החול, ויכוין כי בכל מזמור דבר יום ביומו, הוא כורת ומסלק הקליפות ששלטו וגברו באותו היום, בסוד שיה שפתותינו כאמור.

(תקוני שבת - סדר ליל שבת)

ושמעתי מי שלא יאמר ששה מזמורים אלו, אז אינו מאיר בו נפש יתירה, ועליו נאמר (שמות לא, יז) שבת וינפש, וי שאיבד הארת נפש יתירה.

(תקוני שבת - סדר ליל שבת)

סניגורן של ישראל בעל קדושת לוי מבארדיטשוב היה נוהג לומר לפני סדר קבלת שבת: כל עשב יש מלאך ועל כל מלאך ישנו עוד מלאך וכו' וכולם אומרים שירה, וגם אני עבדך לוי יצחק בן שרה מאשע גם כן אגיד, והתחיל לכו נרננה וכו'.

(סיפורי מרן הרמ"ח מסלאנים - עמוד קיח)

לאמרו בהתלהבות

שבת בעי הכנה, להכין האדם עצמו לקראת שבת מלכתא, לומר המזמורים של קבלת שבת בשמחה עצומה עד מאוד. ובודאי באלו המזמורים, התיבה קולטתן ההתלהבות לב האדם אל עושהו בשמחה עצומה מאוד, כשיוציא אותם מפיו ויקרא בכל כוחו ובהתלהבות גדול וכו', אל כל המקום אשר יבא דיבורו באהבת אלוקותו ית"ש, יקבל במחשבתו על עצמו מסירת נפש, להראות את יופי אמיתת אהבתו לו ית"ש, כגון בתיבות "הוא אלקינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו".

(יסוד ושורש העבודה - שער ח פ"ב)

ששה מזמורים נגד ששה תקיעות

טעם אמירת ששת המזמורים, הגאונים תקנום כנגד שש תקיעות שתקנו חכמי התלמוד בבבל, ששמש הקהלה עמד

במקום גבוה ותקע תקיעה אחת לעורר את העם שבשדות, שיפסיקו מלעשות מלאכה, תקיעה שניה שיסגרו את החניות, תקיעה שלישית שלא יבשלו בקדרה וידליקו את הנרות, ואחר כך עוד ג' תקיעות שידעו שהוא כבר שבת לה' (סוכה נג.), ולאחר שהוכרחו לבטל את התקיעות מטעם גזרת ממשלת עָשָׂו, עשו זכר לששת התקיעות הללו באמירת ששת המזמורים.

(לקראת שבת – דף רלה, בשם סידור רשב"ץ)

בלי להפסיק בין הפרקים

אודות המנהג בקהילתינו פרעשבורג יצ"ו, שאומרין הלל, וכן 'לכו נרננה' בליל שבת קודש, בלי להפסיק בין הפרקים וכו', כן הוא המנהג, וכן נהגו בבית מדרש של ישיבתינו הרמה, מקום שהתפללו בו אבותי הק' זיעאכי"ר, שאמרו הלל ולכו נרננה בלי להפסיק, וראשונים כמלאכים ואין לשנות.

(שו"ת דעת סופר - חיו"ד סימן ט)

המזמורים שאומרים קודם קבלת שבת, נגד ששה ימי השבוע, כי בשבת מקבלין על כל ימי השבוע שפע.

(סידור עולת תמיד, שינאווא - סדר קבלת שבת)

מובא בשם הרה"ק רבי שמעון מיערסלאב זי"ע: טעם שפותחים בקבלת שבת לומר לכו נרננה וכו', למי אומרים לכו וכו', הו"ל לומר נלכה ונרננה וכו', רק כיון שבכל יומות החול יש שליטה לחיצונים, על כן אז זמן הדומיה, וצריכין להסתיר וכו', אבל בשבת שבטלה שליטתם אנו אומרים להחיצונים לכו לדרככם, כי עתה אינו זמן שליטתכם רק עתה הוא זמן שליטתנו, לכן נרננה אנחנו לד' וכו'.

(טעמי המנהגים - אות רסד)

ומנהגנו כשאנו הולכין לקבל שבת, לומר אלו המזמורים, לכו נרננה לה' וכו', שירו לה' שיר חדש וכו', ה' מלך תגל הארץ וכו', מזמור שירו לה' שיר חדש וכו', ה' מלך ירגזו עמים וכו', הבו לה' בני אלים וכו'.

(סדר היום - ליל שב"ק)

לכו נרננה יכוין כנגד יום א' אב"ג ית"צ, שירו לה' כנגד יום ב' קר"ע שט"ן, ה' מלך כנגד יום ג' נג"ד יכ"ש, מזמור שירו לה' כנגד יום ד' בט"ר צת"ג, ה' מלך ירגזו עמים כנגד יום ה' הק"ב טנ"ע, הבו לה' כנגד יום ו' יג"ל פז"ק.

(סידור השל"ה - עניני שבת קודש)

המזמורים שאומרים בקבלת שבת, הם רומזים לימי החול, לפי מה שאמרו בשיר של הלוים בכל יום, כי ביום הראשון אומרים לה' הארץ ומלואה, וכן במזמור לכו נרננה מוזכר ענין זה, וכן על זה הדרך בכל הימים.

(פרדס המלך, סאדיגורא - עמוד צה בשם ספר מאורי אור ח"ג שבת קב.)

בכל שבת ניתן התחדשות דכתיב (תהלים צו, א) שירו לה' שיר חדש, ובזמן שביהמ"ק היה קיים היה ע"י תקיעת שופר וכו', ובזה"ז הוא ע"י מזמורים.

(אמרי הרי"מ - מע' שבת דף כה ע"א)

בשם אדוני מו"ז ז"ל על מה שתקנו בהלל והודאה כי זה עיקר כחן של בני ישראל, ואיתא במדרש כי אדם הראשון אמר לכל הבריאה בואו נשתחוה נכרעה כו' והיינו שהוא הי' כולל כל הברואים ובהכנעת עצמו נכנעו כולם, אך אחר החטא שנתערב טוב ורע נבדרו בני ישראל, ותיקן מרע"ה זאת לבנ"י, ולכן אומרים בקבלת שבת לכו נרננה כי מרע"ה נותן זה הכח לבני ישראל בכל שבת כדאיתא לך והודיעם עכ"ד ז"ל, וכ"כ עם זו יצרתי כו' תהלתי יספרו, כי לא כל מי שרוצה יכול לספר תהלות ה', רק בנ"י שנבראו לכבודו בלבד, וגם לא כל הזמנים מסוגלים לזה רק השבת קודש שנקרא סהדותא.

(שפת אמת - חנוכה שנת תרמה)

להכי יום השבת קודש, דאז כל אדם עולה במעלה, על ידי זה נתעלה כל ששת ימי המעשה בשביל השבת, לכן אומרים בקבלת שבת ששה מזמורי תהלים, כנגד ששת ימי המעשה שעברו, ולכלול אותם הימים בקדושת שבת שיעלו עמה, וכמו שהצורה מעלה את החומר, כן על ידי השבת נתעלו ששת ימי המעשה.

(אור השבת - ח"ב דף צה בשם סידור בית אברהם)

תקנו ו' מזמורים נגד ו' ימי המעשה, לצד כי מן השפע של שבת לקחו כל ימי החול בו' ימי המעשה, ואנו מזמרים ונותנין הודיה על זה, ובזה נתעלה הקדושה, כדי להזדווג למעלה, להזורו להשפיע למטה פעם אחרת, כמו שכתבנו בשם האר"י.

(אור השבת - ח"ב דף צה בשם סידור בית אברהם)

ומנהג טוב בשבת בין מנחה לערבית לשבח לבוראו בשבחות וייחודים או יזכיר לפניו מזמורי דוד בבית הכנסת או בביתו עד שיערים.

(מנהג טוב [מנהגי אשכנז, בערך תחלת ה' אלפים] אות מא)

מתוך ההנהגות מהרה"ק ר"ש שכנא מפראהביטש זי"ע: בששת ימי המעשה אי אפשר לומר שירות ותשבחות קודם ערבית, מחמת התגברות החיצונים [שאז הוא התגברות הקליפות כי ניתן להם רשות בלילה כמ"ש בו תרמוש כל חיתו יער ואי אפשר לומר שום דבר שיש בו הכנעת הקליפות]. אבל בליל שבת אפשר לומר קודם ערבית שירות ותשבחות, היינו לכו נרננה, ואינו מתירא מן החיצונים, וביום השבת בבוקר אומרים גם כן יותר שירות ותשבחות קודם ישתבח מפני טעם הנ"ל.

(משמיע שלום – מתוך ההנהגות וסדר היום שבריש הספר)

מזמור לדוד

טעם אמירת "לקראת שבת מלכתא"

מפורסם בספר הזוהר (יתרו דף פח:) כי כל שבת מתחלק לשנים, שהם מדת לילה ומדת יום, כי ליל שבת מתייחם אל ה'שכינה' ומדת היום אל ה'שם הגדול', על כן בקבלת שבת בערב יום הששי אמרו רבותינו ז"ל (בבא קמא לב:) שהיו אומרים בואו ונקבל פני "שבת מלכתא", שהוא על בחינת הלילה הבאה בעת ההיא, ועל היותה מתייחסת אל השכינה קראוה "מלכתא".

(אלשיך הק' -פ' תשא עה"פ אך את שבתותי)

לומר מזמור לדוד בכל כוחו וכוונתו

בכתבי האריז"ל מבואר התיקונים הגדולים והנוראים הנעשים בעולמות עליונים הקדושים ע"י אמירת מזמור זה בקבלת שבת קודש.. אשרי מי שיגיע ידי שכלו לכוון במזמור זה כוונת האריז"ל, אך לאו כל מוחא סביל דא, לכן יאמר אדם מזמור זה בכל עוצם כוחו.

ויאמר התיבות במתון גדול ובשמחה רבה ועצומה. ויכוון ג"כ במחשבתו שכוונתו באמירת מזמור זה לעשות תיקונים גדולים בעולמות עליונים ולעשות בזה רצון הבורא ית"ש, ואז בודאי יחשב לו כאילו כוון בכל הכוונות, ורחמנא לבא בעי.

(יסוד ושורש העבודה - שער ח פ"ב)

בואו ונצא לקראת כלה. בשם האר"י ז"ע בגמרא (שבת קיט) איתא הי' אומרים, בואו ונצא לקראת כלה, כל אחד נצרך לתבוע חבירו להיות כהוגן וכראוי כי מאי נ"מ אם מעצמו או מחבירו, שאם הי' כראוי הי' באמת כן.

(שיח שרפי קודש - ערב שבת קדש אות מה)

בואי כלה לחופה בואי כלה לבית בעלך

בואו ונצא לקראת כלה כו', קרא השבת כלה, ע"פ מ"ש לכל יש בן זוג ולי לא נתת בן זוג, א"ל כנסת ישראל יהיה בן זוגך כו', והשבת גופיה היא כנגד ישראל, אבל בפניא דמעלי שבתא היא כהכנסת כלה לחופה, וכמו שע"י הקדושין בהכנסתה לחופה, נעשית הכלה נשואה, כן השבת בהכנסתו בקידוש היום נעשית כנשואה לישראל.

וקראה 'מלכתא' שהיא כלת המלך, דכל ישראל בני מלכים הם, ולזה אמר ר"ח בפניא דמעלי שבתא, דהיינו בע"ש קודם כניסתה, בואו ונצא לקראת כלה, דדרך החתן לצאת לקראת הכלה, כמ"ש ה' מסיני בא יצא לקראתם כו', כחתן היוצא להקביל פני הכלה כו', כפרש"י פרשת וזאת הברכה.

ואמר דרבי ינאי מדה אחרת היתה לו, שלא אמר נצא לקראתה, ואדרבה הוה קאי ועומד במקומו, והיינו דבכניסתה אמר בואי כלה כו', שהכלה תבא אליו כדרך הכלה אחר כניסתה לחופה, שתבא מבית אביה לבית בעלה, ולזה כפל הענין בואי כלה בואי כלה, דר"ל בואי כלה לחופה, ואח"כ בואי כלה לבית בעלך, וק"ל.

(מהרש"א – חידושי אגדות ב"ק לב:)

סימן טוב כשמרגיש ב'בואו ונצא' שגם השבת יוצא עמו

כתב בספר הקדוש נועם אלימלך (פ' בשלח ד"ה והיה ביום הששי) דבאם קדושת שבת יוצאת לקראת האדם תיכף ביום הששי בבוקר (שבבוקר יום שישי כבר מרגיש הארת השבת), אז מזה הוא סימן אשר תורתו שלמד בימי השבוע היתה תורת אמת.. ולכן אם עוד ביום ששי מרגישין הרגשת קדושת שבת קודש, וכמו שאומרין בקבלת שבת "בואו ונצא לקראת כלה", כי גם הכלה שבת מלכתא יוצאת לקראתנו, אז הוא הסימן שכל מה שעוסק בהוראה ולימוד היה תורת אמת לשמה.

(אמרי נועם - פרשת ויגש אות כו)

כאשר נכנסים אל השבת אומרים 'בואו ונצא לקראת שבת מלכתא', ובימים הקדמונים היו יוצאים לשדה לקבל שבת, אבל בזמנינו כאשר עומד בבית הכנסת, יש בזה פירוש אחר, כי כל זמן שהוא מלובש בלבושי גופו ותאותיו, ורוצה לטעום טעם בקדושת השבת, לא יזכה לטעום אורה, רק יש לצאת ממקומו ומצבו, וליכנס להשבת לשנות עצמו לאיש אחר,

שבת בשבתן

ענייני שבת וקודש בפרשת השבוע

בשבת כל אחד יכול לבחי' אברהם אבינו

ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים וגו' כה יהי' זרעך והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. כמ"ש שמגודל ענוותנותו הי' דואג שאינו ראוי לכלום ועכשיו הבטיח לו הקב"ה כה יהיה זרעך, שכביכול הקב"ה מקיים כל המצוות, וזה שכר מצוה מצוה היינו השכר שהקב"ה נותן בעבור המצוה, היא המצוה של כביכול בה, ובזה הוא מקיים תרי"ג מצוות, והבן וחשב אאע"ה בלבו אפשר רוצה הקב"ה לקיים מצות צדקה ואין לו עני גדול יותר ממני, כביכול הקב"ה נותן לי מצד צדקה, וזהו ויחשבה לו צדקה, שהקב"ה רוצה לקיים מצות צדקה, והבן. וזה נתן לנו שבת קודש, שבשבת קודש יכולים אנחנו לבוא לזו הבחי' שהי' אברהם אבינו ע"ה ויכול למנות א"ע עם עפר הארץ מחמת שבימי החול הוא הסתרת פנים ולזה אומרים אנו אהבת עולם מחמת שהיא (גילוי) אהבה דקה וקלה, אך שאין בה פירוד והיא אהבת עולם, ובשב"ק אהבה היא גדולה מאוד כמשוש חתן וכלה, והיא ג"כ אהבת עולם ולא יהי' שום פירוד לעולמי עד, ואין הסתרת פנים בשב"ק, לזה כל חפציו עשוים ואינו רוצה שום דבר שכל איש מאמין ורואה בחוש שכבוד ה' עלינו נגלה ואין הסתרת פנים וממילא היצה"ר בטל מחמת שאינו יכול לסמות לנו את העינים ולומר שהיא הסתרת פנים שכ"א ואחד רואה בחוש ממש ולזה יכולים לבוא לבחי' אברהם אבינו.

(אור יצחק - להרה"ק מהר"י מראדוויל זללה"ה)

בהשקפה ושאיפה לפשוט עצמו מכל עניניו הגשמיים, באופן זה יוכל לקבל שבת מלכתא.

(שמן ראש, ווינ - חלק י פרשת וארא עמוד מו)

עוד מצאתי בכתבי הקודש הנ"ל, וצריך לכוין במזמור הבו לה' בני אלים ג"פ הבל, בר"ת ה'בו ל'ה' ב'ני אלים ה'שתחוו ל'ה' ב'הדרת, ואחר בס"ת קול ה' חוצ"ב להבות אש, לרמוז הנשמות הבאים בשבת נשמות יתירות, יש מהם שבאים מצד הבל, ויש מהם שבאים מצד קין, הבאים מצד הבל נרמזים ובאים בזה המזמור הנז'.

(שלה"ק - מס' שבת פרק תורה אור)

מזמור לדוד הבו וגו' (תהלים כט, א), אומרו בכל כוחו ובמתון ובשמחה וכו'. סוד מזמור זה נשוגב מאד, בו ז' קולות שכנגדן ז' ברכות בתפלת שבת, וה"י אזכרות כנגדו בתפלת חול, ואל הכבוד הרעים נגד הי"ט שהוסיפו ביבנה, ויש בו צ"א תיבות כמנין הוי"ה ואדנ"י.

(סידור היעב"ץ - דף שלא ע"ב)

שייכות מזמור זה לליל שב"ק, עפ"י דברי הגמ' (פסחים קיב.) ת"ר לא ישתה אדם מים לא בלילי רביעיות ולא בלילי שבתות, ואם שתה דמו בראשו וכו', ואם צחי מאי תקנתיה, לימא שבעה קולות שאמר דוד על המים, ואח"כ נישתי וכו'.

(סידור צלותא דאברהם, טשעכנוב - ח"ד דף כה בשם ס' נפש חיה)

בשם הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע: בשעה שאומרים הזיי"ן קולות בשבת, הוא בחינת מתן תורה.

(בית אהרן ליקוטים - דף קמג ע"א)

ויש נוהגין לקרות לכו נרננה מזמור צ"ה וצ"ו וצ"ז וצ"ח וצ"ט ומזמור הבו לה' בני אלים, כי כל אלו המזמורים יורו על קבלת שבת ומלכות שמים, שנתפשטה ליל שבת בכל העולם, וכל הקליפות כולם יתטמרו ויגנזו ויפחדו ורגזו וחלו מפניה, וכן מפורש במזמור רצ"ח ה' מלך ירגזו עמים, כי באלו המזמורים אנו מסיימין צד הקדושה להמליך איש השכינה על כל העולם.

(סידור שער הרחמים [לתלמיד הגר"א], דף תנא, בשם ספר היכל הקודש אמסטרדם תי"ג, דף ל ע"ב)

קול ה' חוצב להבות אש

קול ה' חוצ'ב להבו'ת א'ש, ס"ת שב"ת. היינו בשבת קודש נחצב להבות אש, אשר בכוחו להאיר לאדם מכל חשכות שעבר עליו כל ימי החול, כי חוצב ונבדל צד הטוב מהרע.

(אמרי הרי"מ – פרשת יתרו עמוד קפא)

ואחר מזמור זה יאמר תפלת אנא בכח בנעימת קול, ויזהר מאד בכוונתה.

(יסוד ושורש העבודה - שער ח פ"ב)

✧ טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים ✧

הבעש"ט זי"ע בעת קבלת שבת

שמעתי אומרים בשם הבעש"ט זי"ע ועכ"י, אשר פעם אחת קיבל שבת על פני השדה והיה שם צאן רועים על פני השדה, והגביהו בשעת מעשה את רגליהם הראשונים למעלה ועמדו רק על שני רגלים האחרונים כעמידת איש, ואומרים בשם צדיקים טעמו ונימוקו עמו מחמת שקידש את כל העולם והעלה בשעת מעשה את כל העולם למקורו הראשון אזי ממילא גם כל הברואים שהיו אז עומדים אצלו הגם שאין בהם דעת מ"מ כיון שמעט החיות המלובש בהם מתעלה למקורו הראשון ממילא הגביהו את עצמם.

(בית אהרן - פרשת בא)

קבלת שבת אצל הרה"ק הרבי ר' הערש מרימינוב זללה"ה זי"ע

פ"א שבת אצל הרה"ק מוהרצ"ה [מרימנוב] זצ"ל בעת שגם האי סבא קדישא הרבי ר' שמעון זצ"ל מירוסלוב הי' שם בהדי פניא דמעלי שבתא, בהדי אורחא לביהמ"ד להתפלל, נכנס הרב רצ"ה אל הרר"ש וכבדהו להתפלל לפני התיבה, וילכו שניהם יחדיו לביהמ"ד, והתפלל הרר"ש תפלת מנחה וקבלת שבת, וכיון שהגיע להחרוז 'בואו בשלום' סילק א"ע מן התיבה וביקש מהררצ"ה שיגמור הוא, והתחיל לשורר בנגינותיו ורקד בשמחה ובצהלה 'בואי בשלום' עד שהרנין את לבב כל העדה והכניס בהם שמחה רבה ורקדו כולם, וכה סיים התפלה. נכנס מאן דהוא ושאל את הרר"ש, מדוע לא גמר הוא את תפלתו, והשיב, בידעי כי מלאכי מעלה חכו לשמוע דברי אלקים חיים מפי כה"ג הררצ"ה ולזמירותיו שרפי קודש ייחלו, בכן מלאתי חפצם. וכאשר סיפר הדברים לפני הרה"ק מוהר"ר אליעזר מדזיקוב זצ"ל נענה ואמר כי פע"א שבת הוא אצל מוהררצ"ה וגם הרה"ק מו"ה נפתלי מליזענסק זצ"ל היה שם בעידן צלותא בעת שמוהררצ"ה התפלל לפני התיבה לא היה ביכלתו לכוין בתפלתו, אך הסתכל בפנים מאירות של הררצ"ה, וכן ראה מרחוק כי גם הר"נ מליזענסק לא יתפלל רק יביט אל הררצ"ה, אחרי תום התפלה נפגשו יחד עם הר"נ ושאלו איש לרעהו מה עלתה במחשבה לפניהם בעת התפלה על הררצ"ה עד שנוכחו לדעת כי שניהם לדבר אחד נתכוונו, כי אופנים וחיות הקודש יתקנאו בו איך בשר ודם יעבוד עבודת בוראו באופן נעלה כזו.

(מבשר טוב - עמוד לו הערה ה)

הגה"ק מהרש"ב מליבאוויטש זצוק"ל

אודות הכשרת הציונות לפי התורה הק'

באחד ממכתביו כתב המהרש"ב זי"ע:

"המגלה פנים בתורה שלא כהלכה, ומוראה את הציונות כאילו היא כשרה בתורה הק' ובפרט בפנימיות התורה, הרי היא כמעמיד צלם בהיכל וכהשריץ צחנתו בקודש הקדשים, לא יאבה ה' לסלוח לו,"

נגד פעילות ההתיישבות בארץ ישראל

המהרש"ב התנגד נחרצות נגד עיבוד האדמות וייסוד יישובים בא"י, וכפי שכותב באחד ממכתביו:

"מכתב תשובה מכבודו על שאלתו בשמו, בדבר התייסדות מושבה בארה"ק, והנני אשר בלי ידיעתי כתב וכו', ואני לא דברתי אתו אף דיבור קל בדבר הזה, וכמאז כן עתה הנני בניגוד גמור לדבר ההתייסדות מושבות בהרה"ק, וכו',"

חבלי משיח ניתנים בחינם

פעם הגיע משלחת של כותבים חופשיים ומדעים וביניהם האפיקורסים סאקאלאוו, ואחד העם שר"י, אל המהרש"ב, ודרשו ממנו שיצטרף אל כרוז הקורא לתמוך בארגוני הציונים, וכמובן שהמהרש"ב התנגד נחרצות ואמר: **"את משיח בוודאי לא תביאו, אבל חבלי משיח תביאו הרבה"**, וכשאחד הציונים טען כי בלי חבלי משיח הרי אין משיח יכול לבוא, הפטיר אליו המהרש"ב בחכמתו: **"חבלי משיח ניתנים חינם אין כסף, ואינכם צריכים לדאוג ליזה".**

גם הרשע מודה: ליבאוויטש הרי הוא חומה בצורה

האבי אבות הטומאה אחד העם שר"י נסע לאורך רוסלאנד לפרסם את דעותיו ושיטתו, ובחזרתו סיפר לחבריו, שבכל מקום בואו הצליח מאוד, חוץ מאותם עיירות שתחת השפעת חסידי ליבאוויטש שם נכשל מאוד, מכיוון ש"ליבאוויטש בנו חומה בצורה שיתקיים לפחות עוד ארבעים שנה", וכאשר שמע זאת הרה"ק זי"ע התמלא פיו שחוק של הנאה, ואמר אין זה עד ארבעים שנה, רק עד ביאת משיח צדקנו. (קול יעקב).

לפרסם אל האומות התנגדותנו לציונות

וכשצעירי קבוצות הציונים השתוללו נגד ממשלת רוסיא, גינה אותם המהרש"ב וציווה לפרסם את גינויו ושעם

ישראל נכנע תחת הממשלה ומתנגד בכל תוקף ועוז נגד הציונזם גם על פי תורה וגם שאנחנו מצדינו מסורים ונאמנים אל הממשלה יר"ה.

כמו כן נדפס בקונטרס ומעין מבית ה' ויכוח ארוך שהתקיימה בין המהרש"ב אל הרב ר' שלמה אהרן אהרנסאן מהעיר ניעזשין שהגיע להצדיק את שיטת הציונות והרה"ק השיבו על שאלותיו באריכות גדול, ואין כאן מקומו.

הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל מבריסק

בשנת תרל"ח ארי עלה מבבל לירושלים עיה"ק ה"ה הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל מבריסק, ומסביבו היו אריות אדירי תורה מפורסמים.

ובשנים האחרונים לחייו התחיל להתפשט רעיון הציוני, וברגש קדשו הרגיש מיד שמתרגש רעה על כלל ישראל ועתידו, ע"י תנועת הציונות, הגאון זצ"ל ציווה לשני תלמידיו הגאונים רבי זרח בראווערמאן ז"ל ורבי משה פרענקנטאל ז"ל, לשלוח מכתבים אל גדולי הדור שבחו"ל, שיחושו לקרוא אסיפה נחוצה ומאוחדת לטכס עצה האיך לקדם את פני הרעה ולמנוע את הנסיון המר לפני שיאחרו את המועד, ובמכתבו מציין שמתעורר על ישראל סכנה מידית, וחייבים לנקוט בפעולות ללחום נגד הטומאה המסוגלת להביא הפסדים גדולים ונוראים לעם ישראל.

והביע את רצונו ודעתו שגדולי ישראל יתאספו מיד בעצה אחת להחרים את הציונים ולהוציאם מכלל ישראל, ודין יינם כדין יין נסך, ולא ישתדכו איתם, כי זה הרבה שנים מעת אשר נודע לי מהותם ועניינם אשר יכולים להיות יהודי בלי תורה ומצוות, אמרתי מהנכון היה שיתאספו הרבנים ולעשותן כגוירם גמורים לכל הדברים, ומסיק שם ומובטחני שאם לא יעשו זה, לבסוף יתחרטו.

לדאבוננו לא התקיים אסיפה זו, וכן הרבה גדולים עדיין לא ידעו את סכנת הציונים, והיו שטענו שמנהיגי הציונים ממילא הם כופרים גמורים ואפיקורסים, ולכן אין מן הצורך להיטפל בהם.

ולמעשה לא התקיים האסיפה, והבריסקער רב זצ"ל התאונן כל ימיו באומרו: **"יבוא הזמן ויכירו בצדקת הצעתי".**

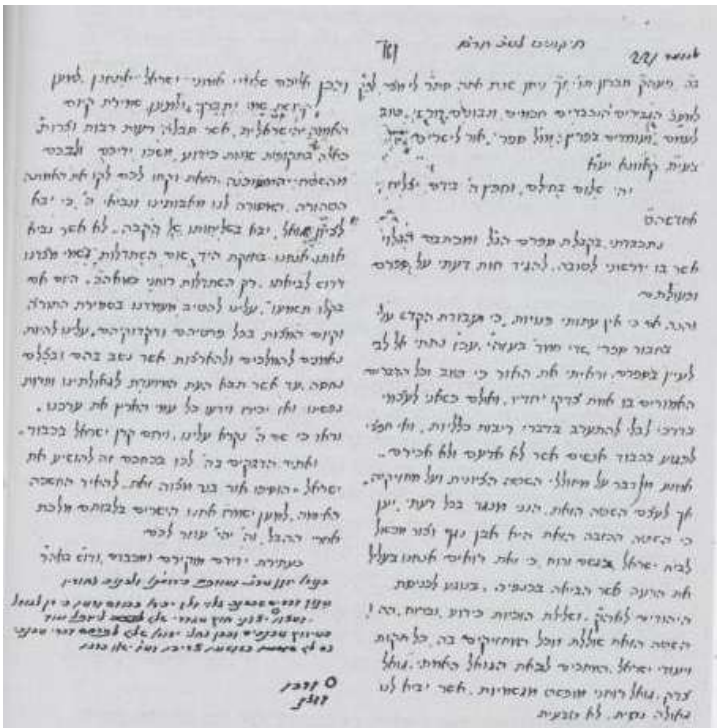
הגאון בעל שדי חמד זצ"ל

הגאון הצדיק רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל, בעל מחבר ספר שדי חמד, גם כתב באותה תקופה מכתב אל המוציאים לאור את הספר אור לישרים לחזקם ולאמצם במלחמתם העיקשת נגד הציונות, אבל הגיע אליהם לקאוונא לאחר הדפסת הספר, ולאחרונה נמצא הכתב יד.

ובאמצע מכתבו כותב בבירור נגד הציונות:

"אך לעצם השיטה הזאת, הנני מנגד בכל דעתי, יען כי השיטה הכזבה הזאת היא אבן נגף וצור מכשול לבית ישראל בגשם וברוח, כי זאת רואים אנחנו בעליל את הרעה אשר הביאה בכנפיה, בנוגע לכניסת היהודים לארה"ק, ושלילת הזכיות כידוע, הה! השיטה הזאת שוללת מכל המחזיקים בה כל תקוות ויעודי ישראל המחכים לביאת גואל האמיתי, גואל צדק, גואל רוחני מופשט מגשמיות, אשר יביא לנו גאולה ניסית, לא טבעית".

המשך יבוא אי"ה

פנימי הי"ד בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור בבית הגאון הצדיק רבי צבי אויש שליט"א

אבד"ק וואלקאן

מוצש"ק פרשת ויקרא תשפ"א לפ"ק

אבד"ק וואלקאן הציג את חתנו הרב יקותיאל יהודא טייטלבוים שליט"א בן הרה"צ רבי אהרן שליט"א אבדק"ק עצי חיים סיגוט מאנסי, בן הגה"צ רב דקהלתינו ב"פ 15 עוו. שליט"א.

רבינו: מ'וואוינט אזוי הויעך, אסאך שטיגן ארויף צו גיין, א גרויסע בעל מדריגה.

אבד"ק וואלקאן: נענטער צום באשעפער.

רבינו: דאס ביהמ"ד איז אונטן?

בנו הרה"ג ר' זושא שליט"א, דומ"ץ וואלקאן: יא, נאר דעם ארון קודש האט מען געבויעט ארויסצו פונעם בנין, עם זאל נישט זיין די דירה העכער דעם ארון קודש.

הגה"צ רב דקהלתינו וומסב"ג שליט"א: און וועגן א ביה"כ אז ס'זאל נישט זיין העכער א ביהמ"ד, האט מען אויסגערעכנט?

רבינו: שווער דאס אויסצורעכענען, בלית ברירה מוז מען זיך פארלאזן אז די היינטיגע ביה"כ'ס האבן נישט א דין פון קיין ביה"כ.[1]

אבד"ק וואלקאן: ס'איז אזוי ווי בתי פרסאי.

רבינו: דאס איז דאך באמת טאקע אזוי, ס'איז נישט אזוי ווי אמאל די ביה"כ'ס, ס'איז דער מציאות אזוי.

רב דקהלתינו וומסב"ג: וועג מ'האט א ביה"כ איז מען יא מקפיד סתם אזוי צו מאכן צוויי מחיצות.

רבינו: יא, אז מ'קען...[2]

אבד"ק וואלקאן: אדער א צורת הפתח על כל פנים. איין צורת הפתח מיט איין טיהר איז געגוג.

אמאליגע ביה"כ'ס האבן אן אנדערן דין געהאט.

רבינו: ביים פעטער ז"ל איז געווען די גרויסע סוכה אין הויף, דארט אויף קלייטער סט. איז געווען איין וואנט וואס

---

1 עי' שו"ת ארץ צבי (סי' קי"א) שדן האם בית הכסא שלנו דינו כבית הכסא דפרסאי בגמ' שדינו קל יותר, כיון שהצואה מתגלגלת ואינה מונחת שם, או דילמא רק בדפרסאי הקילו כיון שבנוי במדרון והצואה נופלת למקום רחוק, ואינה מונחת שם כלל, משא"כ בביהכ"ס שלנו שמונחת שם עד ששוטפה במים, וכתב להקל רק להלכה ולא למעשה. וע"ע בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"א סי' קל"ג), ועי' שו"ת מנח"י (ח"א סי' ס), וכן עי' בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סי' ג), שו"ת זקן אהרן (ח"א סר"ס א), ספר אות חיים ושלום (סי' מ"ג ס"ק א), שו"ת מהר"מ בריסק (ח"ג סי' ל"ט).

אמנם עיי' בחזו"א (או"ח סי' י"ז ס"ק ד) שנטה להחמיר מספק, וע"ע בחזו"א (סי' כ"ד ס"ק כ"ו) שכתב דאף כשנוטל ידיו בביהכ"ס ומנגבם בחוץ מ"מ כשהם רטובות חזרו ונטמאו מאויר בית הכסא, ואף שאם טעם הנטילה משום רוח רעה אין להקפיד כ"כ, מ"מ אולי יש שם זוהמא ונוטה להחמיר.

2 ויש לציין לשונו של הגאון הראב"ד מעיה"ק ירושלים שליט"א בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' קפ"ה): בתי כנסיות שלנו על תנאי הן עשויות ואוכלים ושותים ומדברים שמה וע"כ שמשיירים שאין בו קדושה, ואף דבשו"ע ס' קכ"א סי"א כתב דהיינו דוקא בחו"ל ובחורבנה עי"ש בביאוה"ל ד"ה אל שהאריך להוכיח דיש מקום להקל אף בישובו כרמב"ן, ואף בא"י בדברים שאין בהם שחוק וקלות ראש גדול כאכילה ושתיה שיש בו קלות ראש רק קצת עי"ש.

ועיין באורחות רבינו בשם החזו"א שאמר שכן עיקר לדינא, וכ"ז בבית כנסת שנעשה לשם מקום תפלה לעולם אלא שעשאוהו בתנאי. אך מקום שלכתחילה לקחוהו רק לשכירות לזמן ומעיקרא לא יחדוהו לביהכנ"ס נראה דלכו"ע שרי, בתנאי שגם אין רשאין להקדישו לביהכנ"ס מחמת שאין זה שלהם להקדישו ולאוסרו, לכן בשאלה שנשאלתי שרוצים לפתוח מנין בחדר שכור אבל בלי קדושת בית הכנסת גמורה לדעתי אין בזה חשש.

איז געווען פון די אנדערע הויז, וואם ס׳איז דארט געווען א ביה״כ, האט ער געהייסן לייגן דארט א ברעט אויף די וואנט, ס׳זאל זיין איבער געדעקט די וואנט, ווייל דארט איז געווען א ביה״כ אויף די אנדערע זייט וואנט, ער האט שטארק מחמיר געווען, הגם די פוסקים זענען מקיל, אבער פאר זיך האט ער אזוי מחמיר געווען.[3]

אבד״ק וואלקאן: דער טורי זהב (או״ח סוסי׳ קנ״א) איז דאך זייער מחמיר.[4]

רבינו: יא, ער שרייבט א שארף לשון דארט, אבער כ׳רעד אויף די וואנט פון אינדרויסן, האט ער אויך מחמיר געווען.

הגר״ז דומ״ץ וואלקאן: ער האט געמאכט נאך א וואנט כדי ס׳זאל נישט זיין דער כותל פון די ביה״כ.

רבינו: יא, ס׳איז געווען אזא ברעט וואם האט פארדעקט די וואנט, כדי ס׳זאל נישט זיין די זעלבע וואנט.

הגר״ז דומ״ץ וואלקאן: אגב ביי א מקוה האט מען אויך מחמיר געווען נישט צו וואוינען דעם זעלבן בנין פון א מקוה.[5]

רבינו: איז אזוי, דער ייטב לב האט יא געמאכט א מקוה ביי זיך אין הויז. פארוואם האט ער געמאכט א מקוה, ס׳איז אן אינטערסאנטע זאך, ער האט געמאכט א מקוה אין הויז, ווייל ער האט געוואלט מ׳זאל אים קענען טובל׳ן לאחר מאה ועשרים שנה, און ער האט נישט געוואלט מ׳זאל אים טובל׳ן אין די מקוה פון די קהלה, אינדערהיים אמאל איז נאר געווען איין מקוה אין שטאט. און טאמער מ׳וועט טובל׳ן א בר מינן אין די מקוה, האט ער מורא געהאט אז ס׳וועט זיין עמיצער וואם וועט זיך מונע זיין נאכדעם פון זיך צו טובל׳ן, האט ער געבויעט א מקוה ביי זיך אין הויף, אויף דעם ער זאל האבן א מקוה לאחר מאה ועשרים.

אבד״ק וואלקאן: די אנדערע נפטרים האט מען נאר געמאכט תשעה קבין?

רבינו: יא, נאר תשעה קבין, מהאי טעמא וויל מ׳האט נישט געקענט טובל׳ן אין די מקוה, ס׳איז געווען נאר איין מקוה.

נאכדעם האט ער געזאגט אז ער איז מתחרט אויף דעם, דער ייטב לב האט געזאגט ער איז מתחרט פארן מאכן די מקוה..

אבד״ק וואלקאן: אלס צוואת רבי יהודה החסיד?

רבינו: בפשטות זעהט אוים אזוי, ער האט נישט געזאגט פארוואם, אבער ער האט געזאגט אז ער איז מתחרט,[6] און

---

3 דהנה אין להעמיד סוכה בחצר באופן שיהיה מכוון למחיצות הבית הכסא, כי ממחיצות בית הכסא יש להרחיק ד׳ אמות ולפניו כמלוא עיניו כדנפסק בשו״ע (סי׳ פ״ג ס״א), ובטו״ז (שם סק״א) ובמג״א (סק״א) פרמ״ג (מש״ז סק״א), משנ״ב (סק״ה), ושו״ת דברי מלכיאל (ח״ו סי׳ יו״ד).

אמנם במה דברים אמורים במחיצות שנעשו במיוחד לבית הכסא, אבל אם עשה בית הכסא באמצע מחיצות הבית או של החצר, אין על המחיצות דין בית הכסא, ומותר לומר סמוך להם דבר שבקדושה ולכן מותר לעשות סוכה סמוך לה, כדנפסק בשו״ע הרב (שם ס״א), ובפרט בבתי כסאות שלנו שקבוע שם סילון מים השוטפים בזרם ומנקים היטב את המושב, וכמו״ש בשו״ת לבושי מרדכי (ח״ג סי׳ י״ח) בשם הגאון בעל הדרכי תשובה, ע״ש. אבל עכ״ז החמיר רביז״ל בזה.

4 וז״ל הטורי זהב: אבל בית שיחדו כו׳. נראה דכ״ש אם בשעה שבנה בה״כ בנה בית דירה למעלה ממנה דשרי, דהא לא הוקדש כלל למעלה, אבל תשמיש של בזיון מאוד נראה דבכלל גווני אסור כגון עכו״ם או טינוף, דהא בסי׳ נ״ה אמרינן דאלו מפסיקין לענין צירוף לענות אמן, אע״ג דאין מחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, כ״ש כאן דדבר המאוס יפסיק את התפלה של ביה״כ לעלות למעלה לשמים, ע״כ אין לעשות כלל בה״כ אם יש למעלה ממנו דבר מאוס, וכ״כ ב״י סימן קנ״ד בשם מהרי״ח....

ומסיים הטורי זהב – בלשון נורא - אני בילדותי הייתי דר בק״ק קראקא עם ב״ב בבית מדרשי שהיה למעלה מבה״כ, ונעשתי הרבה במיתת בני ותליתי בזה, עכ״ל.

5 דאיתא בספר חסידים (צוואת ריה״ח אות י״ח) לא יעשה אדם מרחץ בתוך ביתו, ואם יעשה הבית יחרב, אלא אם כן עושה לרחוץ בו רבים. ועיין בגמרא קדושין (ל״ט ע״ב) שבבית המרחץ שכיחי מזיקין, ועיין בירושלמי תרומות (ספ״ח).

אמנם עיין בס׳ טהרת יו״ט (חלק י״ב סי׳ פ״ד אות ב) שמאריך לברר שיש לחלק שצוואת ר׳ יהודה החסיד היינו דווקא במרחץ ולא במקוה לצורך מצוה, ומביא הרבה ראיות לזה, וכותב בתו״ד: וכן מצאתי בס״ד גם לזה ראיה נאמנה משו״ת מרן חתם סופר ז״ע (האו״ח סימן ח״י) וחיו״ד (סימן ר״י) שהחסיד ר׳ זלמן חסיד מפראגקפורט היה לו מקוה חמה בחדרו עיי״ש, וכן עיין בב״י (או״ח סימן תנ״ה) בשם המרדכי שכתב בשם ר״י החסיד שהתיר ללוש במים שלנו ולא חשש לתקופה שנפלה אז משום שומר מצוה לא ידע רע עיי״ש.

6 ויש להעתיק דברי הגה״צ מהעלמעץ ז״ל בספרו טהרת יו״ט (שם אות י״ג) שכתב בזה״ל: ועדיין צריך אני למודע״י וקיני הרב הצדיק החסיד ר׳ יעקב חיים מלאצא זצ״ל שהיה תלמיד מובהק ט׳ שנים לכ״ק ש״ב הגה״ק רשבבה״ג בעל ייטב לב זי״ע סיפר, שהגה״ק בעל ייטב לב זי״ע התמרמר על שתי דברים לפני פטירתו, א. שהיו לו יסורין על ברית קדשו, ענה ואמר אינני יודע מדוע יש לי יסורין על האבר הקדוש הזה, הלא מעולם לא פגמתי באבר זה. ב. התמרמר שעשה מקוה בביתו, והגה״ק ר״י החסיד שהיה ג״כ זקינו אוסר לעשות מקוה בביתו עכל״ה.

דער טאטע ז"ל האט געזאגט אז זייער חדר, איז געווען העכער די מקוה וואס דער ייטב לב האט געמאכט, אן מ'האט געקענט זעהן אויף דער ערד אז אונטער דעם איז דא וואסער.

אבד"ק וואלקאן: אבער מסתמא האט ער געלאזט אנדערע אויך נוצן.

רבינו: די צוואת רבי יהודה החסיד איז אזוי, אז אויב מ'לאזט פאר אנדערע אויך מעג מען.[7]

אבד"ק וואלקאן: דער חתם סופר האט אויך געהאט א מקוה ביי זיך.

רבינו: אזוי איז דא וואס זאגן.[8]

אבד"ק וואלקאן: די אייניקלעך זאגן אזוי.

רב דקהלתינו וומסב"נ: א איד האט מיר געזאגט אז זיין זיידע האט זיך גע'טובל'ט אין די מקוה.

אבד"ק וואלקאן: דער חתם סופר וויסט מען בכלל צי ער איז געגאנגען אין מקוה?

רבינו: ניין מ'וויסט נישט,[9] ס'איז דא וואס ברענגן אז יא, און ס'איז דא וואס זאגן קלאר אז נישט.

ושאלתי את פה קדוש אדוננו מורינו ורבינו התנא האלקי רבן של כל בני הגולה מרן הקדוש מסאטמאר שליט"א [זי"ע] ב' שאלות, א. הלא בהצוואה כתיב רק שאין לעשות מרחץ אבל מקוה נראה דשרי, ובאבני צדק (חיו"ד סימן מ"ח) והאה"ע (סימן י') כתב וכל שיש איזה שינוי ממה שנאמר בהצוואה הולכין להקל עיי"ש, ועיין בשו"ת זכרון יהודה (הלק שני סימן ע"ה וסימן קצ"ד), ושו"ת מרן עצי חיים (יורה דעה סימן י"ג). ב. רבינו יהודה החסיד פסק ואמר אלא אם כן עושה לרחוץ בו רבים, ואם כן אין שייך שום חשש כנ"ל.

והשיב לי בזה"ל: ראשית בהצוואה של הקדוש ר"י החסיד לא נוכל לומר שום כוונה, שנית, בעל ייטב לב ז"ע לא עשה המקוה לרחוץ בו רבים, רק חשש שמא לעת פקודתו שיטבלו אותו במקוה דהעיר, ולא יצאו וכו' לטבול מחמת זה, על כן ציוה לעשות מקוה לו לשמו בביתו, אם כן לא נעשה לרחוץ בו רבים, עכל"ה של רבינו הקדוש שליט"א.

יג. ועדיין צריך אני למודע"י, זקיני הרב הצדיק החסיד ר' יעקב חיים מלאצא זצ"ל, (שהיה תלמיד מובהק ס' שנים לכ"ק ש"ב הגה"ק רשכבה"ג בעל ייטב לב זי"ע) סיפר שהגה"ק בעל ייטב לב זי"ע התמרמר על שתי דברים לפני פטירתו: א) שהיו לו יסורין על ברית קדשו וענה ואמר איני יודע מדוע יש לי יסורין על האבר הקדוש הזה הלא מעולם לא פגמתי באבר זה. ב) התמרמר שעשה מקוה בביתו (והגה"ק ר"י החסיד שהיה ג"כ זקינו) אויסר לעשות מקוה בביתו עכל"ה. ושאלתי את פה קדוש אדוננו מורנו ורבנו התנא האלקי רבן של כל בני הגולה מרן הקדוש מסאטמאר שליט"א ב' שאלות: א) הלא בהצוואה כתיב רק שאין לעשות מרחץ אבל מקוה נראה דשרי, ובאבני צדק חיו"ד סימן מ"ח, והאה"ע סימן י' כתב וכל שיש איזה שינוי ממה שנאמר בהצוואה הולכין להקל, עיי"ש. ועיין בשו"ת זכרון יהודה חלק שני סימן ע"ה וסימן קצ"ד. ושו"ת מרן עצי חיים יורה דעה סימן י"ג. ב) רבינו יהודה החסיד פסק ואמר אלא אם כן עושה לרחוץ בו רבים, ואם כן אין שייך שום חשש כנ"ל, והשיב לי בזה"ל: ראשית בהצוואה של הקדוש ר"י החסיד לא נוכל לומר שום כוונה, שנית בעל ייטב לב זי"ע לא עשה המקוה לרחוץ בו רבים רק חשש שמא

תצלום מס' טהרת יו"ט בו מביא שיהתו עם מרן רביה"ק זי"ע

7 עיין בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סימן תתמ"ט) שהביא עדות ששמע מגיסו הר"ר טוביה שעכטער נ"י ששאל את פי החזו"א והתיר לו לבנות מקוה בביתו, דאין לו דין מרחץ.

וע"ע בשו"ת חיי הלוי שזוכר שבעת שבנו המקוה בביתו של הרה"ק מסקווירא זצ"ל בקשו מכמה אנשים שילכו ג"כ לטבול בהמקוה הפרטי.

8 כ"כ עוד בס' אלף כתב (אות קצד) וז"ל: חוץ ממקוה של הקהל היה עוד בפרשבורג ב' מקוואות, אחת בבית מרן אדמ"ו ז"ל והיא היתה המקוה של מרן הגה"ק ר' משולם טיסמעניץ זלה"ה, והיא מקוה מים חיים במרתף הבית, ופעם אחת בשנת תרס"ד שאלתי לאדמ"ו בעל השבט סופר ז"ל על מהות מי המקוה דהגאון מרנא ר' משולם זי"ע אם הם מי מעין או שהם מים המתמצין מן ההרים, ואמר שאינו יודע בבירור מה המה אותן המים שבבית טבילה ההיא, אבל יכולים לבדוק המים עפ"י המבחן והסימנים לזה, הלא הם כתובים בשו"ת גידולי טהרה סי' ב וכו' עי"ש.

וכמו"כ בשו"ת מקדשי השם (ח"ב סי' סג) בתשו' מאת הגה"צ ר' אשר לעמיל שפיטצער זצ"ל אב"ד קירבענדארף וז"ל: ידוע ומפורסם שהרב גאון הגאונים בזמנו גדול ונורא רבינו משולם איגרא זצללה"ה זי"ע היה לו מקוה במרתף שבביתו, ועדיין הוא שם ע"כ.

אמנם עיי' בס' חוט המשולש (עמ' קפ"ו) שכותב מעשה פלא ומשמע מינה שלא השתמשו במקוה זו אחר פטירת הגאון רבי משולם הנ"ל, כי מתאר שם שפעם אחת פרצה שריפה גדולה בבית מרן בעיר פרשבורג, והתחוללה מהומה רבתי בין התושבים הסמוכים, וכולם צעקו להחיש להם מים לכיבוי השריפה, ולא יכלו למצוא מים בסביבה, והנה בתחתית דירת מרן היה לפני עשרות בשנים מקוה מים בימי הגאון רבי משולם איגרא, ומעת פטירתו יצאה מכלל שימוש לגמרי ונשתתה כל המערכת של המשאבה השואבת את המים, וראה זה פלא אחד מן הבחורים שלא ידע שמשאבה זו מקולקלת, ניגש ומשך בה ויצאו מים רבים, והיה בהם די והותר בכדי לכבות את האש, לאחר כיבוי השריפה דימו האנשים שאולי טעו בדמיונם ואכן ניתן להוציא ממנה מים, וניסו להוציא מים ולא יצא אפילו טיפה אחת, וראו עין בעין כי אין להקדש אלא מקומו ושעתו.

9 עיין בס' מנהגי בעל החת"ס (תוספות לפרק א' מסד היום) בהג"ה אות א' שכתב בזה"ל: הגר"י וייס בזכרון למשה (סי' ה' אות א') כ' בשם דודו בעל שו"ת שאילת יעקב ששמע מרבי יוחנן גלאזנער (אשר ה' המשמש אצל מרן) שמדי יום יום בעלות השחר הוצרך לבוא אל מרנא והלך עמו לטבול במים קרים במקוה מים חיים אשר עומדת עוד היום שבה טבל מרנא רבינו הק' רבי משולם טיסמניטץ עכ"ל.

ויתירה מזו, עיי' בס' זכרון למשה (מכתב כ"ג) מא' מתלמידי החת"ס שכמעט יודע בבירור שהחת"ס הלך בבוקר בשב"ק במקוה של רבינו הג"ר משולם טיסמעניץ ז"ל שהיה בביתו תחת דירתו, ולא הלכו בו כבר, ומימיו היו קרים, ולא ידע מזה נברא שבעולם ע"כ.

אבד"ק וואלקאן: ערב שבת איז ער געגאנגען.[10]

רבינו: דער מהר"ם שיק איז געווען א תלמיד פונעם חתם סופר, ער האט געהאט א איידעם דער אדא"ער רב (הגאון רבי יעקב סג"ל פראגער ז"ל אב"ד אדא ופעטראוואלע, ומח"ם שאילת יעקב), דער איידעם האט געזעהן א שטיק צייט אז דער שווער האט אויף אים אזא בייזן בליק, האט ער זיך מיישב געווען אזן ער איז געגאנגען פרעגן דעם שווער פארוואס ער איז ברוגז אויף אים, האט ער אים געזאגט, א יונגערמאן גייט נישט שבת אינדערפרי אין מקוה? האט ער געענטפערט, כ'וועל זאגן פאר'ן שווער, איך גיי יא אין מקוה, כ'האב מורא געהאט אז דער שווער וועט ברוגז זיין, בין איך געגאנגען אזוי פריה אז קיינער זאל נישט באמערקן, האט ער עם באהאלטן.

אבד"ק וואלקאן: ער האט נישט געווואוסט אז ביים שווער האט עם א חשיבות.

רבינו: אנדערע ברענגן אז דער מהר"ם שיק האט אים געזאגט, מיין רבי (מרן החת"ס ז"ל) איז גאר א גרויסער מקוה גייער, גיי גיי וויטער, אזוי האט ער אים געזאגט אז דער חתם סופר האט געפלעגט גיין אין מקוה.[11]

דער מהר"ם שיק האט שוין מקנא חסידים, ווען ער איז געקומען קיין חוסט, און ער האט געזעהן חסידים, האט ער געזאגט אז ער איז מקנא די חסידים מיט דריי זאכן, זיי גייען אין די מקוה, און זיי דאוועגען אויפן קול,[12] און זיי פארן צו א רבי'ן, 'העטן אונז וועז געפארן צו אונזער רבי'ן, וואלטן מיר שענער אויסגעזעז'.[13]

אבד"ק וואלקאן: זיי זאגן אז ערב יום הקדוש נאך די מקוה האט דער חתם סופר אזוי גערעדט, דעמאלטס האט

אך מסיים שם: ויש עורדין על זה, ויש שמכחישין שמרן החת"ס לא טבל במקוה זו, ע"ש.

אגב, עיי"ש שכתב דבר פלא וז"ל: ובנוגע למנהג ק"ק פרשבורג בשבת, ראה מש"כ בספר לבושי מכלול (להאב"ד ניניאב שבגליל סטאניסלאוו בסוף הספר): ...והנה את חטאי אני מזכיר היום, שפעם אחת הייתי בשבת קודש בפרסבורג ושם המקוה סגור בשבת קודש מטעם המלך הגאון בעל חתם סופר ז"ל וכו', ולא יכולתי עמוד והלכתי בסתר לטבול בנהר דשרי משום קדושת ש"ק, ואח"כ בסעודה שלישית הלכתי לקבל פני הגאון אב"ד דשם שליט"א נכד החת"ס, וכיבד אותי לומר תורה ונסתמו ממני מעיינות ההכמה, וביקש ממני פעמיים ושלש שאומר דבר משבת שלפניו או מלפני פניו ולא ידעתי דבר, והשבתי אולי היתה לי זאת, יען שעשיתי כן באתריה דהרב זצ"ל אשר לא ניחא ליה גם לילך להביהמ"ד, והרב שליט"א הקפיד עלי וכיבד לאחר הבהמ"ז, ובחור א' שאלני הרי אין מסרבין לגדול, ולא השבתיו מאומה אשר ידע איש נגע לבבו וכו' עכ"ל.

10 עיי' בקונ' תומר דבורה שבסוף ס' מנהגי בעל החת"ס שמביא שהחת"ס טבל בעש"ק י' טבילות, וע"ש שמביא וויכוח אי היה משתמש בהמקוה של רבי משולם מטיסמעניץ שהיה בביתו, או שהיה טובל בהמקוה של הקהל, עיי"ש.

תצלום ממדריגות ביתו של מרן החת"ס ז"ע שמתחתיו הי' הכניסה למקוה של רבי משולם מטיסמעניץ ז"ל

11 עיין בס' אלף כתב שהגאון המהר"ם שיק זצ"ל אמר לחתנו הג"ל שמורו ורבו החתם סופר 'איז געווען א גרויסער מקוה גייער', ע"ש.

12 כעי"ז מובא בתולדות שמואל, שהגאון מאונסדארף ז"ל אמר שמקנא בחסידים בשני דברים באש ובמים, במים מה שהולכים למקוה בכל עת, ובאש מה שעושים תורה ומצוות בהתלהבות רשפי אש.

13 עי' בס' מבאר הצדיקים (ח"ב, עמ' כ"ב) מה שסיפר הגה"צ רבי שמואל בראך ז"ל אבד"ק נאנאש, כי בעת שנתארס זקינו הגה"צ ממאדע ז"ל בעיר אוהעל ושהה שם לאחר אירוסיו איזה זמן, השתעשע עמו בד"ת הגאון הגדול רבי ירמי' לעוו ז"ל האב"ד אוהעל יצ"ו, ונתפעל הגאון ממנו מחריפותו ובקיאותו, ועל כן ביקש ממנו שאחרי חתונתו כשיבא לעיר אוהעל לדור שם יקבע מקומו בבית מדרשו ואז ירבו להשתעשע בתורת ה', אולם זקינו חשק בלבו לקבוע מקומו בקהל עדת הספרדים ששם התפללו החסידים (ולא בביהמ"ד שהתפללו האשכנזים), ולא ידע לשית עצה לנפשו, על כן שלח מכתב עם ספיקו לרבו המהר"ם שיק ז"ל לחוות דעתו בענין הזה, ורבו הק' השיב לו בחזרה במכתב, וזה אשר כתב לו: מפני שלשה דברים אני אוהב את החסידים, א' מפני שמתפללין בהתלהבות, ב' מפני שנזהרין בטבילת עזרא, ג' מפני שרגילין לנסוע לרבותיהם, והוסיף לכתוב "וועז מיר וואלטן וועז געפארן צו אונזערע רבי'ס (היינו לרבו מרן החת"ס ז"ל) וואלטן מיר אסאך א שענערן פנים געהאט" (אגב, המכתב הנ"ל הי בידי ר' חיים בראך מבאניא בן הרב ממאדע, וכשהמהרי"ץ דושינסקי הה בבאניא ביקשו ממנו ור' חיים נתנו לו במתנה), ומזה הבין תלמידו הנ"ל את אשר עליו לעשות, וקבע מקום תפילתו בק"ק הספרדים בעיר אוהעל בחבורת החסידים.

די חברה קדישא געהאט א חזקה אים אהיים צו טראגן, און מ׳האט אים געפירט אויף א בענקל, און מ׳האט נישט געקענט קוקן אויף אים האט ער געמוזט אזוי גיין, אזוי האט ער געלאבטן נאכן מקוה, דער הייליגער האם סופר.[14]

רבינו: אין גראסוואַרדיין איז געווען דער רב רבי משה הערש פוקס

אבד״ק וואלקאן: יא, דער יד רמ״ה (שו״ת על ד׳ הלקי שו״ע וחידושי סוגיות).

רבינו: אמאל ערב פסח איז געקומען דער ראש הקהל צום רב, און געזאגט, כ׳וויל זאגן דעם רב, מ׳האט זיי געבאפט

וועמען האט מען געבאפט? מ׳האט געבאפט די חסידים, זיי באקן מצות, מ׳האט זיי געבאפט באקן מצות ערב פסח,[15] וואם הייסט? דא אין גראסוואַרדיין? עפעם האבן די חסידים זיך געׅבשר״ט אן אויוון ערגעץ אין א הויף, זיי האבן נישט געווואלט מ׳זאל וויסן, און מ׳האט עם געמאבט אזוי בסתר, אבער עמיצער האט זיי פארמסר״ט פאר״ן ראש הקהל, און דער ראש הקהל איז געקומען זאגן פאר״ן רב אז מ׳האט זיי געבאפט די חסידים, און ער איז געקומען, דער רב האט נישט געווואלט גלייבן און פרעגט אים, וואו? דא אין גראסוואַרדיין? זאגט דער ראה״ק, יא, דא אין גראסוואַרדיין, זאגט אים דער רב, ברענג נאר מיין איבערציער (בנך עליון), שוין ברענג מיר דעם איבערציער, איך וויל גיין זעהן, וואו איז עס? וואו קומט עס פאר?, זאגט מען אים דארטן אין יענעם אדרעם, האט ער געהייסן נעמען א פיאקער, און געהייסן צופארן, און דארט זענען טאקע געווען חסידים זיי האבן געבאקן מצות און געזאגט הלל, זיי האבן געמיינט אז קיינער וויסט נישט, אויף איינמאל עפנט זיך אויף די טיהר און דער רב קומט אן, ער קומט אריין, איז געווארן א בהלה, דער איז געלאפן דא און דער איז געלאפן דארט, און דער רב זאגט זיי, וואו אהין לויפט איר, כל ימי האב איך געהאט השתוקקות צו באקן ערב פסח מצות, כ׳האב מיך נישט פארגעשטעלט אז אין גראסוואַרדיין איז דא אידן וואם זיי באקן מצות, יעצט אז איך האב געהערט אז ס׳איז דא אידן וואם באקן דא מצות, וויל איך אויך מיט באקן מיט ענק....

וכיבד את רבינו בברכת לחיים

וברכו רבינו: לחיים לחיים, א חג כשר ושמח, מיט גוטע און מיט אלעם גוטן, ברכה והצלחה מיט סייעתא דשמיא.

אבד״ק וואלקאן: אמן, לחיים טובים ולשלום, פארן רבין אויך א חג כשר ושמח, און א יישר כח פארן באזוך.

ובירך רבינו את בנו הגר״ז דומ״ץ וואלקאן: א חג כשר ושמח, מיט הצלחה און סייעתא דשמיא אין אלע ענינים טובים.

ונפרדו לשלום ברוב ידידות

---

14 בקונטרס עטרת זקנים (ברוקלין תשנ״ג) מובא בשם הגה״צ ר׳ עקיבא סופר זצ״ל אבד״ק פרעשבורג שסיפר שבערב יוהכ״פ אחדי טבילתו במקוה לא היו מניחים להחת״ס לחזור לביתו ברגל, אלא היו נושאים אותו לאות כבוד והוקרה על כסא עם שני בדים ארוכים, וארבעה אנשים נושאים אותו, והוא מה שקורין בל״א סענפטע, וזה הי׳ הזכות של החברא קדישא לקחת אותו הביתה, הגאון רבי עקיבא עוד הכיר את א׳ מאנשי הח״ק ושמו הי׳ ר׳ אהרן פרענקל כאשר הי׳ בן קי״ד שנה, והוא סיפר לו שכמה שנים נשא את מרן החת״ס, והי׳ הנושא לפניו לצד ימין, ואף פעם לא הי׳ יכול להסתכל בפני מרן החת״ס, כי נפל פחדו עליו.

אגב, יש לציין מש״כ מרן במכתב (נדפס בקונטרס ברך ה׳ חילו לונדון תשמ״ב) אספרה כמו בערב יוה״כ העבר הי׳ באוכלי שולחני הבח׳ יעקב כ״ץ ואמר לי מחדושיו אשר חידש בסוגי׳ דמטמא ומדמע שעסקנו בשבת שובה העבר וזלגו עיני דמעות מרוב התלהבו׳ שמחה אשר זיכני ה׳ לשמוע מבחור רך בשנים כמותו דבר קרוב לאמת.... מחודד ומשונן כפלים לתושי״ה.

וראה במכתבו של הגרי״ן דושינסקיא זצ״ל (זכרון למשה עמ׳ י׳): שמעתי מרבים וכן שלמים שבערב יוהכ״פ אחר תפלת מנחה הי׳ נורא מאוד מראהו, וממש אש ליהטה מביביו.

ועיין מה שמובא בקונטרס עטרת זקנים הנ״ל מה ששמע מו״ה ישראל שטערן שליט״א מלונדון מפי מרן הגרע״ק סופר זצ״ל אבד״ק פרשבורג סיפר הג״ר משה טובי׳ לעהמאן ז״ל חתנא דבי נשיאה מרן החת״ס שפעם אחת בערב יום הכפורים בהיותו חתן הקך לבית מרן החת״ס המי״ל חותנו לקבל ברכתו וכאשר פתח הדלת לחדר רבינו החת״ס, ראה מה שראה וחזר לאחוריו לסגור הדלת ונתעלף, אנשי הבית טפלו בו עד ששב רוחו אליו, ופתאום נפתח הדלת ומרן החת״ס יצא, ושאלו: האסט דו וואט געזעהן?, והשיב איך האב מיך דערשראקען איך האב געזעהן א פייער. וע״ז אמר מרן החת״ס איך האב בערך געהאבט אליהו הנביא וואר ביי מיר!. כל זה שמע מרן הדעת סופר מפיו.

וכן פורסם עובדא זו בספר ספרא רבא דישראל (עמ׳ קב) ממה שמצאתי ברשימותיו של מו״ר מרן הגאבד״ק מאטערסדארף זצ״ל ששמע עובדא זו מדודתו הצדקת מרת שמחה לעהמאן ע״ה ברתי׳ דמרן זצ״ל.

15 מנהג שלא הי׳ אצל בני אשכנז, ולא רצו שהחסידים ישנו את מנהג המקום בזה.

ביקור כ"ק אדמו"ר מוויזניץ לאנדאן שליט"א
בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת תזריע מצורע תשפ"א לפ"ק

רבינו קידם פניו בברכה ודרש בשלומו ובשלום מלוויו

האדמו"ר מוויזניץ: א ווארימע גרום פונעם אייניקל ר' אלעזר (בנו של הגה"צ רב דקהלתינו בוומסב"ג שליט"א).

רבינו: אה, פון לאנדאן א גרום.

האדמו"ר מוויזניץ: יא, ער וואוינט דאך ביי אונז אין לאנדאן.

* * *

האדמו"ר מוויזניץ: כ'גיעדענק מ'איז אמאל געווען שבת אין מאנסי, ס'איז געווען תשל"ג צי תשל"ד נאך שבועות. כ'גיעדענק מ'האט געגעסן אויבן אין דיינונג רום.

רבינו: יא יא. כ'גיעדענק כ'בין געווען אמאל אין מאנסי, ס'איז געווען א בר מצוה און ס'איז געווען א שריפה.

האדמו"ר מוויזניץ: הנוכה תשל"ג.

רבינו: זייער א גרויסע שריפה איז עס געווען, שרעקליך געווען צו זעהן, עמיצער האט ארויס געלייגט א שטוהל.

האדמו"ר מוויזניץ: א שטוהל מיט א סטענדער, אלע ירושה זאכן אויך.

רבינו: וואם טוט מען דא? מ'איז נאך דא פון די יארצייט (של אביו האדמו"ר מוויזניץ ז"ל)?

האדמו"ר מוויזניץ: אונזער ערשטע אור אייניקל, מאכן מיר א פדיון הבן, כ'בין געקומען יעצט פון לאנדאן אויף צווויי טעג.

רבינו: אזוי, מזל טוב.

געקומען אויף א קורצע וויזיט הייסט עס.

* * *

רבינו: נעכטן איז געווען ראש חודש אייר, די יארצייט פונעם רבי ר' שמעלקא.

האדמו"ר מוויזניץ: כ'האב געזעהן ברענגען פון רבי ר' שמעלקא, אז ס'שטייט לכו בנים שמעו לי, פארוואס שטייט נישט בואו בנים, אז אפילו נאכדעם וואם מ'גייט אהיים זאל מען מקבל זיין השפעות.

רבינו: יא יא, דער ישמח משה ברענגט דאם ווארט אין פ' ראה דארט, ביי די הפטורה (ישעי"ה נ"ה) הטו אזניכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם, טייטשט ער מיט דעם ווארט פונעם רבי'ן ר' שמעלקע דעם פסוק ולכו אלי.

דער ייטב לב ברענגט עם אויך אראפ אין ייטב פנים (מאמר שוב אשיב אות מ"א).[16]

דער רבי ר' שמעלקא האט געפירט א ישיבה.

האדמו"ר מוויזניץ: וואו? אין ניקלשבורג?

רבינו: נאך פריער (דהיינו בעיר ריטשעוואל), ער האט געהאט א גרויסע ישיבה, א געהעריגע ישיבה בתורת הנגלה, ער האט געהאט גרויסע תלמידים, דער קאזניצער מגיד איז געווען א תלמיד,[17] דער קדושת לוי,[18] דער רבי פון לובלין איז געווען א תלמיד פון רבי ר' שמעלקא,[19] רבי משה לייב סאסובער איז געווען א תלמיד.[20]

ער איז דאך געווען רב אין שינאווא. שינאווא איז נישט ווייט פון ליזענסק, אזוי איז געווען, דער רבי ר' אלימלך מיטן רבי

---

16 ועיי' מה שפירש בזה דבר נחמד מרן רביה"ק ז"ל בדברי יואל פ' עקב מהדורא תנינא, מ"ש בזה בשנת תשל"ד לפ' דברי רש"י 'מצוה קלה שאדם דש בעקביו'.

17 עיי' בס' נר ישראל של המגיד מקאזניץ שמביא תידוש על הקושיא דכבתה שאמר בילדותו לרבו הרבי ר' שמעלקא [עוד בהיותו אב"ד ריטשעוואל] והוא נהנה מאוד מדבריו.

18 עיין בספה"ק קדושת לוי (מסכת אבות) וזלש"ק: ...רעוא דרעוון. הכלל הוא, על פי מה שאמר אדומ"ר מורינו הרב דוב בער, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כלומר שישראל עושין הרצון בהקדוש ברוך הוא לעשות רצון ישראל. וזהו רעוא דרעוון, כלומר שהרצון אצל הקדוש ברוך הוא נעשה מרצון ישראל. וזהו רעוא דרעוון, הרצון מרצון שיעשה הקדוש ברוך הוא רצון שלו מרצון ישראל. ובשם הרב הגאון הקדוש מורינו הרב שמואל שמעלקא אב"ד דק"ק ניקלשבורג, רעוא דרעוון, כי ידוע שעלה ברצון הבורא יתברך לברוא העולם והאציל כביכול בעצמו זה הרצון לברוא העולם בכדי לשעשע עצמו בישראל כידוע מאמר חכמינו ז"ל ובאמת שהיה עוד רצון עליון והאציל זה הרצון לברוא העולמות. וזהו רעוא דרעוון, עכלש"ק.

ועיין בס' עשר אורות (מערכת בארדיטשוב אות כ"א) סיפור פלא מעת ביקורו הראשון של הרה"ק מבארדיטשוב בהיכלו של הרה"ש מניקלשבורג.

19 עיין בס' זכרון טוב (דף ה) מביא שהרה"ק רבי יצחק מנעשכיז זי"ע סיפר שהרה"ק מהר"ש מניקלעשבורג מינה את תלמידו הרבי הק' מלובלין שישמור עליו שלא יפסיק מדביקותו באמצע הלימוד, עיי"ש באריכות.

20 עיין בס' דברי תורה - מונקאטש (ח"י אות נ) שמקובל שהרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג העמיד את הרה"ק רבי מ"ל מסאסוב זי"ע בישיבתו שבעת עיונם של תלמידיו הק' בתורה, יזכיר להם ויאמר בקול שויתי ה' לנגדי תמיד, שלא יסיחו דעתם בדביקות בתורה.

ר׳ שמעלקא זענען געווען שכנים.[21] היינט איז עס נאנץ נאנט, צעהן מינוט געדויערט צו פארן.

די תלמידים פון רבי ר׳ שמעלקא זענען געפארן צום רבי ר׳ אלימלך.

האדמו״ר מוויזניץ: די קינדער זענען שינאווער אייניקלעך.

רבינו: יא, מיינע קינדער זענען שינאווער אייניקלעך.[22] דער ישמח משה איז געווארן רב אין שינאווא נאכ׳ן רבי ר׳ שמעלקא.[23]

דער רבי ר׳ שמעלקא איז געווען א געוואלדיגער מתמיד, און איז געווען אין די ישיבה אויך, מ׳זאגט אז דער רבי ר׳ שמעלקא האט געזאגט פאר די תלמידים,[24] אז מ׳קען נאך גיין צום בעט איז מען נאכנישט מיד, אזוי האט ער געזאגט אזא לשון: אז מ׳קען נעמען דעם קישן און גיין ביז צום בעט איז מען נאכנישט מיד.[25]

האדמו״ר מוויזניץ: ס׳איז נאך דא אייניקלעך פון רבי ר׳ שמעלקא.

רבינו: יא, ס׳איז דא אייניקלעך, דער רבי ר׳ שמעלקא האט זיך משדך געווען מיטן הפלאה מיטן ברודער,[26] איז דא

---

21 עיין בס׳ אמרי פנחס (החדש ח״ב עמ׳ רי״ז) הרב רבי ישראל שו״ב מבאלטא סיפר להר״ר מרדכי מבאלטא והר״מ סיפר לי והר״י שו״ב הנ״ל שמע זה מהרב הצדיק הקדוש ה״ר שמואל אבא זצ״ל מסלאוויטא שסיפר מכ״ק רבינו רבי אלימלך מליז׳ענסק זצוקללה״ה, פעם היה רבינו רבי אלימלך זצ״ל חולה מאד ושכב ב״הינער פלעטל״ (היינו מין התעלפות) וכשהבריא סיפר קד: בא אלי הרה״ק בעל המחבר ״חסד לאברהם״ ואמר לו בזו הלשון: אני חיברתי עשרה ספרים והם חשובים בעולם העליון ולומדים בהם בגן עדן, ואחיכם הקדוש הרב רבי זוסיא כשחוזר ומכין את עצמו לתפלה רועדים מפניו עולמות העליונים, וכל שכן בתפלה עצמה, הגידו לי הדרך החדש שעשיתם, והנשמות הבאים מעולם השפל לכאן פוקדים עליהם שילכו לישיבת הרבי ר׳ שמעלקא זצ״ל. השיב לו רבינו רבי אלימלך מה שהשיב,

וכששמע רבי אלימלך מישיבת הרב רבי שמעלקא, הלך הוא גם כן לשם, כבואו שמה ראה איש אחד שעמד בחוץ אצל פתח הישיבה, והרב היה מכירו כי היה מליז׳ענסק, והיה איש פשוט שמו מרדכי והיה כורך ספרים וזה לא כביר שנפטר מעולם הזה, שאלו הרב, מרדכי מה אתה עושה בכאן, וממה זכית לזה, השיבו רבי מרדכי... ...ופקדו עלי ללכת לישיבת הרה״ק רבי שמעלקא ללמוד נסתר, על כן באתי לכאן, עכ״ל.

22 כי חמותו של מרן רבינו שליט״א הרבנית מוויזניץ ע״ה, היתה בת הרה״צ רבי חיים מענדל פאנעט ז״ל מדעעש, חתן הרה״צ רבי יעקב שמשון קאנער ז״ל מטשעהויב, חתן הרה״ק רבי משה משינאווא ז״ל, בן הרה״ק בעל דברי יחזקאל משינאווא ז״ל.

23 וע״ע בס׳ עדות ביוסף (עמ׳ רס״ד) שרביה״ק מסאטמאר זי״ע סיפר שפע״א היה הישמח משה משובתי שבת אצל המגיד הק׳ מקאזניץ זי״ע, והמגיד הק׳ יעצו להישאר עוד להיות אב״ד בק״ק שינאווא שישלים עצמו במקום שהרה״ק ר״ר שמעלקא מניקלשבורג שימש רבנות.

ועי׳ בייטב פנים שם: ששמעתי מפי מוהלל״ה שהגה״ק ר״ר שמעלקא זלה״ה כשהי׳ עומד בתפילה בשבתות וימים טובים ובפרט בימי נוראים, בעת העבודה כשאמר וכך היה מונה אחת אחת ואחת וכו׳ וכדומה, ואז היה מארך ומנגן ניגונים חדשים פלאי פלאים אשר לא שמע אותן ולא שמעו אוזן אדם מעולם, והוא לא ידע כלל מה הוא מנגן ואיזה ניגון מנגן, כי היה שוטט במחשבתו דבוק בעולם העליון, והקול יוצא מפיו בניגונים נפלאים עדבים לשומעיהן ומקבליהן חכו ממתקים וכולו מהמדים, עכ״ד. והמשכיל יבין אשר אין זה כי אם מתת אלקים הוא, ע״כ.

24 עיין בספר בית פנחס לזקנו של בעל הפלאה וגיסו של הרמ״א ז״ל בסוה״ס (בתולדות אות כג) שכתב שכל תלמיד שבא אל הגה״ק הר״ר שמעלקא זצ״ל אמר לו המעת לעת כ״ד שעות, י״ד שעות ללימוד, ד׳ לתפלות שחרית מנחה ומעריב, ד׳ לשינה, א׳ לצרכי הקהלה ופסק דין, חצי לאכילה ותצי להיות פנוי ולבטל, ועכ״ז באותו חצי שעה למד עמהם חובת הלבבות ע״ש.

25 עיין בס׳ תולדות שמואל (ע׳ מ״ו) כי הרבי ר׳ שמעלקא זצ״ל לא שכב מעולם ע״ג מטה אלא ישב יום ולילה ועסק בתורה עד שחטפתו תנומה. ובאהל אלימלך (ע׳ ס״ב) הביא שפע״א נזדמן הרבי ר׳ אלימלך זצ״ל בביתו של הרבי ר׳ שמעלקא, ופעל אצלו שישן ע״ג מטה, באמרו כי ע״י השינה יוכל לעבוד את השי״ת ביתר שאת, והציע הרבי ר׳ אלימלך זצ״ל בעצמו המטה עבורו, וישכב וידם, בקומו משנתו הי׳ מוחו צלול ביותר והתפלל ברשפי אש בהתלהבות עצומה, אחר התפלה נענה הרבי ר׳ שמעלקא זצ״ל ״לא ידעתי שאפשר לעבוד את השי״ת כ״כ ע״י שינה, אך עכ״ז אינני רוצה לשנות ממנהגי״, וכ״ה בסיפורי מרן הרמ״ח מסלאנים (ע׳ קפ״א). וכ״כ הדעת קדושים מבוטשאטש זצ״ל באשל אברהם (או״ח סי׳ רל״א) שבכל דור יש צדיקים ששוכבים על מיטתם רק בשב״ק, ע״ש.

עי׳ בס׳ מצבת קודש (עמ׳ י״ד) שהרבי ר׳ שמעלקא מניקלשבורג זצ״ל מעודו לא פשט בגדיו רק שכב לישון כשבגדיו עליו, כמו כן לא היה שוכב במיטה רק נוטה לישון על כסאו, ונימוקו מאחר וחז״ל הגדירו את השינה כאחד משישים במיתה (ראה ברכות נ״ז), למה לו לעשות הכנות למיתה...

ויש לציין מה שמביא הגה״ק מבוטשאטש זצ״ל בס׳ אשל אברהם (או״ח סי׳ א׳) וז״ל: ...שמעתי מ״מ משה נ״י האב״ד דק״ק האברטין יצ״ו שאמר בשם הגאון אב״ד דק״ק ניקלשבורג יצ״ו מו״ה שמואל שמעלקא ע״ה המפורסם בשם טוב שהרמז ״ישנתי א״ז יגוח לי״ שכתוב בבאר היטב (או״ח סימן א׳ סק״ו) לגבי שינה ח׳ שעות, היינו ח׳ שעות בתוך ב׳ מעת לעת, כן יש לפרש הרמז על פי מדת חסידות, ורמז לזה, יגוח ל״י, שאחר שינה ח׳ שעות יושאר מ׳ שעות מהב׳ מעת לעת לנייחא דעבודת השי״ת כמספר ל״י... עכ״ל.

26 הלא הוא הרה״ק רבי צבי יהושע מטרייוויש זצ״ל בנו של הרבי ר׳ שמעלקא ותחן דודו בעל ההפלאה, ומסופר שבעת הנישואין קודם החופה פנה הרבי ר׳ שמעלקא לאחיו מחותנו רבי פנחס ואמר לו הבה נתקוטט לקיים ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא, והתחילו להתקוטט זה אמר אתה גדול ממני בתורה וביראה, וזה אמר לא כי אלא אתה גדול ממני, ובזה יצאו מאמר חז״ל.

שותפות׳דיגע אייניקלעך. ס׳איז דא אסאך אייניקלעך פון רבי ר׳ שמעלקא.

האדמו״ר מוויזניץ הציג א׳ ממלוויו

ואמר: ער איז אויך א אייניקל פון רבי ר׳ שמעלקא.

רבינו: די טשאבער אייניקלעך, כמעט אלע שמעלקא׳ס הייסן נאכ׳ן רבי ר׳ שמעלקא, און אלע אלימלך׳ס הייסן נאכ׳ן רבי ר׳ אלימלך, דער נאמען אלימלך איז נישט געווען פון אלימלך איש נעמי ביזן רבי ר׳ אלימלך,[27] און שמעלקא איז אויך אזוי, שמואל שמעלקא, כמעט אלע הייסן נאכ׳ן רבי ר׳ שמעלקא.

האדמו״ר מוויזניץ: ער איז געווען א לוי.

רבינו: יא, ער איז געווען א לוי.

דער רבי ר׳ שמעלקא האט געזאגט, אז ער איז אן אייניקל פון שמואל הנביא, און ער האט געלעבט צוויי און פופציג יאר אזוי ווי שמואל הנביא.

האדמו״ר מוויזניץ: ער האט געהייסן נאך שמואל הנביא אויך.

רבינו: ער האט זיך מתאונן געווען פארוואס מ׳האט אים א נאמען געגעבן שמעלקא, ער האט געזאגט ווען מ׳גיט אים וועט א נאמען נאר שמואל אליינס וואלט ער צוגעקומען צו די מדריגות פון שמואל הנביא, אזוי איז שמעלקא געבליבן שמעלקא, אזוי האט ער געזאגט בענותנותו.[28]

האדמו״ר מוויזניץ: רופן רופט מען אים מיט דעם נאמען, דער רבי ר׳ שמעלקא...

וכיבדו רבינו בברכת לחיים

וברכו רבינו: ברכה והצלחה, מ׳זאל אהיים פארן לחיים ולשלום, דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זיצן על התורה ועל העבודה מיט הרחבת הדעת צו דינען דעם באשעפער און משפיע זיין פאר אידישע קינדער.

האדמו״ר מוויזניץ: פארץ רבי׳ן אויך, אריכות ימים ושנים טובים.

רבינו: ס׳איז דאך שוין אייר, אייר איז ראשי תיבות א׳ני י״ר׳זפאיך. אידן דארפן האבן רפואות.

האדמו״ר מוויזניץ: אדר, ניסן, אייר, אלע זענען מרמז אויף ישועות.

רבינו: אדר איז אויך א׳ני ד׳ ר׳זפאיך, און ניסן איז החודש אשר ישועות בו מקיפות.

האדמו״ר מוויזניץ: כ׳בין געווען ביים ברית פאר אפאר חדשים צוריק ביי ר׳ אלעזר דארט אין לאנדאן, כ׳האב געגעבן דעם נאמען אויך דארט. ביים פדיון הבן בין איך אויך געווען.

ער קומט אסאך אריין צו אונז פרייטאג צונאכט׳ס ביים זינגען שירות ותשבחות, כ׳האב אים איינמאל מכבד געווען מיט רבערבין, ער האט עם געקענט אזוי גוט...

רבינו: דער טאטע (האדמו״ר מוויזניץ מאנסי ז״ל) האט אנדערש געזינגען רבערבין ווי זיין פאטער (האדמו״ר האמרי חיים ז״ל).

האדמו״ר מוויזניץ: טאקע דעם זיידן׳ס רבערבין האט אלעזר געזינגען.

רבינו: אה, דאס יא...

האדמו״ר מוויזניץ: איך קען עם טאקע נישט אזוי גוט.

רבינו: כ׳געדענק ווען כ׳בין געווען דארט אין מאנסי, דער טאטע האט אנדערש געזינגען.

האדמו״ר מוויזניץ: יא, דער אהבת ישראל האט געזינגען אנדערש ווי דער אמרי חיים.

רבינו: דער רבערבין וואס דער אמרי חיים האט געזינגען, איז נישט קיין וויזניצער ניגון, די תנועה שטאמט ערגעץ פון ליובאוויטש, סאיז נישט וויזניץ.

האדמו״ר מוויזניץ: מ׳האט געהערט דעם אמרי חיים זינגען אמאל רבערבין?

רבינו: אוודאי האב איך געהערט. דעם טאטן אויך, כ׳האב טאקע געהערט אז ער האט אנדערש געזינגען.

ווען איך בין דארט געווען האט ער געזינגען אשת חיל אויך אן אנדערן ניגון, אזא קורצע ניגון.

האדמו״ר מוויזניץ: מסתמא דער יו״ט׳דיגע ניגון. ס׳איז געווען א יו״ט דעמאלט׳ס?

רבינו: ניין, ס׳איז אים גרינגער געווען, שנעלער געווען. אזוי האט עם אויסגעזעהן, כ׳האב אזוי פארשטאנען.

ונפרד רבינו ממנו ברב ברכות

---

27 ויש לציין שהרה״ק מצאנז זי״ע כותב בהסכמתו לספרים נזיר ה׳ וסמיכת משה מהרבי על רבי צבי יהושע הנ״ל ...גלוי וידוע לכל עוצם קדושתם ותפארת גדולתם של הגאונים הקדושים ז״ל, ועל מי לא יהל אורם, ובנו הגאון הקדוש הנ״ל הי׳ ניכר לי היטב וידעתי גדולתו וקדושתו...

28 כן מובא בשם הרה״ק רבי אליעזר מדזיקוב שהיה אומר כי מימיו של אלימלך הוא בעלה של נעמי הנזכר במגילת רות לא נקרא אדם מישראל בשם אלימלך עד אותו ילד מופלא שקראו לו אלימלך, כדי לעורר מדת מלכות, ע״כ.

29 בספר נזיר ה׳ הובא איך שרבינו מוהר״ר שמעלקא מניקלסבורג זצוק״ל היה בן נ״ב שנה ביום מותו, והיה לוי, הכל כמו שמואל הרמתי, ואמר בעצמו שהוא גלגול שמואל הרמתי, ואם לא היו משנים שמו משמואל לשמעלקא היה ממש בכל המעלות כמו שמואל הנביא, ועכשיו מששינו שמו משמואל לשמעלקא, נשאר שמעלקא ופוק חזי עד היכן הדברים מגיעים.

www.Artistic.Group

מיר שטייגן הרים

סאך אייך!

אין רעזולטאט פון די התעוררות ביי די גרויסע "אסיפות עם קדוש" פארגאנגענעם זונטאג אין די בתי מדרשים, איז ב"ה געלונגען צו פמנה זיין פרישע עסקנים און דערמיט פעלדן מיר דאס

בשורה טובה תדשן עצם

התמנות גבאים חדשים

לסדר "חברותא"
ושיעורים
לכל דורש ופבקש

פארבינדט זיך שוין!

מיט דעם לאקאלן עסקן פון אייער בית המדרש, פאר א צוגעפאסטע חברותא, און זיי וועלן אייך צושטעלן א פאסיגע חברותא צו סיי וועלכע צייט.

נעשה ונשמע אמרו כאחד!

פאלגענד זענען די נעמען און נופערן

פון די פרישע עסקנים לסידור חברותות ושיעורים

בית המדרש הגדול

האברך החשוב - "ראש העסקנים"
פו"ה **אברהם זאנוויל שפיטצער** הי"ו
917.474.3363

ביהפ"ד ברך משה- סקילמאן

האברך החשוב
פו"ה **יואל אלימלך מייזליש** הי"ו
347.760.0693

ביהפ"ד בית מנחם צבי - וואלאבאוט

האברך החשוב
פו"ה **אברהם מאיר וועלץ** הי"ו
347.268.8901

ביהפ"ד "בנין געלבשטיין" - קעסקעיד

האברך החשוב
פו"ה **חיים אלעזר קויפמאן** הי"ו
347.909.1920

ביהפ"ד החדש "בנין בראך"

האברך החשוב
פו"ה **יואל אלימלך מייזליש** הי"ו
347.760.0693

ביהפ"ד סאוט 8

האברך החשוב
פו"ה **יואל זוספאן גאלדבערגער** הי"ו
347.930.7792

www.Artistic.Group

שמענ'ט!
דאָרפֿן!

צענדליגער

גליקליכע

חברותות

אין די לעצטע
טעג זינט די
גרויסע אסיפות
זענען שוין

פסודר געווארן אויף א
טעגליכן שיעור בקביעות

אינעם:

"א גוטע
חבורתא איז

דער שליסל

צו א גליקליך לעבן"...

מעלדט אייך שוין יעצט!

צו די עסקנים, און
איר וועט ווערן
פסודר על צד
היותר טוב.

לייגט דאס נישט אפ.

www.Artistic.Group

בראשי שטערן:

פיר זענען אלע נתרופם געווארן פון די דברי פי חכם חן ביי די פינף גרויסע אסיפות דעם זונטאג אין די "פינף גרויסע סאַטפאַרער בתי מדרשים" איבער גאַנץ וויליאַמסבורג יצ"ו, הערנדיג איבער דעם ריכטיגן "חובת האדם בעולמו", צו פארנוצען די צייט פאר עסק התורה בקביעות גמור, צו קומען צו די שיעורי תורה מדי יום ביומו ממש אן קיין הפסק, און מוסיף זיין זייטיגע צייטן פיט שאיפות צו שטייגן בליפוד התורה.

דאָס דאַרף מען טאָן!

יעדע איינער דא ביי בני תורה

פאלאנעט פון די עסקנים

אחברותא

סיי וועלכע לימוד:
יסודי התורה - תורתך שעשועי - שאר ליפודים

סיי וועלכע צייט:
אינדערפרי - ביינאכט ליל שישי - ערב שב"ק - ביום שב"ק - זונטאג

www.Artistic.Group

ד' ערשטע שאלה:

קבעת עתים לתורה?

זענט איר שוין **פסודר** פיט א **חברותא**, אויף א **טעגליכע "קביעת עתים** לתורה"?

מעלדט אייך יעצט צו די עסקנים אין ביהמ"ד!

זיי וואַרטן אייך אפֿ בסבר פנים יפות!

פיר וועלן נישט רוען, ווילאנג איר וועט זיין פסודר פיט די פאסיגע חברותא צו אייער געשפאק!

התאחדות אברכים
דקהל יטב לב ד'סאטמאר
במושיות כיכ מרן רבינו עטרה שליט"א

קבעת עתים לתורה

חברותא - שיעורים בנגלה - יום ראשון

www.Artistic.Group